CARRER 113

SETEMBRE 2009
WWW.FAVB.CAT

FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS DE VEÏNS I VEÏNES DE BARCELONA

El repte de la formació d'adults

DOSSIER, pàgina 13 a 23

ESCOLA EICA

El túnel d'Horta, projecte o realitat?

La idea de perforar Collserola per fer-hi passar el túnel d'Horta es va repetint en els plans d'infraestructures de Barcelona i la seva àrea metropolitana. I tot i que fins a dia d'avui l'obra no s'ha concretat, continua sent una proposta vigent. Mentrestant, la ciutadania continua mostrant el seu rebuig al projecte que, entre d'altres greuges, pot provocar un desastre ecològic a la muntanya

EVA VICENS

El Pla General Metropolità, aprovat al 1976, ja preveia la construcció del túnel d'Horta per millorar la mobilitat entre Barcelona i el Vallès. Més de trenta anys després, el projecte no és una realitat, però continua molt viu. Tan viu que el nou Pla Territorial Metropolità, aprovat el passat mes de maig, continua preveient-ne la construcció. Vegem què ha passat durant tots aquests anys.

El túnel d'Horta havia de descongestionar l'entrada a Barcelona i millorar la connexió amb les comarques veïnes del Vallès. Sota aquesta justificació, els diversos governs que han encapçalat la ciutat i la Generalitat han anat sumant legislatures i mantenint el projecte. Paral·lelament, per això, també s'ha anat gestant una forta oposició entre la ciutadania, des de la mateixa Associació de Veïns d'Horta fins a la Plataforma Cívica per a la Defensa de Collserola, l'Associació Collserola Via Verda i algunes ONG ecologistes. Fins i tot, l'any 2000 es va crear la Plataforma contra el túnel d'Horta per fer pressió contra l'execució de l'obra. Hi ha hagut mobilitzacions, queixes i crítiques per part d'aquests grups que volen prevenir un desastre ecològic, major contaminació, congestions i soroll a la zona i evitar la construcció i especulació que provocarien unes obres d'aquestes magnituds.

> Estudis realitzats per la PTP van demostrar que un túnel viari no milloraria en cap cas l'accessibilitat a la ciutat de Barcelona

De fet, estudis realitzats per l'Associació per a la Promoció del Transport Públic (PTP) van demostrar que un túnel viari podria aportar més capacitat, sembla clar, però no milloraria en cap cas l'accessibilitat a la ciutat. Encara que es posessin en funcionament nous carrils, demostren que el sistema es tornaria a col·lapsar en un període no superior als 3-4 anys.

Finalment, el projecte de túnel per a ús viari va morir al 2003 amb l'entrada del nou govern a la Generalitat. En aquest moment, no es volia perforar la muntanya per construir-hi vials, sinó per posar-hi vies i donar pas, per tant, al ferrocarril. Una proposta, aquesta, que la PTP va donar per bona. En el document "Alternatives sostenibles al túnel d'Horta" presentat per aquesta associació al 2001 ja explicaven que "el transport públic pel túnel té vuit vegades més capacitat que el túnel per a cotxes" i, a sobre, el sistema "no es podria col·lapsar com a mínim en cent anys". Per a ells, doncs, aquesta seria una alternativa viable, com també ho seria incrementar l'oferta ferroviària sobre la xarxa actual o crear un carril exclusiu per als autobusos.

Amb un túnel ferroviari "es reduirien els embussos a l'entrada de Barcelona", escrivia José Àngel Rodríguez, conseller de mobilitat del districte d'Horta-Guinardó en el seu bloc (http://www.joserodriguez.info/bloc/?p=559): "La gestió de la mobilitat a Barcelona vol evitar que el cotxe envaeixi la ciutat (...) i si reconduïm els conductors a ser usuaris del Ferrocarril, segur que la ciutat i els seus habitants en sortiran beneficiats".

NO s'ha de foradar Collserola

Els sectors contraris a la perforació de la muntanya continuen fidels a la seva lluita, perquè sigui quin sigui l'ús que li vulguin donar, "provocarà una agressió ecològica molt gran a la muntanya", diu Juli Fontoba, del col·lectiu Agudells.

"Les obres vindrien acompanyades d'un increment de la superfície urbanitzada, amb nous habitatges, nous equipaments esportius, com ara camps de golf, etc., la qual cosa eliminaria els cada cop més escassos espais verds, agrícoles i forestals i obriria nous espais a l'especulació", es queixa Esther Argelich, representant de la Favb a la Plataforma Cívica per a la

33 anys de tira i arronsa

1976. S'aprova el Pla General Metropolità que preveu la construcció del túnel d'Horta, el tercer túnel, juntament amb el de Vallvidrera i Tibidabo, que ha de connectar Barcelona amb el Vallès.
1991. S'inaugura el túnel de Vallvidrera.
2000. Es crea la Plataforma contra el Túnel d'Horta.
2001. Es presenta el document "Alternatives sostenibles al Túnel d'Horta".
2003. El túnel d'Horta mor definitivament com a projecte viari.
2005. Es recupera el projecte del túnel d'Horta, però per a ús ferroviari.
2008. Es presenta l'avantprojecte del Pla Territorial Metropolità de Barcelona, que contempla una nova línia ferroviària cap al Vallès a través del túnel d'Horta- Cerdanyola.
2009. S'aprova inicialment el PTM.

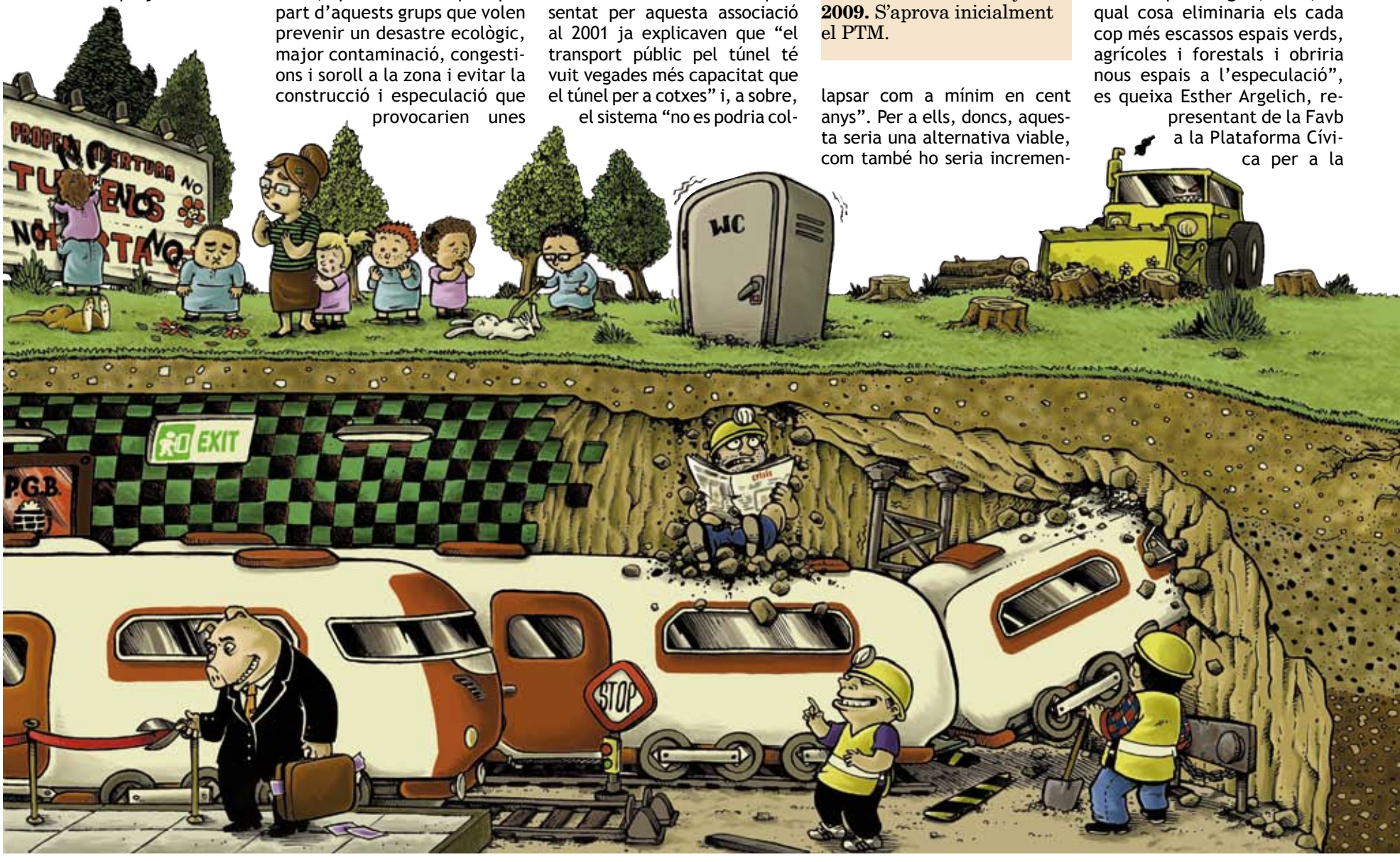

Defensa de Collserola. A més, la fauna que habita a la serralada es podria veure afectada perquè les obres provocarien un major i perillós aïllament de les diverses espècies per la reducció de l'espai lliure entre Sant Cugat i Cerdanyola, actual franja que actua de corredor biològic.

Les crítiques, per això, van més enllà de l'aspecte purament ecològic, perquè els opositors també coincideixen en lamentar-se de l'elevat cost del projecte. Amb dades de la PTP, el cost equivaldrà a 75.000 euros per quilòmetre de túnel. "Tant pel seu termini, com pels costos, probablement sigui la infraestructura amb menor rendibilitat social de les plantejades fins ara", explica Ricard Riol, de la PTP.

"La qüestió és saber si realment és necessari aquest túnel, ja que hi ha estudis que plantegen alternatives suficients per no fer-lo", sentencia Fontoba. Esther Argelich, per exemple, en planteja una: enllaçar Barcelona amb el Vallès aprofitant l'actual túnel de Montcada, la qual cosa evitaria qualsevol perforació i milloraria les connexions de forma sostenible.

Roger Caballé, membre de l'Associació Cerdanyola Via Verda, va en la mateixa línia que Argelich: "Nosaltres ens adherim a la proposta del petit túnel pel Coll de Montcada o en qualsevol cas, aprofitar els túnels barcelonins ja existents. Seria una nova extensió dels Ferrocarrils de la Generalitat que a Cerdanyola enllaçarien amb el tramvia del Vallès".

De fet, "si Collserola hagués estat declarat ja Parc Natural, potser les coses serien diferents", diu Argelich, i és que tot i que el projecte ja està aprovat, falta que la Generalitat en faci la declaració oficial, "cosa que sembla que enguany encara no està entre les prioritats del Govern", es lamenta.

El que sí està dins les prioritats del Govern és la construcció d'aquest túnel. Per la insistència amb el pas dels anys de mantenir-lo viu. Aquest 2009, després de la seva aprovació inicial a finals de maig, s'ha sotmès a informació pública i en última instància, passa l'audiència dels ajuntaments implicats. Un cop passats aquests tràmits, i amb l'aprovació definitiva del Pla, sembla que les obres ja podrien començar.

Davant això, ha quedat prou clar que les entitats contràries no es plantaran ni deixaran de fer sentir la seva veu. Vés a saber si aquesta lluita allargarà la seva execució 30 anys més, o permetrà desestimar-lo, després de tot, de forma definitiva.

Quins avantatges aporta el túnel?

DANI CODINA

La serralada de Collserola des del Turó de la Rovira

Tant pel termini com pels costos, probablement sigui la infrestructura projectada amb menor rendibilitat social

RICARD RIOL JURADO
PRESIDENT DE LA PTP

La manca de capacitat ferroviària de Barcelona per doblar l'entrada de passatgers des de l'exterior és una evidència. Els túnels urbans de Rodalies a Barcelona són els més col·lapsats de tot l'Estat, amb trens cada gairebé dos minuts, que s'entorpeixen entre ells, i amb una capacitat gairebé nul·la per absorbir retards o fluctuacions del servei sense encomanar el retard d'una línia a tot el sistema. És una situació d'extrema fragilitat, que té el màxim exponent entre l'Hospitalet de Llobregat i la bifurcació d'Arc de Triomf a Barcelona. Pel que fa als Ferrocarrils de la Generalitat, es repeteix la mateixa situació entre Plaça Catalunya i Gràcia, però amb un servei molt menys ramificat i menys subjecte a horaris, atès el seu caràcter de metro.

Ara bé, quin avantatge aporta el túnel d'Horta sobre un sistema ferroviari que es col·lapsa, principalment, al centre de Barcelona? Si a aquest projecte no s'associa una extensió a banda i banda de Collserola, que arribi als principals intercanviadors de Barcelona, Sabadell i Terrassa, no servirà per descongestionar els serveis de Renfe i FGC. Dit d'una altra manera, l'única manera que el túnel d'Horta esdevingui ferroviàriament funcional i no una simple transposició d'un projecte carreter és triplicar-ne l'extensió i convertir-lo en una idea gairebé quimèrica.

Amb molts menys recursos podem optar per solucions més realistes i pràctiques a mig i llarg termini. Per millorar la rapidesa del servei cal el túnel de Montcada de Renfe, de només 4,5 km que pot fer estalviar fins a 10 minuts trajectes que avui empren 30 minuts entre Barcelona i Sabadell, o 40 minuts entre Barcelona i Terrassa. I per resoldre l'endèmic problema de capacitat ferroviària de Renfe a Barcelona caldrà un nou eix de Rodalies que travessi la ciutat descentralitzant el servei ferroviari del centre, connectant amb nous intercanviadors i esdevenint un "metro exprés" per l'interior de la ciutat, com hauria de ser el túnel de Rodalies de Plaça Catalunya si s'arribés a descongestionar. La PTP va presentar a la Generalitat i el Ministeri de Foment un nou eix de Rodalies que comunicaria els grans intercanviadors de Torrassa i Sagrera amb parades intermèdies a la plaça de Francesc Macià, les parades de Gràcia i Fontana del metro, i l'estació de Joanic del metro, tot emprant la Travessera de Gràcia a molta fondària. Pocs túnels poden fer més per Barcelona que un nou eix de Rodalies, si atenem que la majoria del nostre trànsit és provinent de l'exterior i que la nostra dotació de metro serà extraordinària a escala europea.

IL·LUSTRACIÓ: RICARDO HERMIDA

I la gossera, apa, ara cap a Montjuïc?

ANNA MENÉNDEZ
PRESIDENTA DE L'AV DE LA SATALIA I SECRETÀRIA DEL CENTRE D'ESTUDIS DE MONTJUÏC

Dimarts 15 de setembre: Imma Mayol anuncia un acord amb el grup d'ERC per ubicar la gossera municipal a Montjuïc, amb una reacció immediata de rebuig dels barris del perímetre de la muntanya i de les entitats que treballen en la defensa dels seus valors. Per què els barris populars hauríem d'encaixar una vegada més les instal·lacions refusades pels barris benestants?

La gossera a Montjuïc seria una errada majúscula: tindria un fort impacte sobre els veïns del barri de Can Clos, a pocs centenars de metres –i si no, no s'estaria parlant ja ara de minimitzar l'impacte acústic– , un fort impacte sobre la fauna i flora pròpies del lloc i de les àrees adjacents, i suposaria una nova ocupació del verd amb una nova construcció en el parc, ja massa urbanitzat.

ORIOL GRANADOS

Gall passejant-se per Can Clos

Pla d'Usos per aprovar

Portem tot l'estiu amb el tema: el primer anunci a la premsa, unilateral, per part del grup d'ERC, l'ubicava al Camí de l'Esparver i feia saltar l'alarma;

> Els grups polítics tenen signat un acord amb el compromís que no s'ubicaria cap nou equipament mentre no s'aprovés el Pla d'Usos

així ho van recollir els mitjans i va quedar palès en l'Audiència Pública de Sants-Montjuïc del 16 de juliol.

La resposta de la regidora va ser clara: no vindria a Montjuïc, on encara s'havia d'aprovar el Pla d'Usos. Ara resulta que ja s'han posat d'acord, oblidant en primer lloc que des del novembre de 2007 tots els grups tenen signat un altre acord amb el compromís que no s'ubicaria cap nou equipament a Montjuïc mentre el Pla d'Usos no s'aprovés; en segon lloc, també obliden el procés participatiu en marxa, del qual tan sols se n'ha fet una primera fase consultiva.

Les conclusions d'aquesta, presentades a la premsa i les entitats participants el 18 de novembre de 2008, deixaven ben clar que el Parc pateix una excessiva antropització, que acull ja massa equipaments i que s'ha de revertir la tendència accelerada de pèrdua de valors naturals. És a dir, que cal créixer en verd i no créixer en equipaments. Al juny passat s'hauria d'haver presentat un document per part de l'àrea d'Urbanisme, un document que encara esperem i sobre el qual s'haurà de discutir amb temps suficient, donada la complexitat i l'abast tant del pla com de la muntanya.

Falta de respecte

El que fan l'equip de govern i ERC –que a més a més té el delicte d'haver liderat la fase consultiva del procés participatiu– anunciant que la modificació de PGM es tramitarà durant el 2009, suposa una manca absoluta de respecte per les regles de joc i per les entitats participants: política de fets consumats. Ja l'han aplicada recentment, el 2008, amb l'aprovació de la caserna de bombers al peu de Miramar, a Josep Carner.

Després encarreguen estudis, que paguem tots, per explicar-se el desencís de la ciutadania i l'allunyament creixent de la classe política. Obliden que aquella moratòria signada al novembre de 2007 va estar motivada per les queixes i al·legacions presentades arran de la construcció de dues noves residències a l'indret històric de Tres Pins, una bestiesa col·locada a la cota mitjana de la muntanya: ens vam posar en contacte amb tots els grups municipals per mirar de posar una mica de seny en tot aquest procés del Pla d'Usos.

Feia tan sols uns mesos que s'havia presentat la proposta de protecció com a Reserva Natural Parcial d'algunes àrees de Montjuïc per part del Centre d'Estudis de Montjuïc, Galanthus i Depana, amb el recolzament de més d'un centenar d'entitats d'àmbit ciutadà, nacional i internacional.

> L'anunci de la modificació del PGM suposa una manca absoluta de respecte per les regles del joc i les entitats participants

Ara es vol tramitar la protecció de la paret vertical del penya-segat, que de fet ja està protegida per la seva pròpia morfologia; el que caldria és protegir totes les zones que estan associades a aquest hàbitat i posar en marxa un pla de gestió que garanteixi la tranquil·litat de les espècies per iniciar la seva recuperació: la finca Rivière als peus, el Far i tot el seu entorn fins a la ronda i el Mirador de l'Alcalde, la zona de l'Esparver, el mirador del Migdia i la pineda del castell (a banda d'altres disseminats per la muntanya d'un altre caràcter). Però no, tan sols es vol qualificar amb clau 29, forestal, la paret, inventant una nova figura que es diria "reserva natural urbana", i convertir els 52.000 m2 de la Rivière amb clau 4 (serveis tècnics) en 6c (parc). Serà certa la sospita que amb el tema de la gossera es voldrà fer una permuta, i passar una part d'aquestes 5.2 Ha a les 1,8 Ha que volen que ocupi la gossera?

Què en deixarem?

És a dir, que de guanyar verd, res de res: el perdem en un lloc més accessible que el penya-segat, el passeig del Migdia, tot i que encara no té resolt el problema de transport públic, un mal endèmic a Montjuïc. Amb el tema de la protecció, per cert, si es fa tal i com vol l'equip municipal, descafeïnada i no valenta, acabarem protegint els gavians, que són un problema, i no els rapinyaires i la seva excepcionalitat.

Una realitat complexa la d'aquesta muntanya mesocràtica de la ciutat, un espai limitat, fràgil, un bé únic i escàs, com no es cansa de repetir l'Estanislau Roca. Què en deixarem per a les generacions futures, si continuem menjant-nos superfície verda?

La realitat és que les obres són contínues: l'Estadi Serrahima s'està ampliant, la reforma del Polvorí ha comportat pèrdua de verd, la nova fàbrica de taüts i el Museu del Carruatge al costat del cementiri, el Museu Olímpic, el parc de neteja sota els Jardins de la Primavera, les noves estacions del telefèric, l'ampliació de superfície asfaltada al Sot del Migdia, l'asfaltat de camins (Tres Pins, passatge Bateries, interior lateral del Jardins Petra Kelly), i què dir de l'emblemàtic Miramar. Això és una icona, i no la torre Agbar!

> Per què no fem servir el deficitari hotel Miramar perquè els animals domèstics tinguin les millors vistes de la ciutat?

I ara que ho penso: el mal no està ja fet? L'hotel no és deficitari, també per a les arques municipals? No es tracta de construir un hotel per a animals de companyia? I si ja el tinguéssim fet? Miramar: en comptes d'enderrocar-lo, aprofitem-lo!, i que els nostres animals domèstics gaudeixin de les millors vistes de la ciutat.

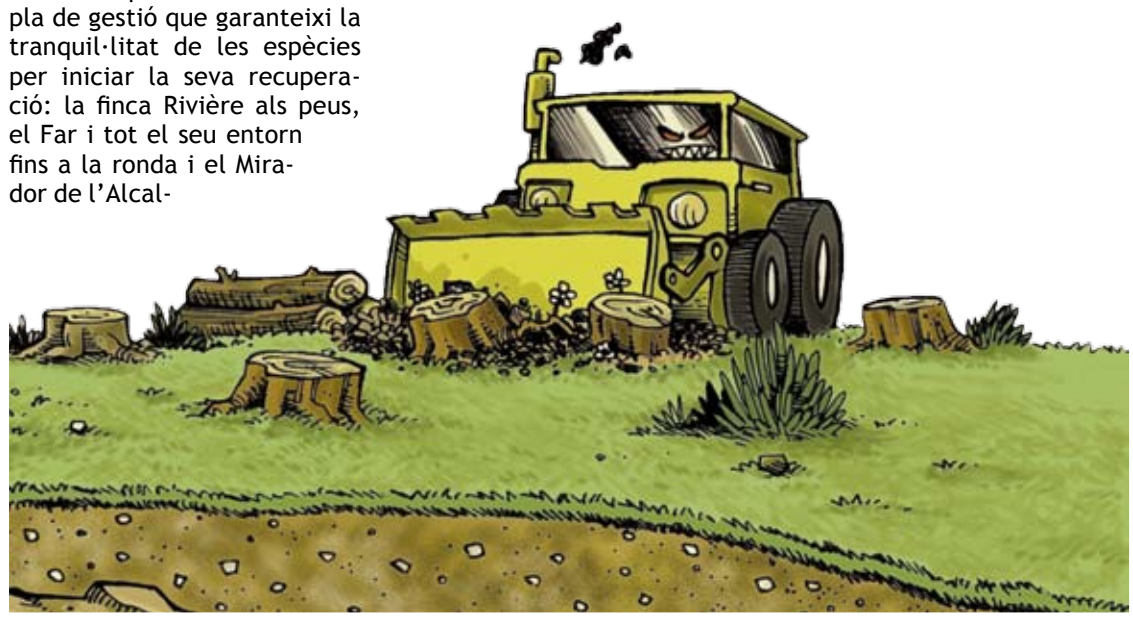

RICARDO HERMIDA

Crònica

6 Fèlix Millet, un lladre al Palau de la Música

7 Civisme o cinisme? La Barcelona prostituïda

Las enmiendas a la totalidad de PSC, CiU y PP tumban en el Parlament la iniciativa legislativa popular contra los alimentos transgénicos, que había recibido el apoyo de más de 100.000 firmas

¿ILPérdida de tiempo?

NÉSTOR BOGAJO

ANNA CARLOTA

La agricultura ecológica recibió un duro revés el pasado 2 de julio en el Parlament de Catalunya

"Fracaso", "fantasmada" o "tomadura de pelo" son algunos de los calificativos empleados por los miembros de Som lo que sembrem para definir el proceso de iniciativa legislativa popular (ILP). Y motivos no les faltan. Los voluntarios de la plataforma recogieron más de 100.000 firmas y organizaron cerca de 500 actos divulgativos por todo el territorio catalán, antes de que su ILP contra los alimentos transgénicos (ver *Carrer* 109) se debatiera el pasado 2 de julio en el Parlament de Catalunya. Un esfuerzo que la clase política echó por tierra en una sola mañana con sus enmiendas a la totalidad del texto.

Los votos de PSC, CiU y PP (95) se impusieron a los de ERC e ICV-EUiA (35). De esta forma, se impidió que la propuesta pasase a la fase de ponencia, donde el Parlament habría debatido la ley e incorporado los cambios que hubiese creído convenientes. Som lo que sembrem pedía en su ILP que se prohibiese el cultivo de alimentos transgénicos en Cataluña; que se etiquetaran los productos en cuya elaboración se hubiesen utilizado organismos modificados genéticamente, y que se investigaran los efectos de estos alimentos para la salud. Una propuesta ambiciosa que, en realidad, perseguía un único objetivo: llevar al Parlament un debate que está en la calle. "Al fin y al cabo, se trata de lo que comemos", recuerda Carles Serra, uno de los coordinadores de Som lo que sembrem en Barcelona y el Baix Llobregat.

> Los votos de PSC, CiU y PP (95) se impusieron a los de ERC e ICV-EUiA (35) e impidieron que la ILP pasase a la fase de ponencia

Para Serra, la campaña ha sido muy positiva. "La ciudadanía ha respondido muy bien y hemos podido desarrollar una importante tarea informativa", asegura. Sin embargo, la plataforma no está para nada conforme con la actitud de las instituciones. "Esperábamos que el Parlament mostrase más sensibilidad por un tema que, como se ha demostrado, genera inquietud en la población. Nosotros hicimos nuestro trabajo y los políticos tumbaron la iniciativa sin llegar a debatirla. El Parlament ha demostrado que no cree en las ILP como mecanismo de democracia participativa", lamenta.

PSC, CiU y PP justificaron su actitud afirmando que no existen estudios contrastados que demuestren que los alimentos transgénicos sean perjudiciales para la salud –algo que no implica que realmente no lo sean–. No obstante, Som lo que sembrem cree que el resultado de la votación estuvo condicionado por ciertas "presiones". ¿Los interesados? "Las empresas productoras de semillas transgénicas; los ganaderos –que en Cataluña son un sector importante y alimentan a su ganado con este tipo de alimentos–, y algunos científicos que trabajan en proyectos subvencionados, directa o indirectamente, por las empresas implicadas en el negocio de los transgénicos", afirma Serra.

El coordinador de Barcelona también critica el poco apoyo recibido por parte de algunos medios de comunicación públicos. "TV3 tiene los derechos de emisión del documental *El mundo según Monsanto*, que cuestiona el cultivo de transgénicos. Queríamos que lo emitiesen antes del debate, pero nos pusieron pegas". Sí emitieron, en cambio, un *Quèquicom* –un programa divulgativo del Canal 33– plagado de testimonios favorables a los transgénicos. Ahora, la cadena pública catalana asegura que emitirá el documental en breve, pero Som lo que sembren considera que ya es demasiado tarde. "Creemos que, en general, los medios de comunicación han silenciado el debate sobre los alimentos modificados genéticamente", añade Serra.

> Som lo que Sembrem mantiene que los intereses del sector de los transgénicos pesaron más que la voluntad popular

Un proceso irregular

Tras el impás veraniego, la coordinadora tiene previsto reunirse este septiembre para decidir qué acciones llevará a cabo en el futuro. Y es que son demasiados los aspectos del proceso que no les han convencido. Uno de ellos, los informes del Consell Assessor del Parlament en Ciència i Tecnologia (CAPCIT), elaborados con el objetivo de orientar a los parlamentarios antes de la votación. En ellos, "se difama a Som lo que sembrem y a los grupos que nos dan apoyo", asegura Verònica Miró, miembro de la coordinadora. "Son unos informes tendenciosos. Sus autores fueron a buscar los testimonios que más les interesaban", lamenta. "Si con todas las ILP piensan hacer lo mismo, es mejor que hagan la evaluación de los ciudadanos por adelantado –ironiza–. Y, si les parece mal quién promueve la iniciativa, que lo digan antes y así nos ahorramos tanto esfuerzo".

¿Qué es una ILP?

La Iniciativa Legislativa Popular (ILP) es la herramienta de participación política que permite a los ciudadanos proponer leyes en el Parlament. Para ello, hace falta recoger y validar un mínimo de 50.000 firmas, si bien eso no asegura que la iniciativa prospere, pues los partidos políticos pueden presentar enmiendas a la totalidad. La nueva ley de la ILP (Llei 1/2006) redujo el número de firmas requeridas (de 65.000 a 50.000) y la edad mínima para participar (16 años), y permitió a los impulsores de las iniciativas defenderlas en el Parlament. Gracias a estas medidas, orientadas a facilitar la participación ciudadana en la política, se la consideró una ley pionera en España y buena parte de Europa.

ARCHIVO

Som lo que Sembrem defendiendo en el Parlament la iniciativa

Millet, un lladre 'VIP'

PUYAL

Millet, a la mesa de "G-16" de Barcelona del número 111 de *Carrer*

ANDRÉS NAYA

Al mes d'abril *Carrer* va publicar un informe sobre les reunions que realitzaven periòdicament setze presidents d'associacions influents a la ciutat. El "G-16", titulàvem amb humor. De Fèlix Millet, president de l'Orfeó Català, dèiem que havia presidit una assemblea anual plena d'incidents, en la qual es va denunciar la falta de transparència, el confús finançament de les obres de la nova seu, les propostes especulatives. També vam publicar que com a president de Bankpime havia perdut l'any 2008, en plena crisi, 4,7 milions d'euros.

El 23 de juliol els Mossos d'Esquadra van entrar al Palau de la Música, entitat gestionada per l'Orfeó Català. En conèixer la notícia, l'Ajuntament va decidir "ajornar" la concessió a Millet de la Medalla d'Or de la Ciutat. Dos dies abans de la intervenció policial, la subcomissió d'urbanisme de Barcelona va aprovar la construcció d'un hotel al costat del Palau, una operació denunciada per l'AV del Casc Antic com a il·legal i especulativa i que *Carrer* va explicar àmpliament en el número 109 de desembre de 2008. Era públic i notori que Millet era un home ben connectat amb les institucions i hàbil en la captació de fons públics i privats. Patró de la FAES catalana, va aconseguir una subvenció milionària de José Maria Aznar.

Un ciutadà anònim, per sentit de la dignitat o per despit per no haver entrat en el repartiment, portava mesos filtrant informacions a la Fiscalia. Una primera troballa va ser que durant les obres d'ampliació del Palau, el cost del qual s'havia multiplicat per tres, s'havien desviat més de 2 milions d'euros. Un desfalc important en una entitat que té un pressupost de 10 milions per a aquest any.

No era res de nou. Al 1973 va fer suspensió de pagaments la financera Ficosa, de la qual Millet n'era el cap visible. Al 1984 va ser condemnat per l'Audiència de Barcelona per un delicte d'imprudència vinculat a la fallida de Renta Catalana, aventura immobiliària que va arruïnar molts dels inversors. Millet va eludir una altra condemna per apropiació indeguda, però amb anterioritat va arribar a ingressar en presó preventiva a la Model al 1983. Un antecedent que ningú no va tenir en compte a l'hora de proposar medalles o concedir subvencions. L'any següent, Pujol i Maragall el van nomenar president del Consorci del Palau. La seva capacitat de decisió era total. El control de les institucions i dels mecenes privats brillava per la seva absència.

Davant l'escàndol públic, les institucions van reaccionar demanant-ne la dimissió. Millet, acorralat, es va resistir i va pressionar diversos patrons de la Fundació Orfeó Català perquè el recolzessin. Va acabar sortint per la porta del darrere del Palau. Durant el mes d'agost, les auditories, la comprovació de justificants, anuncien que les irregularitats són cada vegada més greus. Duplicitat, falsificació de documents i el coneixement de dues noves informacions que van indignar els patrons de la Fundació. Dos dies abans de la intervenció judicial, Millet i el seu compare Jordi Montull van ven-

> Fèlix Millet ha fet pública una carta d'autoinculpació on afirma que s'ha "equivocat" i on no s'hi conjuga el verb 'robar'

dre uns baixos de la seva propietat, valorats per una ja molt alta taxació en 1,5 milions d'euros, per 3 milions, el doble!, a l'Orfeó.

La Fundació Orfeó Català va acabar per decidir personar-se a la causa com damnificats quan, entre d'altres dades, van conèixer que Millet s'havia autoasignat amb altres tres directius uns sous que, en el seu cas, va arribar a ser de 1.600.000 euros.

Davant les dimensions que està prenent el cas, la Fiscalia ha declarat que "la investigació judicial no pot obviar aquests nous fronts i ningú no pot assegurar que no sorgiran altres operacions fosques en què apareguin societats-pantalla o pagaments irregulars que en el seu dia van escapar a qualsevol control". Els controls no van existir o van ser clarament insuficients, i s'hauran d'extreure les responsabilitats polítiques que corresponguin a les institucions estatals, autonòmiques i municipals. La investigació ha d'abastir tot el període de Millet.

Amb aquests antecedents, com a mínim s'hauria d'aturar l'operació de la construcció de l'hotel, ja que no esperem que es demani perdó per tanta desídia.

Civisme o cinisme ? La Barcelona prostituïda

EVA FERNÁNDEZ
PRESIDENTA DE LA FAVB

Barcelona es desperta de la pausa estiuenca com en altres ocasions amb polèmica sobre el civisme. També com en ocasions anteriors, diversos mitjans de comunicació han atiat el debat i han oficiat la mateixa cerimònia de la confusió. Persones que dormen al carrer, graffiters, treballadores sexuals, venedors ambulants o massatgistes de platja, turistes sense samarreta (només turistes?) entre d'altres, han format, malgrat seu, part d'un calidoscopi que té molt de *déjà vu*. Estem davant d'un debat que ja es va produir el 2005 i que va acabar amb la promulgació de les Ordenances del Civisme (que molt@s seguim anomenant del cinisme). La diferència és que, ara, la mateixa proposta del debat mostra el fracàs de les Ordenances. Les línies que segueixen no volen esgotar un debat de gran calat, només apuntar elements per a la reflexió. Es tracta com veurem d'un debat travessat per consideracions que tenen a veure amb desigualtats de classe, de gènere i d'origen, trampes reiterades per criminalitzar els col·lectius més febles i legitimar polítiques repressives.

A la mirada que ens donen els diaris cal afegir altres mirades, la dels veïns i veïnes de la ciutat que pateixen quotidianament els sorolls, la brutícia, l'excés d'oci i turístic, l'ocupació de l'espai públic per terrasses i andròmines rodants, la substitució del comerç de proximitat per xiringuitos de souvenirs, l'encariment constant. La mirada de les persones que vénen, les que arriben com tantes que les han precedit, cercant oportunitats millors que als seus llocs d'origen. La mirada de milers de visitants ocasionals, alguns que volen conèixer una ciutat que respecten, altres (afortunadament, els menys) que volen cercar a Barcelona aquelles opcions d'ús de l'espai públic i d'oci que els permetin gaudir de l'estada sense consideració ni respecte cap a les persones que hi viuen. Moltes i molts no són conscients que aquella activitat innocent, la visita a la Sagrada Família, al Parc Güell o a la Catedral, crema el veïnatge pel que suposa d'excés, excés d'autobusos, sorolls, fum, monoconreu comercial...

Cada cop la resposta de l'Ajuntament passa per criminalitzar el turisme de baix cost i parlar de la promoció dels creuers. Cada cop, la nostra resposta és que els creueristes representen un model de turisme poc sostenible ecològicament i tampoc representen una minva en les molèsties que pateix el veïnat.

Fenòmens com la gent que dorm al carrer tenen a veure amb la crisi econòmica, però també amb la nefasta política d'habitatge que s'ha dut a terme al nostre país, a les mancances de les polítiques socials, a la pobresa en definitiva. Uns elements que, com a societat, és un preu que estem disposats a pagar pel manteniment d'un sistema que genera desigualtats però que tenim la hipocresia de no voler veure a prop de casa nostra.

La venda ambulant, llauners, el mal anomenat "top-manta" (que ven articles diversos), ha estat tradicionalment el refugi laboral per a les persones dels grups que no tenen cabuda dins del sistema. Ara representa l'única sortida per a col·lectius de procedència diversa, sovint sense papers. Els darrers dies també s'han produït batudes policials contra aquests col·lectius. Potser algú hauria de començar a explicar-nos qüestions com quines són les xarxes de producció i de distribució d'aquests productes, perquè no arriben ni clandestinament ni els produeixen els venedors a casa seva. Per què els llauners només venen la marca de cervesa "oficial" i, si són certes les xifres del decomís, qui en fa la distribució a gran escala. I ja posats, quins negocis "legals" es mouen a Barcelona en connivència amb les grans xarxes mafioses de procedències diverses. Mentrestant, atacar el venedor ambulant només ens du a una discriminació de classe i d'origen.

FOTO: DANI CODINA
La Rambla i el seu entorn, la ciutat, acullen una realitat que va més enllà de la mirada dels mitjans de comunicació

Es tracta d'un debat travessat per consideracions que tenen a veure amb desigualtats de classe, de gènere o d'origen, trampes reiterades per criminalitzar els col·lectius més febles i legitimar polítiques repressives

Les fotos publicades per *El País* van proporcionar la cortina de fum perfecta per tal de legitimar la simplificació. El problema es va centrar en les treballadores sexuals, que ja havien representat un cap de turc perfecte en l'anterior debat sobre les Ordenances.

La posició de l'Ajuntament davant l'allau de crítiques ha estat erràtica. En un moment, la regidora Escarp es va atrinxerar darrera l'estadística per tal de dir-nos el gran volum de multes imposades i els beneficis de l'Ordenança. La mateixa regidora va tirar pilotes fora demanant la col·laboració de la resta de les administracions. L'alcalde es va manifestar contra la regulació de la prostitució i per un turisme de qualitat. La regidora de Ciutat Vella va anunciar finalment que es revisarà el pla d'usos per tal de tornar a permetre locals per a l'exercici de la prostitució.

La prostitució, el comerç sexual, suscita debats en què no és fàcil desprendre's de fortes dosis de moralina i de paternalisme. Defensem l'ideal de relacions sexuals lliures entre persones lliures i iguals... i si pot ser, divertides. Però hem d'admetre que estem molt lluny d'aquest ideal, en certs aspectes sembla fins i tot que hem anat enrere respecte d'etapes anteriors. La realitat és que hi ha moltes i diverses formes de comerç sexual, i unes formes són més tolerades socialment que altres, novament un element de classe. El treball sexual que es contracta al carrer és aquell que desperta més polèmiques i és (casualitat?) el que reuneix els clients i les treballadores sexuals de menys recursos. El que es practica a clubs, motels, saunes o sex-shops, el que es contracta per internet o s'anuncia als mateixos diaris que han posat el crit al cel, rarament suscita polèmica. En canvi, acostuma a ser la situació en què les treballadores sexuals són més explotades.

Es tracta d'un debat en què prevalen el desconeixement o la mentida directament. Ni totes les dones que exerceixen la prostitució depenen i són explotades per màfies, ni totes les que vénen de fora vénen enganyades. Potser repugna més les consciències de la bona gent pensar que dones de països pobres vénen a prostituir-se, assumint uns costos altíssims (45.000 euros les dones de les fotos de la Boqueria, per exemple), perquè resulta una sortida per mantenir les famílies en origen més rendible que venir a treballar al treball domèstic o en una residència geriàtrica per 600 o 800 euros (on per cert, també són explotades).

No es pot deslligar el debat sobre el treball sexual de la reflexió sobre les desigualtats entre països, les lleis que blinden fronteres i donen ales a les xarxes de tràfic de persones, les condicions laborals de les dones i també, apuntaríem les consideracions sobre el dret al propi cos. Tampoc convé oblidar que, com sosté l'antropòloga Dolores Juliano, la prostitució és una estratègia que les dones prefereixen a la delinqüència, i que això explicaria per què les dones delinquim menys. Però hi ha també un debat important que no apareix, i és a l'entorn de la construcció social de la masculinitat o de les masculinitats. Si aprofundíssim aquesta qüestió entendríem millor el marc del comerç sexual des de les dues bandes (el tipus de demanda de serveis sexuals que els homes generen, davant la demanda –minoritària- de serveis sexuals generada per dones), sinó també problemes com la violència de gènere o la major sinistralitat masculina a les carreteres.

Mentre aquest debat es fa a nivell social, des de la Favb seguim pensant que cal donar veu a les afectades, les treballadores sexuals, i que no es pot ignorar que la seva demanda passa pel reconeixement de la seva feina com una activitat laboral. Entretant, Barcelona s'ofereix com una vella dama que és venuda al millor postor per a desesperació de la ciutadania.

En 5 paraules

Apagada per pagar
La Justícia sempre arriba tard, però en aquesta ocasió, més val tard que mai. Ens referim a l'apagada de juliol de 2007. El jutjat de primera instància ha ratificat els pagaments realitzats per Endesa a qui va reclamar, però decidint que també hauran de ser indemnitzats tots els afectats, encara que no hagin reclamat. Recordem que van ser 320.000 habitatges afectats. Els imports a pagar hauran de ser sufragats per Endesa i Red Eléctrica.

Cercatalents
L'Ajuntament de Barcelona va gastar 315.000 euros entre 2006 i 2009 per pagar a empreses cercatalents. La factura per a la localització d'un directiu "amb talent" està entre 20.000 i 30.000 euros. ProEixample, Pronoubarris, Parcs i Jardins, Tersa, Bimsa, van ser algunes de les empreses que es van assessorar per tal de fitxar directius. Ens diuen que és una pràctica habitual. Des de la ignorància, costa de veure en més d'una ocasió el talent de certs fitxatges.

'Manteros' a la presó
Es persegueix el *top-manta*. Detencions en diferents llocs, 22 persones al port. En plena crisi. És l'única manera que tenen de subsistir. A la comissaria se'ls aplica la Llei d'Estrangeria, se'ls requisen bosses, ulleres de sol, barrets... Vénen de Mauritània, Índia, Senegal i Gàmbia.
L'advocat Pau Rius promou amb diverses entitats la legalització del *top-manta*, denunciant la criminalització de la pobresa.

Paseantes observadores

Los parques infantiles y la enseñanza pública

Si no se supiera que en Cataluña estas cosas no pasan, se podría pensar que algunas obras que realizan la Generalitat y los ayuntamientos se llevan a cabo para justificar el gasto de dinero, con finalidades desconocidas.

Viene esto al caso por las obras de modelación y remodelación de algunas plazas y parques, y más concretamente con las de remodelación de las áreas dedicadas a las actividades infantiles.

Un caso bien representativo puede ser la remodelación de las áreas infantiles en el Parque Joan Miró. Después de varios meses de obras, se han descubierto los espacios remodelados. La impresión es que o bien se quiere gastar dinero –lo que no puede ser, y queda descartado, por estar en Cataluña- o bien los asesores son unos perfectos incompetentes: las áreas remodeladas han perdido algunos equipamientos y los que se han ganado son bastante discutibles (como puede verse en la fotografía), y muchas veces peores que los que había. Las quejas de los usuarios, o al menos su extrañeza, son bastante generalizadas.

> Las actuaciones en áreas infantiles parecen ir unidas a la confusión que existe en materia educativa

P.O.
Curisoso artefacto instalado en un parque infantil, inspirado en un invento del Profesor Franz de Copenhague. Para el uso correcto de la trompetilla-catalejo deben leerse las instrucciones

Lo más preocupante es que esas actuaciones en áreas infantiles parecen ir unidas a la confusión general que existe en materia educativa. La nueva ley de educación aprobada por la Generalitat es la mejor expresión de dicha confusión. Que un gobierno dizque de izquierdas apruebe una norma que permite los conciertos con colegios privados para el nivel del bachillerato es verdaderamente sorprendente. La decisión de dejar la enseñanza pública como residual y para los pobres, concentrando en la enseñanza privada la calidad y el carácter de excelencia es una verdadera equivocación. El futuro de Cataluña, como el de toda España y de los países europeos, se juega en la enseñanza pública. Si no se es capaz de crear un sistema público de calidad, para todos, el futuro es muy oscuro (como decía la canción).

Lo mismo ocurre con los parques infantiles públicos. Si no existen criterios claros sobre como diseñarlos, si se permite que los parques y jardines en los que se encuentren se degraden, serán cada vez más espacios para los pobres y los inmigrantes. El caso del parque Joan Miró es también significativo. La suciedad que domina (incluso en las áreas de juegos infantiles con deyecciones de perros, y el riesgo consiguiente para la salud de los niños), la disminución de su extensión (por razones tal vez comprensibles –si se supieran explicar- como el depósito de aguas pluviales o el parque de bomberos, y otras menos, como la famosa casa de jardinería que se pretendía edificar) y el descuido general que se nota, son verdaderamente rechazables.

En 5 paraules

Modificació PGM
L'AV de Badal, Brasil i Bordeta ha creat una comissió per abordar la problemàtica de la modificació del Pla General Metropolità al carrer Joan de Sada i el seu entorn, després que l'Ajuntament l'hagi endegat sense fer cap consulta als veïns abans de la seva aprovació i sense haver fet cap estudi sobre els refugis antiaeris que hi ha al subsòl. La modificació del pla preveu la construcció de noves edificacions de fins a cinc plantes que deixaran els veïns tancats i els separarà de la nova zona verda que porten tants anys esperant

La T-12 entra en vigor
Amb la nova targeta T-12 els nens de 4 a 12 anys podran fer servir els transports públics durant 16 mesos per 35 euros. Davant dels quasi 400 euros que havien de pagar. Discutible la mesura que aquells que l'adquireixin hagin de portar carnet d'identitat, encara que per la seva edat no és obligatori. La mesura pot beneficiar 440.000 menors, 110.000 de Barcelona. El següent pas ha de ser la gratuïtat total. A la gent jove se l'ha de familiaritzar amb el transport públic.

La festa del foc
El 5 de setembre es van concentrar a la plaça Sant Jaume 12.000 persones en defensa dels actes festius amb el foc. La manifestació es va convocar sota el lema "Farem la festa amb foc peti qui peti", com a rebuig a la directiva de la UE que es vol aprovar al gener.

“No hi ha moviment obrer; es lluita en altres àmbits”

– Fernando Paniagua
Historiador

MARC ANDREU

A finals d’agost, obrers acomiadats de Nissan van bloquejar la factoria de la Zona Franca i van tallar dos dies la Ronda Litoral al marge de qualsevol convocatòria sindical. I a primers de setembre, obrers de Roca de Gavà, fàbrica que de novembre de 1976 a febrer de 1977 va viure una emblemàtica vaga, també es van manifestar. Ambdos col·lectius obrers van protagonitzar també una polèmica xiulada l’11 de setembre, animada per la CGT. Tot plegat posa d’actualitat un projecte col·lectiu de recuperació de la memòria històrica de les lluites autònomes dels 70 en el qual, en forma de llibre, arxiu-web i documental, hi ha participat l’historiador salmantí resident a Barcelona Fernando Paniagua.

DANI CODINA

Fernando Paniagua i Enrique Tudela, dos dels participants en el projecte de les lluites autònomes

— En el context de crisi actual, poden revifar les lluites autònomes dels 70?

▬ Veig difícil que avui es doni una lluita autònoma com la de Roca de 1976. Una de les característiques de l’autonomia obrera era la independència del partit i del sindicat, i ara és difícil que això passi en una gran empresa. De fet, l’Estatut dels Treballadors de 1980 va prohibir expressament la figura dels delegats revocables escollits per assemblees en els quals se sustentava l’autonomia obrera. El nostre treball no planteja tant la continuïtat de les lluites autònomes en el món obrer sinó en el terreny de l’autonomia social. No hem buscat el paral·lelisme entre els anys 70 i l’actualitat, ni tampoc divulgar una història contra l’oblit, sinó que volemfer memòria com a desafiament polític, com a repte per interpel·lar i incomodar el present.

— Per què pot incomodar la recuperació de la memòria autònoma dels anys 70?

▬ Perquè el nostre projecte està plantejat no com a recuperació de la memòria històrica sinó com una intervenció política des de la memòria. Què vol dir això? Doncs que considerem que traiem a la llum l’altre moviment obrer: no el que va guanyar la transició i va aconseguir la democràcia, sinó el que va ser derrotat i que pretenia anar més enllà dels Pactes de la Moncloa i d’una democràcia com l’actual, que aspirava a una transformació social i obrerista profunda. Aquest altre moviment obrer està marginat per la historiografia i estudiat només (molt poc) com una tendència contra les Comissions Obreres. Hem creat un arxiu digital que recull tota la documentació que l’autonomia va generar de 1964 a primers dels anys 80 i que ningú no havia consultat perquè estava a l’Institut d’Història Social d’Amsterdam, al fons de l’editorial Ruedo Ibérico. Inclou actes i manuscrits de la gènesi de les Comissions Obreres que ni tan sols estan a l’Arxiu Cipriano García de la CONC.

— No és molt simplista parlar de dos moviments obrers: un, traïdor i venut al capital, que va guanyar la transició i un altre, revolucionari, que la va perdre?

▬ Per a aquella època sí que és pertinent parlar de dos moviments obrers. La tendència autònoma de les denominades Plataformes de Manolo Murcia i companyia estava frontalment enfrontada amb Comissions Obreres. I està documentat que el PCE i el PSUC, davant del FOC i altres forces d’extrema esquerra, van maniobrar per fer-se amb el control de CCOO. En tot cas, no ens interessa divulgar una història en termes de bons i dolents o de traïció a la classe obrera, sinó explicar la derrota tan òbvia que, no ja per a l’autonomia, sinó per a tot el moviment obrer, va significar el triomf del capitalisme durant la transició. I això és molt clar.

— Però és una ucronia poc fonamentada pensar que, sense els pactes de La Moncloa, la transició hauria acabat en revolució.

▬ Efectivament, això no resisteix cap anàlisi històrica. Ara bé, hi va haver moments de tot. En l’inici espontani de les Comissions Obreres, als anys 60, hi va haver un moviment molt fort, reprimit per la dictadura. I en canvi el punt àlgid de conflictivitat obrera de 1976 no va ser cap moment prerevolucionari. Més aviat va ser la darrera espurna d’un cicle. Després dels fets de Vitòria de 1976 i de la vaga de la Roca la política es va treure de la fàbrica i es va cenyir al Parlament.

— La Roca, Harry Walker, el Port... Quin paper hi va jugar Barcelona?

▬ A diferència dels sectors industrials en els quals s’organitzaven les Comissions Obreres, les Plataformes de CCOO, on s’aglutinava la tendència autònoma, es van començar a organitzar territorialment des de ben aviat, de manera que acollien al mateix temps militants obrers d’empresa i de barri. Això va aportar una visió molt interessant i diferent del que era el conflicte social i la ciutat. Els Grupos Obreros Autónomos (GOA) també van actuar com a grups d’afinitat en diferents barris. I en els seus textos de 1969 i 1970 van començar a parlar de la ciutat com a gàbia i com a eina d’explotació contra els treballadors.

— En canvi, al llibre no recolliu cap reivindicació de barri com a lluita autònoma. De fet, només surt de passada una vinculació entre autonomia obrera i moviment veïnal per al barri del Besòs.

▬ No hem arribat a tot. En tot cas, sí que va existir una relació molt estreta entre l’autonomia obrera i el moviment veïnal; serveixi d’exemple el fet que Manolo Murcia, un dels líders autònoms, va arribar a presidir la seva associació de veïns als anys 80. Ara bé, no diem pas que els autònoms canalitzessin el moviment veïnal, sinó simplement que hi participaven.

— El moviment veïnal es pot considerar una expressió de lluita autònoma?

▬ No, segons les tesis d’Anna Alabart, que va estudiar el moviment veïnal a finals dels 70 i sosté que les associacions de veïns estaven fundades per militants de partits polítics.

— L’autonomia obrera ha quedat amagada en un terreny de ningú entre CCOO i la CNT?

▬ Sí. De fet, temporalment se situa entre una i l’altra. Quan els autònoms van trencar definitivament amb CCOO, alguns van mantenir la seva independència, com a l’àrea del Poblenou, però molts van entrar a la CNT. Després, quan l’anarcosindicalisme es va fracturar, els autònoms van ser expulsats i van acabar o bé al sindicalisme de base en llocs i empreses concretes (Ripollet, Bruguera i el Port de Barcelona) o bé a la CGT.

— En relació a altres moviments socials, quin pes específic va tenir l’autonomia obrera atès que els seus militants eren pocs centenars de persones?

▬ A principi dels 70 els actius militants autònoms es poden xifrar en unes 300 persones. Amb tot, i dins del moviment obrer, hi va haver un moment en què hi va haver una lluita gairebé de tu a tu entre els autònoms i CCOO. Després, al marge de vagues puntuals, és difícil de calibrar el pes dels autònoms. Però no ens ha interessat fer-ho: el que volíem és mostrar les eines de l’autonomia que encara són útils per lluitar avui.

— Tornem al principi: què es pot extreure avui de les experiències autònomes?

▬ Doncs que el moviment obrer ara no existeix com a tal i, si cal buscar expressions de lluita radical, ha de ser en altres àmbits. Com a les lluites pel dret a l’habitatge de V de Vivenda i els okupes i en aspectes més aïllats de resistència vital.

Un projecte col·lectiu

El llibre *Luchas autónomas en los años setenta*, la web-arxiu digital www.luchasautonomas.net i el documental *Autonomia Obrera* -gratuïtament descarregables a internet- són tres potes d’un projecte col·lectiu en el qual han participat mitja dotzena de persones durant tres anys, i sota la coordinació del grup Espai en Blanc. Un d’ells és l’historiador Fernando Paniagua, que no va firmar el seu capítol *Arqueología de la autonomía obrera en Barcelona 1964-1973* per entendre que “la història l’escriuen els qui la fan, no qui l’explica”. Ara se’n penedeix, perquè ningú no entén els seus motius. No obstant, defensa la vigència d’un projecte en el qual, a banda de l’Espai en Blanc i la seva cara més coneguda Santiago López Petit, han participat Traficantes de Sueños de Madrid, La Ciutat Invisible de Barcelona, La Guillotina de Mèxic, el col·lectiu argentí Situaciones i el Sindicato de Obreros del Campo d’Andalusia. Amb ajuda del Memorial Democràtic de la Generalitat, la Universidad Internacional de Andalucía, la Diputació Foral de Guipúscoa i l’Institut d’Història Social d’Amsterdam, el treball recopila lluites com les de Roca, el Port de Barcelona, els GOA, Granada i, endega un debat per repensar l’autonomia social avui.

Opinió

PERE SOLÀ I GUSSINYER
12 Ferrer i Guàrdia cent anys després

La veu del CARRER

Cap a on anem?

"Barcelona, cap a on vas?". En clau progressista i amb suport de llibres, aquesta qüestió ja s'ha debatut en dos moments de canvi històric: el de la transició i els Jocs Olímpics. Des d'aleshores, l'interrogant se segueix discutint, ara en clau conservadora i a cop de campanyes de premsa, en un altre moment de canvi: el de la fi del *model Barcelon*a, complicat per la greu crisi socioeconòmica.

En un *déjà vu* d'allò que va acabar el 2006 amb la imposició de la repressiva i ineficaç Ordenança Cívica, Barcelona comença el nou curs preguntant-se de nou cap a on va. Amb oportunisme i demagògia, el debat l'ha fet aflorar la premsa al voltant de la prostitució, el turisme i el civisme. Però si no s'aborda seriosament la reflexió sobre un esgotat model de ciutat (especulativa i d'aparador) que la FAVB, al costat d'altres moviments socials i alguns intel·lectuals, venim reclamant des d'abans del Fòrum 2004, la resposta a l'interrogant només serà conservadora. I això, al marge de tacticismes i aritmètiques electorals, pot ser molt greu i socialment regressiu en l'actual context de crisi.

Aparentment abandonat per Montilla i Zapatero, i amb serioses discrepàncies amb els seus socis d'ICV-EUiA, l'alcalde Hereu ha sortit al pas, a la defensiva, reclamant eradicar la prostitució del carrer. I reiterant que el de Barcelona és "un model de ciutat cohesionada social i territorialment, en la qual hom pot anar a tots els barris i on tots els barris han de comptar amb el nivell adequat de qualitat urbana, serveis i equipaments".

Retòrica, convicció i concreció de l'afirmació al marge, sí que és veritat que Barcelona (metròpoli a banda) és una de les ciutats occidentals més cohesionades. I que els seus barris han millorat molt en els darrers 30 anys. En bona part, gràcies a la lluita veïnal. Però també és cert que ni Barcelona ni l'Ajuntament poden viure de rendes i que cal refer, amb participació democràtica real, el model de ciutat.

I no són les prostitutes del Raval qui hi posen obstacles. El que no ajuda a refer complicitats són projectes com els del Miniestadi i els hotels Vela o del Palau de la Música, on s'han robat impunement milions d'euros públics, el manteniment de projectes porciolistes com el túnel d'Horta, la perversió del pla 22@ o la imposició d'un mapa (i tècnics) de barris inversament debatut al dels anys 80. No hi ajuden inversions municipals milionàries en hotels i restaurants de luxe que fan fallida a Miramar o el Fòrum. I no hi ajuda, ni que sigui per estètica en plena crisi, que l'Ajuntament s'inventi un nou alt càrrec i contracti amb un sou aristocràtic de 54.959 euros -sense concurs públic- la germana de la princesa d'Astúries.

LA VEU DEL **CARRER**

Edita: Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona
Obradors, 6-10 baixos
08002 Barcelona
Telèfon: 93 412 76 00
Fax: 93 412 58 88
e-mail: carrer@favb.cat
Web: www.favb.cat

Consell de direcció: Andrés Naya, Marc Andreu i Eva Fernández

Cap de redacció i maquetació: Elia Herranz

Revisió ortogràfica: Roser Argemí

Consell de redacció: Gemma Aguilera, Néstor Bogajo, Sergi Cabeza, Luis Caldeiro, Vicent Canet, Anna Carlota, Dani Codina, Arnau Cunties, Laura Díaz, Yaiza García, Daniel Gomis, Jordi Martí, Joan Morejón, Maria Ortega, Ricardo Iván Paredes, Ignasi R. Renom, Isabel Rey, Alícia Tudela, Eva Vicens, Marc Villoro

Consell assessor: Manel Andreu, Anna Alabart, Ernest Alós, Roser Argemí, Jaume Asens, Alfons Barceló, Jesús Berruezo, Esther Cànovas, Horacio Capel, Josep Ramón Gómez, Maria Eugenia Ibáñez, Joan B. Isart, Alfons López, Eugeni Madueño, Pep Martí, Mariano Meseguer, Pep Miró, José Molina, Eduard Moreno, Ferran Navarro, Albert Ollés, Rosa Mª Palencia, Núria Pompeia, Albert Recio, Ferran Segarra, Josep Lluís Rueda, Mercè Tatjer, Ole Thorson, Ángel Valverde, Pau Vinyes, Luis Zaurín

Portada: Escola d'adults EICA

Maqueta original: Joan Carles Magrans

Administració: Marga Parramon
Publicitat: Isabel Mancebo

Fotomecànica i impressió: Imprintsa
Telèfon: 93 878 84 03

Distribució: Trèvol Missatgers
Telèfon: 93 498 80 70

La FAVB no està necessàriament d'acord amb les opinions que s'expressen als articles signats per particulars o col·lectius. Es permet la reproducció sense modificacions de qualsevol contingut de la revista fent esment de l'autoria i sense finalitat de lucre, segons la norma *copyleft*

Imprès en paper ecològic de 80 grams
Dipòsit legal B - 21300 - 1995
Aquest número té un tiratge de 8.000 exemplars i la seva distribució és gratuïta

L'edició d'aquesta publicació ha estat possible gràcies a la col·laboració del Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya, Ajuntament de Barcelona i diverses entitats

El ninot de El Roto

Miniestadi, maxipisos

JULI CAPELLA
EL PERIÓDICO, 29 DE JULIOL DE 2009

El ciutadà ho ha de saber. La qualificació d'un terreny com a equipament impossibilita la seva utilització per construir-hi pisos. Així és la llei, que protegeix escoles, zones esportives i jardins de la insaciable voracitat edilícia. Una llei rotunda, però que qui governa pot canviar sota l'eufemisme de requalificació, vulgarment conegut com a especulació, un terme franquista que, desgraciadament, hem continuat escoltant durant la democràcia. I no solament a Marbella, sinó també en ciutats aparentment progres. Adjudicar per la cara 1.500 pisos als terrenys del Miniestadi del FC Barcelona, actualment qualificats com a equipament, no té ni cap ni peus. Per una banda, perquè és il·legal i perquè les Corts és un barri altament dens que no necessita més vivendes, sinó biblioteques, guarderies, sales culturals i zones verdes i esportives, però obertes al barri, no tancades. El sentit comú descarta la conveniència de construir-hi 1.500 pisos, però hi ha una raó clara perquè el Barça ho demani: poder pagar l'ampliació megalòmana de l'estadi. L'ajuntament hauria de vetllar per tots. No ha estat així, i s'ha doblegat als interessos privats; al damunt, ho farà amb agosticitat i bastanta conya, ja que per compensar-lo li ha demanat al club que compri 7,5 hectàrees de verd a Montcada i Reixac. És una bona idea, que podríem estendre a tota la ciutat: edifiquem vivendes sobre els equipaments, els parcs i les places, que dóna molt de benefici, i comprem un gran parc al Montseny, i així podrem anar-hi tots a passejar. Porcioles no es va atrevir a tant, i tampoc Maragall, ni Clos, quan Núñez i Gaspart van intentar una jugada similar.

Després de l'estiu, les associacions que ens oposem a la requalificació del Miniestadi reprenem la feina.

Us convoquem a una ASSEMBLEA INFORMATIVA l'1 d'octubre a les 19:30 hores al saló d'actes de la Parròquia de Sant Ramon (avda. Sant Ramon Nonat, 1).

Explicarem la situació i prepararem mobilitzacions.

EL 8 D'OCTUBRE, GRAN MANIFESTACIÓ

Per denunciar l'acord a esquenes del veïnat entre el Barça i l'Ajuntament.

Perquè no es requalifiqui el Minestadi.

Adéu a Rabinad

ANDRÉS NAYA

Ha mort Antonio Rabinad, un dels millors cronistes de la postguerra a Barcelona, més en concret al barri del Clot. Les seves novel·les eren autobiogràfiques, encara que afirmava que les autobiografies són ficció i que tota ficció és autobiogràfica. La seva primera obra *Los contactos furtivos*, va obtenir al 1952 el Premi Internacional de Novel·la. La censura el va prohibir i no va ser publicat fins al 1985.

Manuel Vázquez Montalbán, que va llegir l'obra a la Model, va escriure en un dels pròlegs: "Su infancia transcurrió en un barrio situado en la zona de Sant Martí de Provençals, el Clot i Poblenou, es decir, en aquella Barcelona de proletariado catalán... Fornteras mal iluminadas, con vías de trenes, humaredas espesas, vientos malignos que te metían la pleura en el cuerpo o en el alma y arrastraba cadáveres de muerte anunciada, lejanamente anunciada desde la derrota social colectiva de 1929".

Autor ignorat, al marge dels circuits literaris, injustament silenciat, exiliat, va retornar i durant anys es va guanyar la vida venent llibres de vell i de segona mà els diumenges al matí al Mercat de Sant Antoni. No hi faltaven llibres fumats pels atemptats fatxes a diverses llibreries. Rescatats del foc i col·locats a la paradeta, eren testimo-

JORDI FOIX

nis que, tard o d'hora, la cultura sempre acaba vencent la barbàrie.

Rabinad, amb la seva gorra marinera, el seu mocador vermell, la seva barba blanca, atenia tothom que ens apropàvem, ens orientava, ens recomanava, opinava i, parlessis del llibre que parlessis, sempre manifestava que l'havia llegit, tot això amb un somriure de nen entremaliat. No. El Mercat de Sant Antoni mai no serà el mateix. Seguirem passejant entre els llibres però en arribar a l'espai que ocupava Rabinad els sentiments substituiran al diàleg impossible amb l'amic.

Ens queden els seus llibres. El millor homenatge, llegir o rellegir *Memento Mori*, diuen que la seva millor novel·la, *El hombre indigno* o *El hacedor de páginas*, la seva última obra.

LA CAMBRA FOSCA

Hereu i Laporta, Laporta i Hereu

El passat mes de juliol, a l'assemblea anual del Barça, el prepotent Laporta va llençar una arenga contra l'alcalde Hereu. Un diari titulava: "Laporta perd la fe en Hereu i en la requalificació del Miniestadi". El directiu va escenificar el divorci entre l'Ajuntament i el club. La pressió va fer efecte i en pocs dies es va signar un acord, recolzat per CIU i ERC. "És l'última requalificació que signem", va dir Trias al veïnat. "Hi construirem un barri sostenible", va afirmar Portabella. Les paraules se les emporta el vent. ICV-EUiA va votar en contra. El Barça obtindrà uns beneficis de 300 milions d'euros. Els veïns, emprenyats, es van concentrar al davant del Miniestadi. Ramon García Bragado, en una reunió amb els socialistes del districte va dir "en són pocs". El tinent d'alcalde va comptar quantes persones eren a la reunió? Mentre l'alcalde segueix sense rebre els veïns i veïnes, amb Laporta sí que es troba amb certa freqüència als despatxos o a les llotges. Després de l'estiu, la lluita continua. S'ha convocat una assemblea per al dia 1 d'octubre que haurà d'aprovar una manifestació de rebuig a un acord de sis folis que són un exemple d'ambigüitat i obscuritat. Queda molt camí per endavant: Laporta acabarà el mandat. S'haurà de requalificar. Hereu haurà de passar un examen electoral per continuar. Els veïns estan decidits a perseverar.

JORGE SÁNCHEZ
Veïns i veïnes de les Corts en la concentració contra el pacte de la requalificació

Vacances sense jocs

Ja ens sembla bé la remodelació dels espais infantils aprofitant els diners del Plan Zapatero. En la major part dels casos ha suposat una millora necessària. Aquest pla exigeix finalitzar les obres al desembre. Per què s'han hagut de fer les obres en els mesos que tenen vacances els nens i nenes? No es podien haver realitzat al mes d'octubre? En molts barris, senzillament, el veïnat ha saltat les tanques.

JOAN LINUXBCN
Jugant a dintre de les tanques a la plaça Àngel Pestaña

Crisi hotelera

Dos hotels de superluxe embargats. Montjuïc i Tibidabo viuen els fracassos dels hotels Miramar i La Florida. Els gestionava el fons nord-americà Apollo. Uns projectes posats en marxa amb crèdits fàcils i 70 milions de deute. Afegim-hi les facilitats que hi ha posat l'Ajuntament: sorprèn que perquè s'obrís Miramar el consistori comprés el 10% del capital. Ara es tradueix en 2 milions d'euros de pèrdues. Mentrestant, el nombre d'habitacions noves puja un 4,4% i l'ocupació baixa un 8,3%, malgrat que s'han rebentat els preus. Al novembre l'hotel de luxe Mandarin obrirà les portes al passeig de Gràcia. La bogeria continua.

EN POSITIU

Ideal Plàstica Flor per al barri

S'ha enderrocat l'última fàbrica del barri de Prosperitat. Una vellíssima reivindicació veïnal. Es transformarà en equipaments per al barri i per al districte. Es tracta d'un solar de 8.000 metres quadrats. El districte apunta la construcció d'una biblioteca i una sala polivalent i afirma que "altres equipaments es dissenyaran amb participació veïnal". El barri està discutint el seu pla d'equipaments. Les prioritats passen per un casal de joves, un casal de barri, un poliesportiu per a l'escola Víctor Català, un espai digne per a l'escola d'adults, un espai infantil, zones verdes... És positiu haver recuperat aquest solar: ara toca consensuar-ne els usos. Ha arribat l'hora de la participació.

MANEL SALA "ULLS"
El solar que ocupava la Plástica Flor, per a equipaments

Ferran Navarro

Amic i col·laborador des del primer número de *Carrer*, l'arquitecte Ferran Navarro ha estat guardonat amb el Premi Catalunya d'Urbanisme 2009 pel treball col·lectiu Pla de millora urbana del nucli antic de Valls. El premi ha estat concedit per l'Institut d'Estudis Catalans. Compartim els valors i il·lusions que Ferran posa en la seva feina. Des de *Carrer*, felicitats!

PERE SOLÀ I GUSSINYER
CATEDRÀTIC D'HISTÒRIA
DE L'EDUCACIÓ DE LA UAB

Ferrer i Guàrdia cent anys després

Fa cent anys Barcelona va ser l'escenari d'una vaga general contra una guerra colonial, una vaga que va derivar en una revolta d'abast català. A moltes diverses poblacions de la geografia catalana es van fer actes populars de caire antimilitarista i en no pocs llocs es van constituir comitès ciutadans. El caire del moviment, més aviat espontani i acèfal, va derivar, sobretot a Barcelona, on proliferaren les barricades, cap a la destrucció de béns religiosos. En alguns llocs tenia també un matís de reivindicació contra l'atur i la carestia de la vida. Més enllà de les connotacions irracionals d'aquesta mena de bullangues hi ha factors objectius que expliquen l'esclat de la Setmana Tràgica.

Factors com l'existència d'un règim polític caciquista, una estructura econòmica i social lesiva per a les classes treballadores, amb uns privilegis abusius per als benestants. En pot ser un botó de mostra el fet que l'exoneració del servei militar obligatori es comprava per 2.000 pessetes, xifra que no estava a l'abast dels joves de les classes senzilles.

Al règim retrògrada i oligàrquic d'Alfons XIII la meitat dels homes i més de la meitat de dones no sabia llegir ni escriure, i tothom sabia que una part de la solució dels mals collectius era l'extensió de l'escolarització i una educació popular suficient.

El malestar del poble tenia causes tan objectives com la constatació que, a diferència del que passava a la República francesa veïna, aquí no s'avançava en la separació entre l'Estat i l'Església. La pugna entre partidaris i detractors de la separació entre l'Església i l'Estat va arribar a tenir una gran intensitat, i sortí de mare.

Durant els aldarulls de la setmana hi hagué destrosses materials, ferits, morts, detinguts. Els fets van constituir un exemple força únic a l'Europa del segle XX, tant per la seva contundència a nivell simbòlic (crema de béns religiosos), com per la durada temporal o per l'extensió territorial i el nombre de participants.

Quan, en constatar els diferents actors en joc la desproporció de forces, va remetre el moviment, es començà a parlar, per part dels qui creien poder-les determinar, de les responsabilitats de la protesta popular, una protesta que havia estat tan formidable com, en general, incontrolada. Les classes dirigents i la Patronal demanaven de forma oberta al govern conservador de l'Estat un càstig exemplar. També altres estaments, com la jerarquia eclesiàstica o la Lliga Regionalista d'Enric Prat de la Riba i Francesc Cambó- que tot just feia dos anys havia estat víctima d'un atemptat polític que no es va esclarir-, demanaven un escarment contundent, això sí, de forma més ensolapada o vergonyant.

En qualsevol cas, per a les classes dirigents calia una repressió dura, tallar caps, fer un càstig exemplar. I això és el que, de forma tan ràpida com brutal, succeí en un lapse de temps de poques setmanes. Parafrasejant el poeta Joan Maragall, diríem que, més enllà de la constatació de la "ciutat cremada" no hi hagué una actitud de "Ciutat del Perdó".

Els republicans catalans van ser covards; els dirigents lerrouxistes van jugar el joc pervers de qui tira la pedra i amaga la mà. Els sindicalistes encara no havien madurat organitzativament. Únicament es mostrà resoluda, terriblement resoluda, la dreta espanyola i la dreta catalana que recolzava a Maura, gent com Lluís Muntadas, el dirigent de la patronal Foment del Treball Nacional, que ja el primer dia de la revolta apuntà a Ferrer com a imaginari cap dels revolucionaris i que en acabar els aldarulls exigia mà de ferro i càstigs exemplars.

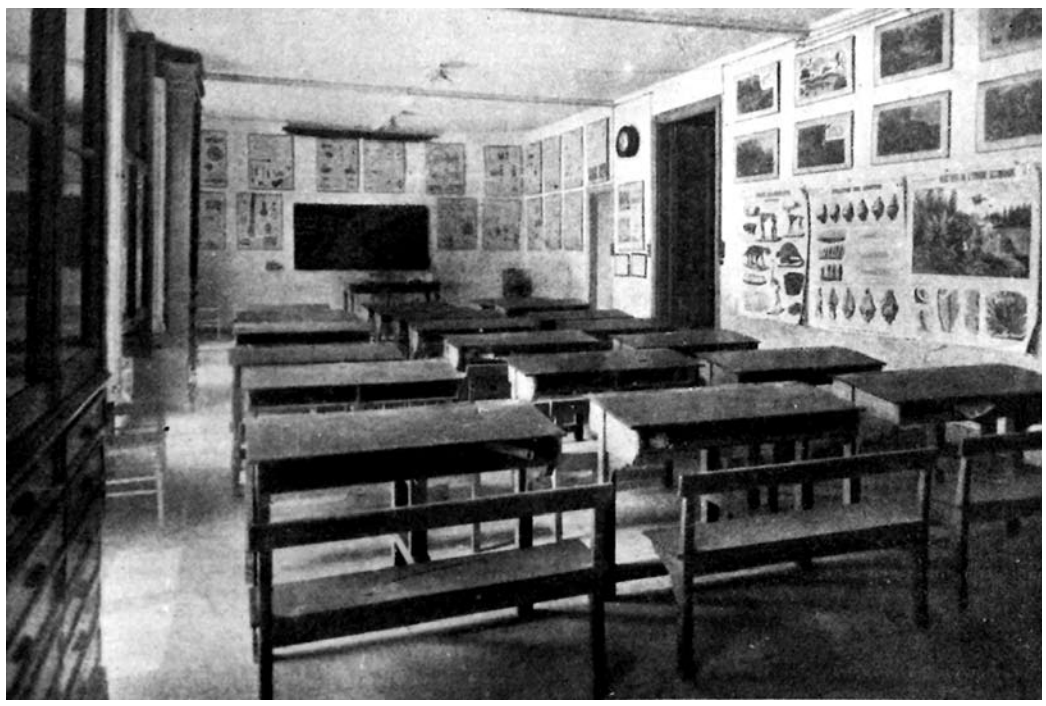

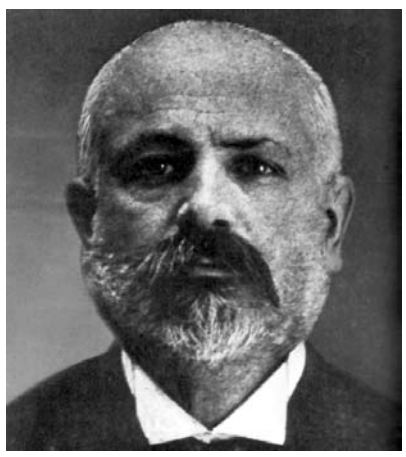

FOTOS: FUNDACIÓ FERRER I GUÀRDIA
Aula on s'aplicava la pedagogia de l'Escola Moderna i retrat de Ferrer i Guàrdia. A sota, portada del número 112 de *Carrer*, el dossier del qual va ser dedicat a reflexionar sobre la Setmana Tràgica

El principal personatge sobre qui s'abraonà la venjança de classe va ser el pedagog i editor d'Alella Francesc Ferrer i Guàrdia (1859-1909), tristament famós per la seva execució al castell de Montjuïc el 13 d'octubre següent.

Però Ferrer va ser el símbol d'una altra societat i d'una altra forma d'entendre la cultura popular. Va ser un pedagog i editor que va dur a la pràctica de forma genial ideas d'educació popular integral que l'experiència progressista i la praxi socialista havien anat acumulant durant dècades.

Sorprèn en aquest sentit trobar a plataformes de comunicació ciutadanes actuals negacions de la condició de pedagog a Ferrer i Guàrdia per pedagògics, negació que, sense complexos, el corrent historiogràfic revisionista, de tall neoconservador, proclama avui, presentant novament de forma impresentable, valgui la redundància, la figura de Ferrer sota l'estigma de la mediocritat humana i intel·lectual i el terrorisme nihilista.

I per això és recordat Ferrer i Guàrdia: pel seu model de pedagogia popular, laica, humanitària i en sintonia amb un projecte d'emancipació econòmica universal. Això és precisament el que el fa l'educador català de l'època contemporània més conegut internacionalment.

Els historiadors revisionistes, com diem, ho neguen i alhora fan un judici paral·lel, sense elements documentals nous decisius, donant per segura una implicació de Ferrer en diversos atemptats, implicació que no s'ha pogut provar de forma determinant i que treballs acadèmics benintencionats, però no prou documentats, reprodueixen, però que, de manera desapassionada, personatges de l'alçada científica, humana i ètica com el naturalista aragonès Odón de Buen descartaren absolutament. De Buen havia estat destacat col·laborador de l'Escola Moderna, tot i discrepar políticament de Ferrer.

Cal llegir els fets de juliol de 1909 i el crim d'estat comès amb Ferrer i Guàrdia en clau de present i de futur. Ni la jerarquia catòlica, ni l'exèrcit ni la monarquia restablerta han demanat perdó per la seva injusta execució, motiu pel qual una reparació pública continua essent necessària.

És fals també, històricament parlant, que es fes una verdadera revisió jurídico-política del Consell de Guerra contra Ferrer. És cert que, almenys fins a finals de 1911, l'exigència de revisió del cas Ferrer i de rehabilitació de la seva memòria va ser de permanent actualitat i serví de constant prova acusatòria contra la dreta més autoritària.

Però l'estructura de l'Estat continuava en mans dels monàrquics i no hi hagué cap rehabilitació política real de Ferrer. És cert que el 29 de desembre de 1911 el "Consejo Supremo de Guerra", instància màxima de justícia militar, resolgué permetre els hereus del fundador de l'Escola Moderna de disposar dels béns confiscats per l'autoritat després del seu procés i inculpació.

Ara bé, aquesta resolució només va ser un gest legal i en cap cas significava ni una revisió jurídica que portés a la invalidació del mateix judici ni tampoc no suposava cap modificació d'actitud política de les forces i actors que havien intervingut en el desenllaç del Procés. I, tot i no representar una rehabilitació, almenys indirectament era un obert reconeixement, una confessió palesa (encara que fos dita amb boca petita) de la manca de fonaments jurídics i de les profundes contradiccions legals de la sentència.

Cent anys després, tampoc la Generalitat, l'única institució de l'actual restauració Monàrquica amb una legitimitat que li ve de la República (així com la del Rei Joan Carles li ve de Franco), no ha fet, que sapiguem, cap acte significatiu per reivindicar Ferrer, ni, per altra banda per reivindicar tants pedagogs llibertaris represaliats pel franquisme- pensem per exemple, en el que fou president de l'Escola Nova Unificada el 1936-1937, Joan Puig Elías, el qual, a hores d'ara, no té cap carrer o escola dedicat a la ciutat de Barcelona, la qual cosa és una vergonya i un greuge alhora-.

Únicament l'Ajuntament de Barcelona, en particular quan era dirigit per Pasqual Maragall, va fer un gest simbòlic per reconèixer el valor cívic del fundador de l'Escola Moderna.

En aquesta línia, el passat 9 de juliol el Plenari del districte de Sants-Montjuïc va aprovar tirar endavant un canvi del nom de l'avinguda Marquès de Comillas a Montjuïc pel de Francesc Ferrer i Guàrdia, a partir de la proposta de la comissió del Nomenclàtor de l'Ajuntament de Barcelona, seguint una iniciativa ciutadana, impulsada per la Fundació Ferrer i Guàrdia.

Cal recordar, d'altra banda, pel valor simbòlic que té, la preparació d'una Commemoració especial de Ferrer i Guàrdia, impulsada per l'Ajuntament d'Alella (Maresme).

No ens podem resignar que la inèrcia institucional no reconegui les aportacions, sovint pagades amb l'exili i fins i tot la mort, de tants homes i dones a favor de l'educació i la cultura popular, i ens costa entendre que des de tribunes il·lustrades continuï havent-hi afirmacions de l'estil de: "Ferrer i Guàrdia no era pedagog i la seva Escola Moderna (...) el que va fer és recollir línies educatives que ja existien a Europa per oferir-les a la classe mitjana-alta, completament al marge de les societats obreres" [vegeu *Carrer* 112].

Qui cregués això, qui cregués que l'Escola Moderna va ser un projecte educatiu al marge dels treballadors i del sindicalisme, no hauria entès res del capítol de la història de l'educació catalana que es tenyí de sang per l'execució de Ferrer i Guàrdia, tal 13 d'octubre fa un segle. Seria portar més confusió i soroll on hi ha d'haver anàlisi i reconeixement.

> Qui cregués que l'Escola Moderna va ser un projecte educatiu al marge dels treballadors i del sindicalisme no hauria entès res del capítol de la història de l'educació catalana que es tenyí de sang per l'execució de Ferrer i Guàrdia

part d'autors que es dediquen a la història social, i judicis que desqualifiquen sense base la seva persona i la seva obra.

Per exemple, es diu que no n'hi ha per tant, que al capdavall el seu projecte educatiu era una còpia del que es feia a l'estranger, obviant la contribució de Ferrer a construir una reforma educativa internacional (Escola Nova) sobre bases populars i de justícia social. Aquesta afirmació menysté el fet evident que la renovació educativa i escolar catalana va venir en bona part de les forces llibertàries, lliurepensadores i republicanes, que impulsaren realitats com l'Escola i Editorial popular de Ferrer i Guàrdia o les escoles del Pressupost Extraordinari de Cultura de 1908.

La Història de l'Educació contradiu de pla aquesta negació de la condició d'educador popular i de mèrits

Formació d'adults

DOSSIER

Articles
- ANA AYUSTE
- JOSÉ MIGUEL BENÍTEZ
- NÚRIA CALATAYUD
- MIQUEL CASANOVAS
- ROSA M. FALGÀS
- ALFONS FORMARIZ
- CELIA JUÁREZ
- BEP MASDEU
- ALBERT RECIO
- JOAN SUBIRATS

Fotografia
- AV VERNEDA ALTA
- EFA TRINITAT VELLA
- ESCOLA EICA
- LA PROSPERITAT
- MESA DE L'EDUCACIÓ
- DANI CODINA
- PEDRO TOLEDANO

Portada
- ESCOLA EICA

Quan el sistema educatiu català es troba en un moment de canvis importants, *Carrer* ha volgut fixar l'atenció en la situació de la formació d'adults a la nostra ciutat, la gran oblidada dels plans i peça essencial per crear ciutadania

La gran assignatura pendent

JOAN SUBIRATS
CATEDRÀTIC DE CIÈNCIA POLÍTICA, INVESTIGADOR DE L'IGOP-UAB

DANI CODINA

Les escoles d'adults són en molts casos l'única oportunitat per formar-se

La nostra societat, sotmesa en els darrers temps a grans canvis en múltiples esferes, se'ns presenta alhora com a generadora de noves oportunitats i al mateix temps com a impulsora de noves formes de desigualtat i de desequilibri. Cada cop és més evident que les capacitats personals, el benestar i l'autonomia tenen molt a veure amb l'educació. La transició cap a una societat en què el coneixement és més central que mai planteja nombrosos interrogants. En els darrers vint anys s'ha pogut anar constatant que les estructures familiars han anat fent-se més inestables i, com bé sabem, el treball s'ha fet també més precari i discontinu. Per tant, dos dels clàssics instruments de socialització i formació s'han afeblit significativament.

I, pel que fa a l'educació, en canvi, hem vist com el seu rol es feia més intensiu i extensiu. L'educació ha anat estenent la seva influència i presència d'una inicial concentració en un espai (l'escola) i un moment temporal molt específic (els primers anys de vida), cap a tots els racons de l'activitat social i cap a totes les fases de la trajectòria vital. S'ha anat passant de la formació inicial i concreta per a l'accés a una feina, a la formació entesa com a palanca permanent d'empleabilitat i d'inclusió al llarg de tota la vida.

> Mentre el sistema educatiu català està en constant ebullició, la formació d'adults sembla haver quedat arraconada en les prioritats

Sensació de canvi d'època

En els darrers temps, podríem dir que no hi ha espai o àmbit educatiu del nostre entorn que no es trobi en plena ebullició. Noves lleis d'educació, implantació de models d'educació superior a tota Europa, forta incidència de les tecnologies de la informació i comunicació en els models de formació, en són només alguns exemples. Segurament i amb raó, és precisament l'àmbit educatiu el qual queda més afectat per la sensació general de canvi d'època.

Per altra banda, la tradicional estructura social trontolla a causa dels grans canvis en els cicles de vida. S'allarga espectacularment l'esperança de vida, trencant així els estereotips que relacionaven la gent gran amb conceptes com dependència, improductivitat o moment terminal. Les tradicionals vinculacions entre educació i sistema productiu estan profundament alterades, encara que segueixi sent veritat que a més educació, més possibilitats de no quedar fora d'un mercat de treball cada vegada més precaritzat i inestable.

El sistema educatiu català, des de l'escola bressol fins a la universitat, està en constant ebullició. Però, en canvi, el tema de la formació d'adults sembla haver quedat notablement arraconat en les prioritats dels diferents governs, estatal, autonòmic i local. Fa tres anys, el Consell Superior d'Avaluació del Departament d'Educació de la Generalitat va publicar un informe contundent sobre la situació de la formació d'adults a Catalunya, amb dades comparades, que mostrava el gran retard català en allò que s'anomena "educació al llarg de la vida" (veure informe: *http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Documents/ARXIUS/diagnostic de la formacio de persones adultes.pdf*).

La formació d'adults està en una situació que hem d'anomenar com a patètica. Les possibilitats i les expectatives són moltes, però el compromís institucional amb el tema és ben lluny del que hauria de ser. Per sort no tenim un "Informe Pisa-adults", ja que llavors no sabríem on mirar. Les escoles d'adults han patit i pateixen la manca de projecte general sobre cap a on s'ha de dirigir la política de formació al llarg de la vida al país.

> Els recents canvis en el decret d'accés a la universitat exigeixen reforçar el sistema de formació d'adults

Els esforços s'han adreçat a la formació professional i a la formació no presencial, i mentre les escoles d'adults són en molts casos l'única possibilitat dels nouvinguts, o dels joves que després d'una transició en el mercat de treball amb l'única acreditació del certificat d'escolaritat, volen recuperar la seva trajectòria formativa.

Els recents canvis en el decret d'accés a la universitat incorporen noves figures a la ja clàssica de "majors de 25 anys". A partir del curs 2010-2011, els adults podran accedir a la universitat mitjançant, no només la via dels "majors de 25 anys" (amb les dues proves habituals), sinó també hi haurà una via per a "majors de 45 anys" (que només hauran de fer una prova general), i una via especial per als "majors de 40 anys", que podran acreditar la seva experiència professional i veure així homologada aquesta pràctica per entrar als estudis que es corresponguin. Aquests canvis exigeixen reforçar el sistema de formació d'adults, aprofitant les noves oportunitats.

Sense perspectiva estratègica

Tots sabem, per altra banda, la impressionant dinàmica educativa que s'està desenvolupant en el món de la gent gran, amb un gran esforç per part de la gent que s'hi aplega i ho organitza, amb un fons de subvencions significatives per part d'ajuntaments i altres institucions, però sense una perspectiva estratègica que tingui en compte les potencialitats futures de l'allargament de la vida. La formació i educació de les persones són la base de temes com la prevenció en salut, la participació política, la implicació ciutadana, el respecte ambiental o de molts altres valors que tenen com base el nivell formatiu.

Cal una capacitat més gran de les persones grans per decidir autònomament les seves dinàmiques educatives i formatives, tot integrant-les en les dinàmiques territorials i ciutadanes que en cada cas es donin. El repte és mantenir les capacitats pròpies d'una ciutadania plena fins al final, i fer-ho de manera crítica i socialment responsable.

Enfortir poders i recursos

En aquest sentit, s'haurien de reforçar les dinàmiques que s'apleguen sota el nom de "ciutats educadores", enfortint notablement els poders i recursos educatius dels municipis, articulant i coordinant tots els seus components, públics i no públics, des de l'escola bressol a l'escola d'adults i les activitats educatives per a gent gran, passant per la universitat. I vincular aquest esforç a construir ciutats per a tothom, generant condicions adequades perquè tots i totes, individualment i col·lectivament, puguin arribar a la seva plenitud com a persones. Persones que puguin així formar part plenament d'una comunitat plural d'individus autònoms.

> La formació de les persones és la base de temes com la prevenció en salut, la participació política o la implicació ciutadana

Algunes idees a debat per a un nou model

ANA AYUSTE
COORDINADORA DEL MÀSTER EN FORMACIÓ DE PERSONES ADULTES DE LA UB

El nou escenari social i l'obsolescència del model dominant d'educació de persones adultes posen en evidència la necessitat de repensar el sentit d'aquest sector educatiu. En l'actual context d'informacionalisme i globalització, l'educació de persones adultes ha esdevingut -com a mínim en la retòrica dels diferents organismes internacionals- un àmbit estratègic per avançar cap a una societat basada en el coneixement i la cohesió social. Així, aquest àmbit educatiu té com a grans encàrrecs socials, elevar la qualificació de la població adulta per fer front a un canvi de paradigma econòmic que pretén edificar-se sobre el coneixement i la innovació, i vetllar per la cohesió social i l'enfortiment de la democràcia en un context de creixent diversitat i desafecció política.

Però per poder realitzar amb èxit aquests encàrrecs, a més d'incrementar els recursos, com ja preveu la nova Llei d'Educació de Catalunya, és necessari que la classe política, administracions implicades, professionals de l'educació i agents socials en general, tinguin la motivació suficient per fer un exercici d'autocrítica i avançar cap a un nou model d'educació de persones adultes en consonància amb la realitat actual i compromès amb la seva millora en termes d'igualtat social i participació ciutadana.

LA PROSPERITAT
La il·lusió de l'alumnat i el professorat contrasta amb la precarietat de moltes instal·lacions

S'han d'articular mecanismes que permetin la connectivitat i cooperació entre tots els àmbits de l'educació de les persones adultes

Canvis per a un nou model

A continuació presentem breument alguns dels canvis que pensem que s'haurien d'introduir per avançar cap a un nou model educatiu. Canvis que estan orientats a possibilitar un funcionament en xarxa, una organització més flexible, i l'especificitat i el dinamisme necessaris per atendre les necessitats formatives de la població adulta.

a) Un funcionament en xarxa permet coordinar tota l'oferta formativa existent per satisfer les diferents demandes i necessitats de les persones adultes. Per això, s'han d'articular els mecanismes necessaris que permetin la connectivitat i cooperació entre tots els àmbits de l'educació de persones adultes (formació bàsica, formació ocupacional, formació cultural...) que es desenvolupen habitualment en múltiples espais i són responsabilitat de diferents administracions i/o departaments (centres de FpA, escoles taller, català per a persones adultes, centres cívics, etc.). Aquesta interrelació contribuiria a vèncer l'aïllament actual de molts centres educatius, i a avançar cap a una formació que es correspongués millor amb les necessitats i interessos reals de la població adulta. Aquesta correspondència, en la mesura que significa respondre a necessitats i col·lectius molt diferents, pot aturar progressivament les inèrcies escolars i la percepció de l'educació de persones adultes com a segona oportunitat o que s'adreça només a col·lectius sense instrucció (dones sense qualificació, població immigrada, joves provinents del fracàs escolar...). En conseqüència, un model d'aquestes característiques faria més fàcil evitar la fragmentació social de l'educació i els centres de formació de persones adultes podrien constituir-se com a espais de trobada de persones de diferents nivells d'instrucció, estatus socioeconòmic, procedència, gènere, edat... Tot plegat redundaria segurament en una major cohesió social.

b) La formació ha de ser flexible en el temps, en l'espai i en la seva organització per tal de facilitar l'accés de més persones als béns educatius. La incertesa i inestabilitat del mercat laboral dificulten cada cop més les possibilitats que tenen les persones per planificar i gestionar el seu temps. Com posa de manifest l'enquesta de participació en activitats d'aprenentatge de la població adulta (EADA, 2007), la manca de temps és una de les barreres més importants per participar en aquestes activitats;

La incertesa i inestabilitat del mercat laboral dificulten cada cop més les possibilitats de les persones de planificar i gestionar el seu temps

destaquen la manca de temps com a conseqüència dels temps dedicat a les responsabilitats familiars (29,7% en els homes i 45% en les dones), i la incompatibilitat entre l'horari de la feina i el de la formació (38,4% en els homes i 26% en les dones). En aquest sentit, una major flexibilitat organitzativa suposaria una ampliació de les oportunitats formatives del conjunt de la població adulta. Implica, no obstant, considerar aspectes que poden ser controvertits perquè poden entrar en col·lisió amb interessos laborals dels professionals que hi treballen, però que ineluctablement cal enfrontar com són el calendari, horaris, espais, modalitats de formació, organització dels aprenentatges...

c) La formació de persones adultes ha de ser específica i dinàmica. Ha de tenir en compte, per tant, les característiques pròpies de l'adultesa, i ha de ser permeable a les transformacions que indueix la societat de la informació i la diversitat cultural. Així, és necessari un nou replantejament del concepte de formació bàsica i superar el mimetisme amb l'escola. No es tracta doncs d'adaptar a la baixa el currículum escolar, sinó de facilitar l'adquisició d'aquelles competències que es consideren claus en cada moment per fer front al rols i als contextos propis de l'adultesa (família, feina, comunitat, organitzacions socials i culturals, temps d'oci, pràctiques de consum...). Un tractament específic per part de les administracions educatives i una formació centrada en el subjecte adult per part dels professionals de l'educació, semblen elements clau per caminar en aquesta direcció.

Avançar, però, cap a un nou model d'educació de persones adultes que, com hem anunciat al començament d'aquest article, a més d'adaptar-se a la nova realitat sigui capaç d'incrementar les quotes d'igualtat social i participació ciutadana, requereix, a més dels canvis assenyalats, una concepció diferent de servei públic. En termes generals, per servei públic s'entén aquell servei o institució que es finança amb diners públics i que té com a finalitat satisfer alguna necessitat que es considera bàsica o d'interès general. En aquest sentit, es concep l'Estat i els professionals de la funció pública com a responsables de la realització d'aquests serveis. Actualment, els mals resultats que obté l'educació pública i la difusió mediàtica d'aquests, així com la rigidesa pròpia d'un sistema que a vegades està més atent en satisfer els interessos dels professionals que hi treballen que els del públic o de la societat en general, posen en evidència els límits i les contradiccions d'aquest model.

La concepció d'escola pública

Per evitar un afebliment progressiu de l'educació pública, es fa palesa la necessitat d'abandonar el discurs de la queixa i desplegar totes les seves potencialitats. Per això, és central revisar la concepció d'escola pública que defensem i analitzar com els centres educatius es transformen en laboratoris i transmissors de pràctiques de democràcia participativa. En aquesta línia, hauríem de reservar el qualificatiu de públic per a aquella institució de titularitat pública que a més de vetllar pels interessos del públic al qual s'adreça, és gestionada amb la seva implicació a partir dels principis de la democràcia participativa, i referir-nos amb la denominació d'escola estatista a aquella que avui es denomina pública, però que no reuneix els requisits anteriors perquè la veu dels participants està poc representada i el funcionament democràtic

S'ha de facilitar l'adquisició de competències per fer front als rols i als contextos propis de l'adultesa (família, feina, oci, pràctiques de consum...)

és merament formal. Es tracta, a nivell pràctic, de trobar fórmules perquè els participants tinguin l'oportunitat d'expressar i defensar quina educació consideren valuosa. Oportunitat que, més enllà de qüestions retòriques, es concreti en canals de participació real perquè els participants puguin realitzar les seves aportacions en el moment de prendre decisions tan importants com quin ha de ser el contingut de l'educació, el plantejament metodològic, l'horari o el paper del centre en el territori.

El camí no és fàcil, com a educadors i educadores suposa trencar amb les inèrcies, sovint heretades de models formatius i administratius caducs, per endinsar-nos en un procés de reflexió sobre la pròpia pràctica; i renovar el nostre compromís amb una educació capaç d'ampliar les oportunitats de la població adulta i enfortir la democràcia participativa.

Què en diu la nova Llei d'Educació?

BEP MASDEU
MESTRE D'EDUCACIÓ
DE PERSONES ADULTES

Catalunya té des del dia 1 de juliol d'aquest any la seva primera llei d'educació d'àmbit general de la seva història. Tal i com es manifesta en el preàmbul, aquesta llei té el propòsit de facilitar el marc institucional estable i adequat per a la millora sistemàtica de la qualitat del sistema educatiu català. No pretén canviar novament l'ordenació educativa, sinó possibilitar que l'acció educativa es desenvolupi en un marc que estimuli la innovació i consolidi les bones pràctiques.

Una aprovació singular

La llei va estar aprovada amb el vot favorable del PSC, d'ERC i de CIU, el principal partit polític de l'oposició. No va comptar amb el suport d'un dels integrants del govern, ICV, que va votar en contra de dos títols. Tant el Partit Popular com Ciutadans van refusar el text sencer.

Entre els trets més destacables d'aquesta llei hi ha, per una banda, l'esforç que obliga a la Generalitat a passar de l'actual 2,7% del PIB al 6% en 8 anys en inversió en educació, i , per l'altra, el principi d'autonomia dels centres.

La llei neix amb l'oposició dels sindicats. Denuncien que incrementarà les desigualtats que existeixen en el sistema educatiu català i la dualitat entre la xarxa pública i la privada concertada. Durant aquest any i mig de la seva elaboració s'han convocat quatre vagues entre els docents dels centres públics.

El text de la llei

La Llei desenvolupa l'organització de l'ensenyament i el desplegament curricular en totes les etapes i modalitats educatives. Per això en el preàmbul cita totes les etapes i modalitats, incloent-hi l'educació de persones adultes.

El Capítol IV està dedicat a l'educació d'adults i consta de tres articles, del 69 al 71. En el primer, citant la llei específica de formació d'adults, diu que la finalitat de l'educació d'adults és fer efectiu el dret a l'educació en qualsevol etapa de la vida.

L'article 69 parla de l'objecte i àmbits de l'educació d'adults. Enumera cinc objectius específics, que inclouen la formació, la informació i l'orientació, així com validar les competències adquirides per altres vies formatives. Els programes d'educació d'adults han d'incloure, si més no, els àmbits de l'educació general, l'educació per adquirir competències transprofessionals i l'educació per a la cohesió i la participació social.

MESA DE L'EDUCACIÓ

El temps dirà si la nova llei complirà les espectatives generades

L'article 70 està dedicat a l'ordenació de l'educació d'adults. Es refereix a l'educació presencial i a la no presencial, i que es pot impartir en centres específics, ordinaris o bé penitenciaris. Pel que fa als participants, es determina que han d'haver complert els divuit anys, menys en el cas dels majors de setze anys que estiguin treballant amb contracte que els impedeixi assistir als centres educatius en règim ordinari.

El darrer article es refereix a la col·laboració amb els ens locals, als quals el Departament els pot delegar la gestió de serveis i recursos educatius en matèria d'educació d'adults.

S'avançarà cap a un nou model?

Ara tindrà lloc el desplegament de la llei, és a dir, els decrets que l'han de concretar. És un aspecte molt important, perquè és una llei de caràcter força obert i que permet formulacions d'orientació diferent.

El Conseller ha promès que no ens trobarem davant d'una allau de decrets i normes que encotillaran l'autonomia promesa. Per al proper curs hi ha l'objectiu de dos decrets, l'un sobre l'autonomia de centres, perquè cada centre pugui fixar els seus objectius segons les necessitats de l'entorn. L'altre es referirà a la direcció dels centres públics.

> La nova llei permet fer una interpretació més valenta que l'actual, però el seu desplegament serà decisiu per a un canvi de model

Desgraciadament s'ha reduït sovint l'educació de persones adultes a un model escolar i de segona oportunitat. Això no sembla que sigui el més adequat per a la societat actual. Però aquesta llei permet fer-ne una interpretació més valenta. En aquest context convindria tenir en compte en el desplegament de la llei els punts següents:

- La concreció del currículum de l'educació bàsica de les persones adultes.
- Una educació de qualitat més enllà de la programació escapçada de la programació infantil.
- Uns models organitzatius flexibles, que permetin l'assistència tenint en compte les situacions laborals, familiars o personals de les persones adultes.
- Uns centres estructurats tenint en compte que la persona adulta és el subjecte del seu aprenentatge i que cal afavorir la seva participació.
- Uns professionals ben preparats en continguts i psicopedagogia adulta.
- Un objectiu fonamental de fomentar les competències ciutadanes per intervenir en la societat, tant en la dimensió cognitiva, com en l'emocional i actitudinal.
- Una coordinació efectiva entre els diferents departaments i administracions amb competències en aquest àmbit.

La nova llei, pel que fa a l'educació de persones adultes, resumeix els trets principals de la llei 3/1991 de Formació d'Adults. Segurament, la novetat principal és que en parlar de l'objecte de l'educació d'adults, estableix l'objectiu de validar les competències adquirides per altres vies formatives. Aquest àmbit cada cop adquireix més força perquè respon a una demanda social clara. És important que això tiri endavant perquè no ens quedem només en una única via educativa acceptada, i que s'obri més la concepció de l'educació d'adults.

Els països que tenen més èxits en el sistema educatiu obligatori solen ser, segons estudis rellevants com és el PISA, aquells en els quals les famílies tenen un major nivell cultural. És per això que si un sistema educatiu vol tenir èxit ha de fomentar en paral·lel una bona educació de persones adultes. El nivell educatiu de la població ha millorat molt en les últimes dècades, però es continua mantenint un diferencial important amb els països del nostre entorn. Estem lluny dels acords de Lisboa pel que fa a aquest objectiu i a la cua dels nivells europeus de participació en formació d'adults.

L'educació de persones adultes és un camp educatiu definit perquè el subjecte d'educació és una persona adulta. En el text legal no queda restringit a la formació instrumental i bàsica. En el seu desplegament s'haurà d'anar perfilant una organització educativa que faci possible, en la pràctica, poder realitzar tots els objectius que marca l'article 69 de la llei, i no limitar-se a una simple adaptació del sistema educatiu obligatori.

Formació per a la cohesió social

MIQUEL CASANOVAS
MESTRE D'ADULTS

Estic pensant en un grup nombrós de persones adultes amb escassa o cap capacitació professional i, força vegades també, amb un baix nivell de formació bàsica. Majoritàriament procedeixen de països extracomunitaris amb un baix índex de desenvolupament econòmic.

Són persones que han de suportar un procés de desarrelament. Abandonen amics i família i, deixen enrere costums i altres referents que donaven seguretat a la seva vida. Tot per cercar unes oportunitats que se'ls negaven en el seu país. Quan arriben al nostre país pateixen un procés d'aïllament, es troben amb idiomes moltes vegades desconeguts i amb codis culturals i socials diferents dels quals coneixen.

Els immigrants ocupen els habitatges de menys qualitat i a voltes degradats, on es troben amb persones autòctones situades en els últims graons de "l'escalafó" laboral i que moltes vegades s'han sentit marginats. Ara, la presència dels nouvinguts els fa la impressió que contribueix a reforçar l'estereotip de marginalitat que rebutgen i, d'altra banda, els veuen com a competidors pels llocs de treball, per les prestacions socials i perquè porten models culturals diferents.

En general, tot allò que envolta els immigrants tendeix a generar-los insegure-

Cal un procés educatiu rigorós que permeti enfrontar els conflictes entre les persones immigrades i les no immigrades

tat. El tragí constant de papers, els controls policials. Els treballs eventuals, mal pagats, durs o d'economia submergida. La distribució dels nens per col·legis diferents perquè no sobrepassin determinats percentatges, etc. La carència o limitació dels drets polítics. En definitiva ,tot tendeix a fer palès al propi immigrant que és un ciutadà de segona i foraster.

Tot això que he esmentat més els prejudicis recíprocs entre persones immigrades i no immigrades atiats pels que fomenten el racisme i la xenofòbia dificulta que les persones immigrants s'impliquin conjuntament amb les persones autòctones en el desenvolupament solidari d'un projecte de barri, poble o país, fonament de la cohesió social.

En tot cas, és clar que per assolir l'objectiu de la cohesió social, és indispensable una important activitat educativa/formativa.

No estic pensant en una formació colonitzadora i domesticadora. Plantejo l'educació com un camí que han de fer en comú persones immigrades i no immigrades per:

- Descobrir qui és cadascun i compartir-ho (trobada).
- Aprendre a formular i a desenvolupar projectes comuns (cooperació).
- Obtenir eines per poder pensar cadascun com projectar el seu futur. (desenvolupament/transformació).

És allò que anomenem l'itinerari intercultural que s'han de plantejar els individus i els diferents grups humans si de veritat volen que el desenvolupament d'una societat repercuteixi en tots els seus membres.

Certament, l'educació i la formació han d'oferir al recent arribat l'aprenentatge de les habilitats necessàries per poder treballar i, els codis lingüístics i conductuals, per poder viure amb seguretat en la societat d'acollida. Però, també ens

AFA TRINITAT VELLA

El 17,3% de la població de Barcelona és d'origen estranger

ha d'oferir a tots plegats els instruments per destruir els estereotips i prejudicis que impedeixen descobrir que determinats sectors socials i els immigrats estan en el mateix vaixell i que mentre es perd el temps en enfrontament inútils els que tenen el poder econòmic treuen el màxim profit d'uns i altres. Això obre el camí d'una sòlida cohesió social que esborra la diferència entre immigrant i autòcton, sense que cap hagi de renunciar a la seva identitat i, permet definir un projecte solidari: Treballar junts en la producció i gestió dels béns econòmics, socials i culturals de la comunitat, en benefici de cada persona i de tota la comunitat.

Per arribar a aquest punt, però, cal un procés educatiu/formatiu rigorós que permeti enfrontar els conflictes que generen temors i desconfiances entre les persones immigrades i les no immigrades. Un procés que obligui a anar més enllà de les aparences mitjançant la "lectura del món/lectura de la paraula/lectura del text/lectura del context". És en aquesta lectura, que proposa el pedagog P. Freire, on es podrà descobrir que sota la manifestació visible de la diversitat són moltes les persones, immigrades o no, que pateixen alguna forma de discriminació "per ser negres, dones, homosexuals, treballadors, brasilers, àrabs, jueus... o per altres raons[...] discriminació que ens ofèn a tots perquè fereix la substantivitat del nostre ser". Això pot ser un primer pas per treballar tots plegats o per contra pot incrementar el rebuig de l'altre que et reflecteix la teva pròpia realitat no acceptada.

Una de les tasques de l'educació consisteix precisament en possibilitar l'autoestima, la convivència i la cooperació per aconseguir la millora personal i collectiva. Per fer possible això caldrà que qualsevol centre que realitzi activitats educatives, formals o no formals, (centres d'adults, biblioteques, centres cívics, etc.) assumeixi, entre altres, aquestes pautes:

- El reconeixement de la diversitat cultural, incorporant l'itinerari intercultural, com a procés educatiu.
- L'ús del diàleg i dels processos d'elaboració dels conflictes com a eines pedagògiques.
- La incorporació en els continguts educatius i en l'organització del centre de les diferents maneres de veure i entendre el món.
- Facilitar eines perquè els alumnes puguin participar com a ciutadans actius en els diferents àmbits en què es desenvolupa la seva vida: en el treball, en el mateix centre educatiu, en el barri, en el club esportiu, etc.
- El foment del diàleg amb el medi: barri, poble, etc., que incorpori en la seva dinàmica i organització les aportacions de les associacions socials, culturals i cíviques del seu entorn.
- Que promogui i es vinculi a projectes socioeducatius del seu territori.

L'acompliment d'aquestes pautes fa que l'educació/formació, segons J. Delors s'entengui com a vehicle de les cultures i dels valors, com a construcció d'un espai de socialització i com a bressol d'un projecte comú.

Aprofitem l'experiència!

JOSÉ MIGUEL BENÍTEZ
PERIODISTA

Barcelona ha experimentat un augment important de població estrangera en els últims anys. Segons dades del 2008 del Departament d'Estadística Municipal, en la ciutat comtal resideixen 275.000 estrangers, un 17,3% del total de la població. En el 2001 solament era un 4,9%.

Aquesta població té multitud d'orígens, costums, formes d'entendre i viure la vida, llengües (segons la Casa de les Llengües de la Generalitat, a Catalunya tenen presència unes 300 llengües, moltes de les quals romandran com una de les llengües vehiculars de les seves poblacions parlants). Sent la llengua un dels eixos de la inclusió/integració i per tant de la cohesió, una gran part de tota aquesta població desconeix el català i/o el castellà així com el funcionament de la nostra ciutat (administració en totes les seves variables, infraestructures, codis de conducta i de relació, etc.).

No es pot tirar en sac trencat l'esforç que les escoles de formació d'adults han fet per donar resposta a l'arribada de la nova immigració

En aquest context, les escoles de formació d'adults s'han convertit en uns dels centres més importants de vertebració de la cohesió social, sobretot en els barris de major concentració de població nouvinguda. Hi ha escoles en les quals la població estrangera supera ja el 50% de l'alumnat. Si tenim en compte que només en els centres públics de Barcelona hi ha 420 grups amb entre 15 i 25 alumnes cadascun, veiem la importància que adquireix una bona gestió d'aquesta diversitat i de tot el que comporta (a tot Catalunya són més de 60.000 alumnes, amb una mitjana de 30% d'alumnat estranger, segon dades de la Generalitat del 2006). Això sense entrar a valorar la manca d'idoneïtat de la quantitat d'alumnes per classe per poder donar una bona formació.

Les escoles públiques i les d'iniciativa social han hagut de donar resposta a aquesta nova realitat sense els recursos ni la formació adequada. En certa forma han actuat com apagafocs. No hi havia orientació sobre la cosmovisió o els idiomes del nou alumnat que s'anava incorporant cada vegada amb major freqüència a les classes. No hi havia una assignatura de convivència o d'interculturalitat en la qual donar-se suport. Ha estat un esforç que els centres han desenvolupat de forma empírica, tant dintre com fora de les aules (per exemple, organitzant excursions conjuntes de tot l'alumnat i potenciant la participació en el teixit associatiu). De fet, tal com ho expliquen els propis alumnes en algunes entrevistes, en aquests centres de formació, no només han après català i castellà, sinó que els ha servit per relacionar-se, per poder anar al metge o de compres, per conèixer com funcionen els seus barris.

L'administració faria bé en no obviar aquesta realitat, en donar-li la importància que té, i en no tirar l'experiència acumulada en sac trencat. En resum, hauria de posar els recursos humans, materials i de formació adequats per a una educació que respongui a les necessitats de l'alumnat, de les escoles com a centres de cohesió, i dels barris, i també per contribuir a què els nous veïns i veïnes deixin de ser ciutadans de segona.

L'escola pública, un dret amenaçat

Mobilitzacions per exigir més mitjans públics en els centres d'educació d'adults

NÚRIA CALATAYUD
MESA DE L'EDUCACIÓ PÚBLICA DE PERSONES ADULTES DE CATALUNYA

Cada any creixen les llistes d'espera de persones adultes que demanen una plaça en un centre públic i no l'aconsegueixen. El darrer curs se'n van comptabilitzar més de 8.500 i aquest curs les persones que es quedaran sense plaça superaran aquest nombre. Aquesta demanda social demostra dues coses: que les escoles públiques de persones adultes han aconseguit ser un referent per a milers de ciutadans/es i que són un bé escàs.

A Catalunya el percentatge de persones adultes que fan formació permanent tot just depassa el 3%. La mitjana europea de Formació Permanent està en el 10% i els països capdavanters arriben al 25%. Catalunya està a la cua d'Europa, i cal tenir en compte, segons l'estudi PISA, que la formació de les persones adultes té una incidència molt marcada en els resultats educatius dels fills/es i, en conseqüència, és també un instrument per a la reducció del fracàs escolar dels infants i joves.

A més, actualment, hi ha tres factors que fan més urgent la potenciació de l'oferta pública: 1) amb la crisi les necessitats educatives de les persones adultes s'incrementa, 2) la presència a Catalunya d'un important nombre de persones immigrades faria necessari que s'impulsés -com a mínim- el coneixement de la llengua i la formació bàsica i 3) el baix nivell de coneixement de les Noves Tecnologies (TIC) per part de les persones adultes, l'anomenada fractura digital. Aquestes realitats s'afegeixen a les mancances cròniques que arrosseguem, de manera que encara que en els darrers anys hi ha hagut un increment de professorat, fa dos cursos que no augmenta, i cada cop perdem més terreny perquè la capacitat d'atendre les creixents necessitats minva.

El context de la creació de la Mesa

Durant els anys dels governs de CiU es va traspassar l'Educació de Persones Adultes (EPA) al Departament de Benestar Social, donant-li un caire assistencial, de ciutadans de segona, sense reconèixer el dret a l'educació al llarg de tota la vida. Això va provocar la reacció del professorat i va ser llavors quan es va constituir la Mesa de l'Educació de Persones Adultes, com a moviment unitari que coordinava els Sindicats de l'Ensenyament i l'Assemblea de professorat i les escoles. Hi havia un repte molt important en aquest període: s'acabava l'antic Graduat escolar i per impartir els nous estudis, el Graduat d'Educació Secundària Obligatòria, calia una plantilla de professorat amb titulacions d'ensenyament secundari. La lluita va ser molt forta i a la fi es va aconseguir que es comencés a donar el nou GES i, a la vegada, aquest salt possibilitava també oferir als i les alumnes una ampliació d'oferta, des de l'accés a la Universitat per a majors de 25 anys, accés a les proves per a la nova FP, etc.

> A més persones adultes demanant una plaça en un centre públic, la política del Departament va cap a més privatització i desmantellament dels actuals centres

De l'amenaça de pràctica desaparició, les antigues escoles de persones adultes van donar un salt important endavant... A la vegada, el mateix moviment que demanava GES reclamava un Mapa de l'oferta d'EPA per a Catalunya, amb una xarxa consolidada de centres públics. Aquests objectius i les reivindicacions concretes van rebre sempre el suport dels partits parlamentaris que estaven a l'oposició en aquells moments, un suport que sovint es concretava en accions com compareixences i preguntes parlamentàries.

Amb el canvi, la decepció

Amb l'arribada del govern tripartit i el traspàs de l'Educació de Persones Adultes al Departament d'Educació va semblar que arribava l'hora d'aquest sector educatiu a Catalunya i que tot allò que s'havia defensat en l'àmbit parlamentari podria esdevenir realitat. El Govern tenia com a repte donar resposta a les necessitats, impulsar la formació de les persones adultes i augmentar substancialment els recursos destinats a l'ensenyament públic, però no és aquest el camí que emprèn amb la LEC. El paper que la llei atorga a l'EPA és del tot secundari i mínim, en cap article es compromet a potenciar seriosament la xarxa d'escoles públiques ni es reconeix l'especificitat del sector. Tot al contrari, amb una política de privatització i subvenció, disgrega els actuals estudis que s'imparteixen a les escoles en una sèrie de programes susceptibles de ser atesos per entitats privades o de voluntariat.

Però la decepció no és només la LEC, és la política quotidiana en matèria d'EPA. Cada any hi ha conflictes per aconseguir el professorat necessari per incrementar l'oferta de cursos i atendre així les demandes educatives dels ciutadans i ciutadanes de Catalunya i, al mateix temps, se segueix des del departament una política de desmantellament dels equips de professorat que havien adquirit experiència.

L'any 2006 es va signar l'Acord d'acolliment de l'EPA al Departament d'Educació que pretenia assentar unes bases que ajudessin a impulsar el dret de totes les persones a l'educació al llarg de la vida i millorar les condicions laborals del professorat. Després de tres cursos, el Departament ha incomplert la seva aplicació, frenant l'extensió de l'oferta educativa i no impulsant un nou mapa educatiu. Des de la signatura de l'acord el Departament no ha creat ni una sola nova escola pública d'EPA!

Dins d'aquest marc de privatització de l'educació pública que ha estat denunciat per tots els sindicats de l'ensenyament públic i que ha provocat diverses vagues molt majoritàries, sembla que part de l'oferta que actualment s'imparteix a les escoles públiques anirà a parar a mans d'entitats privades, a voluntariat i ONGs subvencionades amb fons públics, de forma que es consolidarà un model de ciutadans de primera i de segona, amb dret a una educació de qualitat o com sigui...

Torna doncs un altre moment difícil en la lluita per aconseguir una Educació de Persones Adultes pública i de qualitat. Caldria reclamar una reflexió profunda dels nostres polítics "d'esquerra" i, un cop més, impulsar que alumnat i professorat, juntament amb les entitats que els han donat suport, estableixin un nou compromís i mobilització en defensa de l'Educació Pública de Persones Adultes.

Escoltant el professorat i l'alumnat

JOSÉ MIGUEL BENÍTEZ
PERIODISTA

Manca de recursos i de personal, espais inadequats, llistes d'espera, marginació respecte a altres sectors de l'educació, manca de formació especialitzada del professorat. Aquests són alguns dels problemes actuals de la formació bàsica d'adults, assenyalats pel professorat i l'alumnat. A inicis d'any, el Consorci d'Educació de Barcelona assumeix la gestió dels centres educatius i immediatament planteja la creació d'un nou mapa de centres que pugui donar resposta a algunes d'aquestes problemàtiques. La proposta inicial, -actualment en procés de debat i modificació-, afegia un nou problema: donava l'esquena als centres de proximitat i, per tant, a una part important de la població.

ESCOLA EICA

Classe a l'Espai d'Inclusió i Formació del Casc Antic

Centralitat - proximitat

La proposta inicial pretenia centralitzar els esforços en grans centres -un per districte- amb tots els recursos necessaris per donar una formació òptima. Però això significaria la desaparició d'alguns dels actuals 26 centres que, tot i les seves deficiències, atenen a població amb més necessitats de formació.

El professorat de l'escola de formació d'adults (EFA) de Trinitat Vella, una de les més arrelades al territori i més implicades amb el seu entorn, és un dels més ferms defensors de la proximitat. "Amb la centralitat -diu la professora Mercè Redón- l'administració vol reestructurar i concentrar, però no ampliar, que crec que és allò que necessitem, i s'arrisca a perdre el caràcter de proximitat i tot el que això significa". La professora Montserrat Martínez diu que la proposta d'un centre no té sentit perquè hi ha districtes amb 4 o 5 escoles "i no es pot treure del dia a la nit tot el que hem fet. Hauríem d'anar a una alternativa intermèdia, però crec que la millor solució seria que hi hagués una escola a cada barri, amb tota l'oferta formativa que el barri necessités". Les professores Isabel Sánchez i Assumpta Serra es mostren escèptiques sobre la proposta del gran centre: "Ja pot ser l'edifici molt maco que si la gent no té recursos, no es traslladarà a l'escola que li queda quatre barris més enllà".

"Aquí està tot en funció de la gent: si algú no ve algun dia, no passa res, per algun problema deu ser. Vindrà el dia o a la setmana següent, perquè necessita l'escola. Però si li treuen l'escola del costat, no hi aniran, hi ha gent que per la seva realitat no surt del seu barri", diu Jaume Espasa, professor voluntari de l'Espai d'Inclusió i Formació del Casc Antic (EICA), una de les entitats socials que fan formació d'adults.

Això preocupa també els alumnes. "Em descoratja la incertesa que sempre pesa sobre les EFA, perquè aquestes són imprescindibles per a barris com aquest. Si el país ha fet l'aposta per la descentralització, amb les autonomies i els districtes municipals, per apropar la gestió al ciutadà, també hem d'apropar l'ensenyament i la convivència", diu José Martínez, ex professor de formació professional i alumne de Trinitat Vella.

> Als problemes endèmics de la formació d'adults s'ha afegit la possibilitat que el nou mapa doni l'esquena als centres de proximitat

"L'escola no només m'ha servit per aprendre castellà, sinó per relacionar-me, per poder anar al metge, a comprar, ajudar els meus fills. Sense l'escola això no hauria estat possible", diu Mariam Benabed, alumna magrebina de Trinitat Vella. Hamid Bartia, de Marroc, i Maria Eriga Barbosa, de Brasil, alumnes de l'EICA, tenen una opinió semblant: "a més d'aprendre castellà i català -diu Maria-, ens ajuda a conèixer gent i una altra cultura, i com relacionar-nos, a saber com funciona tot". Aquests alumnes coincideixen en la dificultat addicional a la seva realitat que suposaria haver de desplaçar-se a d'altres centres si tanquessin les seves escoles.

"Estem prioritzant, una altra vegada, el gran magatzem sobre la petita botiga de barri", diu Josep Vilardaga, professor voluntari de l'EICA. "Portem 30 anys intentant dissenyar un mapa. Per tant estem parlant d'una tasca d'una complexitat notable. Altres sectors: infantil, secundària, idiomes...van trobar espais adequats, però la formació d'adults no. És una assignatura pendent", diu Angel Marzo, director de l'escola d'adults Martinet de Nit, del Besòs.

La Junta de directors i directores dels centres d'adults, òrgan consultiu del Consorci, està debatent una nova proposta intermèdia, sobre la base de la proximitat. "Quan es va fer el traspàs al Consorci es va demanar que es fes un mapa a corre-cuita... Ara sembla que s'està fent un estudi previ bastant seriós: cap territori sense oferta, i que aquesta sigui millor que la que hi ha", diu Àngel Marzo, membre de la Junta. Marzo creu que "al curs 2010-2011 hi haurà una ordenació assegurada del 80%. Actualment estem al 30-40% dels centres amb certa estabilitat, amb el que hi ha bastant consens".

> Professors i alumnes coincideixen que l'Administració hauria de generar demanda: el que fa es negar les llistes d'espera

La nova proposta intermèdia en estudi continua plantejant, no obstant, la fusió d'alguns centres: unir dos o tres escoles en un sol centre, amb tots els recursos necessaris. Això significaria que alguns barris es quedarien, físicament, sense l'escola propera actual, com seria el cas a Nou Barris de l'escola de Prosperitat, que desapareixeria en fusionar-se amb l'escola Madrid.

Àngel Marzo es mostra partidari, amb matisos, de les fusions -encara que prefereixi anomenar aquest procés ordenació- "sempre i quan no es perdi oferta pública, i que quan hi hagi fusions o ordenacions que sigui en base a projectes consensuats, de qualitat i participatius. La proximitat és un valor afegit que no s'ha de perdre".

Des de l'administració diuen que és un problema econòmic: no hi ha diners.

PASSA A LA PÀGINA 19

Les escoles d'adults d'iniciativa social

El nou mapa afecta les escoles públiques, però no està descartada alguna mena de col·laboració amb les escoles privades i d'iniciativa social. "Hi ha qui veu aquesta part social com un rival, hi ha qui la veu com una sinergia de col·laboració; podem passar d'un extrem al l'altre en funció de com es faci l'ordenació: si l'oferta pública és rígida, no tindrà mai col·laboració; si l'oferta privada o social és propagandística, sectària, o amb interessos de grups de pressió, tampoc no farem res. Si entre els uns i els altres tenim l'objectiu clar de millorar la formació de la població, arribarem a acords, com de fet ja existeixen a Trinitat Vella, Nou Barris, Besòs, Clot, la Verneda, Barri Gòtic", diu Àngel Marzo.

Mélanie Alméres, coordinadora de l'EICA, opina que les dues propostes són compatibles: "És necessari reforçar les EFA públiques, i també el reconeixement i el suport, amb més recursos, a les iniciatives socials".

Les escoles d'iniciativa social, diu Ana Gásquez, de l'escola d'adults del Casc Antic, "omplen el buit que deixa la falta de flexibilitat de les escoles públiques, que en la seva majoria, no responen a la realitat d'avui, per exemple, a les necessitats de la població nouvinguda".

"Nosaltres, a més a més, afegim una dimensió humana, d'acollida, que no es troba a totes les públiques. A una persona que acaba d'arribar, que no coneix la societat, els codis, nosaltres intentem dins i fora de les aules aportar-la aquests coneixements i introduir-la a la societat. I també, aportem la riquesa del voluntariat. Que hi hagi un espai on la gent pugui donar el seu temps per conèixer gent d'altres llocs és molt important", diu Mélanie Alméres.

"Hi ha molts móns dins de les EFA públiques, no totes tenen els plantejaments de Trinitat Vella. Però a les EFA hi ha moltes possibilitats, encara que l'administració no els ha donat les eines. Si a nosaltres ens donessin les eines, més mestres, millores de local, podríem ampliar l'oferta", diu Mercè Redón.

Gásquez i Alméres coincideixen que la seva oferta, i la possibilitat de coordinació amb les escoles públiques, milloraria si rebessin un major suport per part de l'Administració. "No tenim una resposta massa positiva per part de l'Administració, i això fa que la qualitat de l'atenció se'n ressenti", diu Gásquez. Per a Alméres, la solució més adequada no passa per les subvencions, sinó per la signatura de convenis que donessin estabilitat i un seguiment de qualitat.

Mapa actual dels centres i aules de formació bàsica d'adults

Actualment a Barcelona hi ha 26 centres i aules d'adults públiques (dos municipals i la resta de la Generalitat), amb 460 grups i 182 docents, desplegades pels diferents districtes de manera diversa: 5 a Ciutat Vella i a Nou Barris, 4 a Sant Martí, 3 a Sant Andreu i a l'Eixample, 2 a Horta-Guinardó i a Sants-Montjuïc, 1 a les Corts i a Sarrià-Sant Gervasi i cap a Gràcia, encara que l'Aula de Formació de Persones Adultes Rius i Taulet, que administrativament pertany a Sarrià (està en el límit de Sarrià i Gràcia, en la vorera de l'avinguda Príncep d'Astúries, que pertany a Sarrià), es considera més propera a Gràcia. A més, tal com es queixa el professorat i l'alumnat, molts d'aquests centres i aules no tenen ni l'espai, ni l'equip, ni els recursos mínimament exigibles, com són els casos de Ciutat Meridiana o de Prosperitat. A aquesta oferta hem d'afegir 15 escoles privades concertades, d'ensenyament no reglat. Per altra banda, hi ha tot un ventall d'iniciatives socials de formació bàsica d'adults a pràcticament tots els districtes: des d'escoles amb una estructura similar a les públiques, però gestionades per entitats i amb professorat voluntari, a petits projectes de formació en castellà i català per a nouvinguts, passant per la implicació de grans organitzacions no governamentals, com la Creu Roja o Càrites en la formació de població nouvinguda. Podem assenyalar: la Coordinadora per la Llengua, que impulsa el Gabinet Tècnic d'Immigració de l'Ajuntament, integrada per unes 40 entitats i xarxes, grans i petites, que donen classes de català i castellà; associacions d'exalumnes, vinculades a 7 o 8 escoles públiques, que fan també classes de castellà; un grup d'entitats que fan català en coordinació amb el Consorci de Normalització Lingüística.

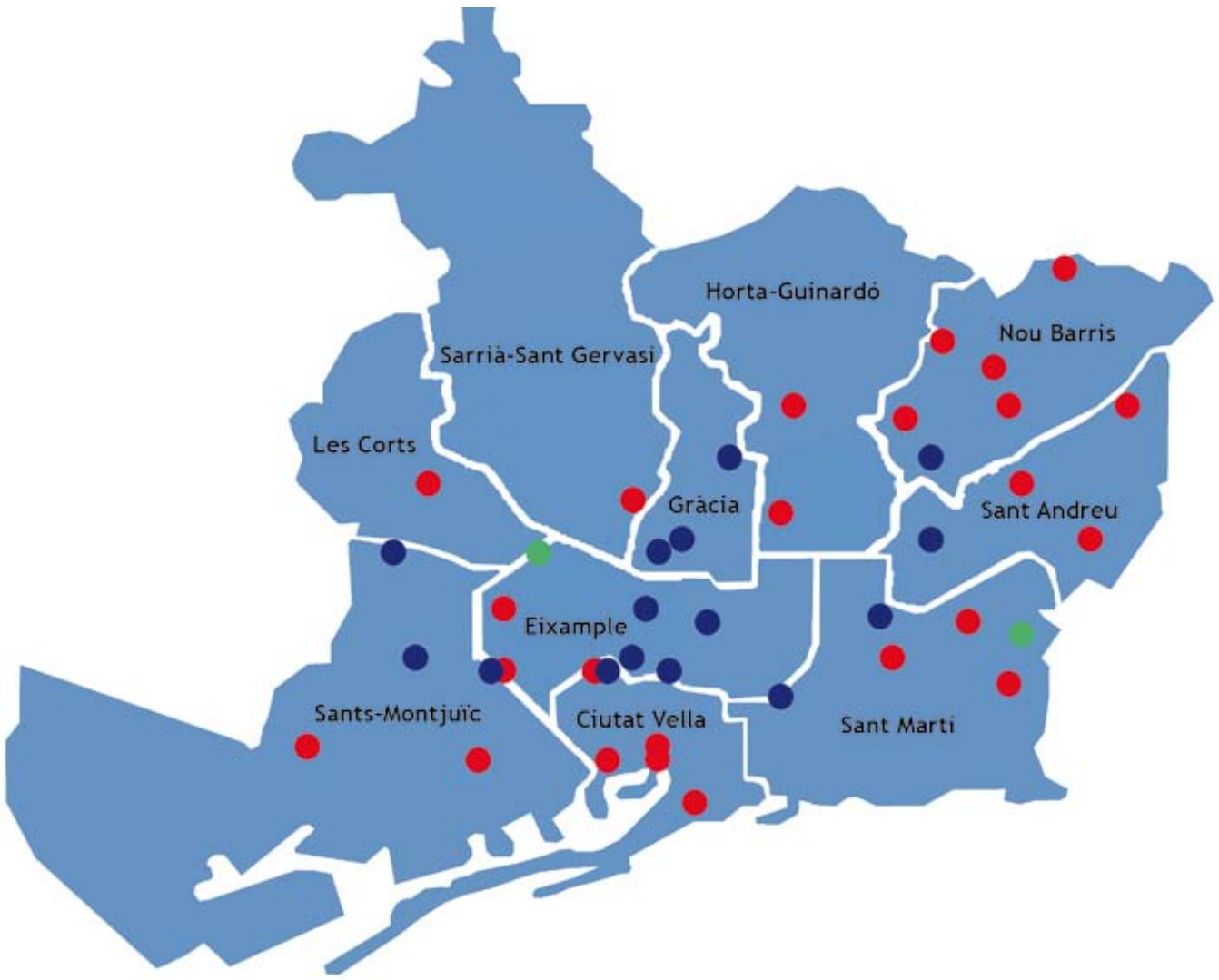

VE DE LA PÀGINA 18

Però el fet és que fa 5 anys la formació d'adults depenia del Departament de Benestar Social, i ara, amb el nou organigrama del Departament d'Educació, no té el pes d'una direcció, ni tan sols d'una secció, ja que només és una unitat dins de la Direcció d'Ensenyaments Professionals, Artístics, i Especialitzats.

"Des de la centralitat es diu que el problema és econòmic. Des de la proximitat veiem una família monoparental, uns avis descuidats, uns nanos al carrer, un senyor que està en el PIRMI, i l'educació incideix també, per exemple, en la formació per a una nova feina, per fer una inserció social en condicions, aprenent la llengua, els costums, l'educació bàsica és imprescindible", diu Marzo.

L'especificitat i la formació del professorat

Els professors i professores entrevistats coincideixen que la formació d'adults continua essent un sector sense el suport i el reconeixement de la seva importància i de la seva especificitat. Una de les queixes és la manca d'una formació especialitzada per al professorat. "No tenim en tota la carrera de magisteri ni una matèria optativa, ni de modalitat d'educació d'adults, i les pràctiques tampoc no es poden fer a les EFA. És més, a causa del sistema actual de trasllats, està arribant gent amb plaça definitiva, sense cap experiència en formació d'adults, per substituir professionals que porten anys treballant-hi.

A Galícia hi ha uns punts per a la gent que ha treballat molts anys a les EFA, i es valora, però aquí no, a l'inrevés, aquí els que han treballat a les EFA tenen menys punts. És molt fort. Som de segona o tercera categoria", diu Cristian Romera.

"El Departament havia proposat via màster, via escola d'estiu, accions formatives específiques, però a l'hora de la veritat, dels concursos, del dia a dia de la vida de l'administració pública, això compta poc o no compta. Això vol dir que els equips pedagògics han de formar el nou professor que arriba sense experiència. Fins ara hi ha hagut ganes, bona voluntat, però és una càrrega, això ha de ser assumit per l'Administració", diu Marzo.

Josep Vilardaga, així que es va jubilar com a professor de primària, va començar a treballar com a voluntari a l'EICA. És contundent a l'hora d'expressar la seva opinió al respecte: "És necessària una formació especialitzada, perquè no té res a veure això amb la feina que havia fet abans. Em vaig trobar molt despistat".

AFA TRINITAT VELLA

Alumnes de l'Aula de Formació d'Adults de Trinitat Vella

Les llistes d'espera

Són moltes les escoles públiques que es queixen de tenir permanentment llistes d'espera. De fet, algunes de les iniciatives socials que fan formació d'adults, diuen que una gran part del seu alumnat s'hi apropa precisament per aquest problema. "La gent ve a nosaltres a causa de la incapacitat de les escoles públiques de respondre a les seves necessitats. Les llistes d'espera són una realitat, sobre tot en el tema de la llengua i els nouvinguts. La gent necessita aprendre ja, no pot esperar que la truquin", diu Mélanie Alméres, de l'EICA.

L'Administració, per la seva part, en diferents reunions amb entitats i amb representats de les escoles, nega l'existència de les llistes d'espera. "L'administració no pot practicar la política de l'estruç, parlant de la formació, i quan arriba l'hora de la veritat: llistes d'espera de català, castellà, informàtica. Oh! és que no existeixen, diuen; bé, hi haurà barris on no n'hi haurà, però en altres sí. Oh! és que la gent s'apunta i no hi va; bé, pot ser que se n'apuntin 50 i n'arribin 25, però aquests estan esperant, per tant, no es pot negar l'evidència d'una demanda importantíssima. Però es que no fa falta mirar les llistes, sinó altres dades sociològiques: quantes persones no dominen el català, el castellà, o no han llegit un llibre en tot l'any a Barcelona? Pot ser el 50%. Això vol dir alguna cosa!", diu Marzo.

"L'administració diu que no hi ha demanda, però la demanda ha de ser generada per l'administració, però no li interessa fer-ho perquè tindria encara més llistes d'espera. Si es fes propaganda com la que fa amb la salut: vés a fer-te una mamografia, vés al gimnàs per tenir una vida sana... Si féssim aquest tipus de campanya , sortiria més d'una escola per barri", diu Redón.

La formació d'adults, més necessària que mai

ALBERT RECIO
PROFESSOR D'ECONOMIA

DANI CODINA

Classe de català a una escola d'adults de Sant Adrià del Besos

Un dels tòpics dominants en els debats socials és que estem immersos en la "societat del coneixement". D'aquest punt de vista es treuen unes propostes d'acció que es repeteixen una i altra vegada en les receptes de política econòmica i social: "l'educació és un element estratègic per promoure la productivitat", "cal pensar la formació com un procés al llarg de tota la vida", "cal evitar que les noves tecnologies de l'educació generin una nova bretxa digital", "el fracàs escolar és un dels problemes més importants del nostre país", "la formació és el principal mitjà per lluitar contra l'atur". Tòpics suats que, com tots el tòpics, tenen una part de veritat, però també de propaganda i de demagògia. Aquesta es fa visible quan constatem com s'han practicat les polítiques educatives orientades als adults, i com de contradictòries han resultat respecte de les afirmacions que acabo de citar.

Un paper crucial

Des d'una òptica funcional, l'educació d'adults sembla cobrir força bé molts dels problemes que plantegen els partidaris de la societat del coneixement. En primer lloc, la de possibilitar la formació al llarg del cicle vital. De fet, la immensa majoria de persones que han passat per aquestes escoles ho han fet precisament per millorar i transformar el seu nivell educatiu. I el fet que es mantingui una forta demanda mostra que les necessitats educatives canvien al llarg del temps, tant perquè canvien les persones (de les persones no escolaritzades que van omplir les escoles els primers anys hem passat a l'onada d'immigrants estrangers que demanen un altre tipus de formació), com perquè canvien les necessitats de les mateixes (les persones que primer es volien alfabetitzar, després obtenir el graduat escolar, han passat a ser demandants de cursos específics d'idiomes o informàtica...).

Les escoles han tingut també un paper crucial de reconducció del fracàs escolar en permetre una segona oportunitat

> El fet que es mantingui una forta demanda mostra que les persones i les seves necessitats educatives canvien al llarg del temps

a gent que s'havia quedat sense titulació en el procés educatiu normalitzat (potser perquè aquest no té prou en compte ni les diferències socials ni els processos de maduració personal que tenen tanta influència sobre l'èxit educatiu a l'adolescència). I avui estan jugant un paper important en camps diversos com l'aprenentatge del català o castellà, o la formació bàsica en informàtica. Sense perdre de vista el paper crucial que han tingut com espai de convivència, de socialització, de ferment cultural. Un camp crucial per a tota política de construcció d'una societat crítica, solidària i, com ara està de moda dir, inclusiva.

Poc interès institucional

Malgrat totes les aportacions positives que han fet les escoles d'adults, mai no han estat considerades com un element central de la política educativa al nostre país. Sempre han estat sotmeses a canvis en la seva ubicació institucional, limitades en recursos i funcions. Aquesta absència de definició i adequació la podem relacionar amb molts altres problemes de les nostres polítiques educatives i ocupacionals.

En primer lloc (un fet força comú a molt altres països) i malgrat que l'educació i la formació contínua s'han considerat estratègiques per al desenvolupament, a la pràctica han predominat consideracions pressupostàries que han limitat els recursos financers. Aquests han estat més forts per a les àrees considerades marginals. Sovint trobem una contradicció flagrant entre els eslògans repetits i la seva concreció.

En segon lloc, al nostre país predomina una visió classista de l'educació que privilegia l'educació superior enfront de la resta. El resultat més evident d'aquesta visió ha estat el subdesenvolupament endèmic de la formació professional, el seu desprestigi social. Un desprestigi que també ha estat relacionat amb un model laboral que busca més la mà d'obra dòcil i sense autoestima professional que no pas treballadors qualificats i exigents amb els seus drets.

La devaluació de la formació professional comporta el menyspreu de tots els processos formatius complementaris que permeten a les persones reciclar-se, recuperar processos formatius i millorar els seus coneixements.

En tercer lloc, i associat amb l'anterior, es produeix el complet desgavell de la formació ocupacional, la que es dóna a les persones aturades o que entren de nou al mercat laboral. Una formació encara més devaluada, sovint convertida en un mer entreteniment d'aturats i en un negoci per a agents privats. Una política que pateix a més l'habitual descoordinació entre els responsables de la política educativa normalitzada (habitualment el Departament d'Educació) i els de formació ocupacional (el Departament de Treball), empitjorada encara en el temps en què l'educació d'adults formava part de Benestar Social. Sense una organització conjunta de totes les polítiques formatives, de les seves possibles connexions, sense l'organització d'un veritable servei públic.

Submissió al mercat laboral

I en quart lloc, es dóna el predomini d'una concepció economicista, reductiva de l'educació, entesa només com a formació orientada al mercat laboral, sotmesa a les canviants demandes empresarials. Una concepció que oblida el paper de l'educació com a base per a una ciutadania informada, crítica, participativa. Que ignora que la cultura és també un mitjà d'afirmació personal, una possibilitat de satisfacció íntima, de creativitat més enllà de les estretes demandes del "mercat". Moltes de les persones que han anat a les escoles d'adults no ho fan exclusivament o prioritàriament per buscar feina, ho fan per assolir nivells educatius que els permetin una participació en un nivell d'igualtat a la vida social. Quan reduïm l'educació a les necessitats "del mercat" estem liquidant una part important de les oportunitats de construir una societat veritablement democràtica.

> Al nostre país predomina una visió classista de l'educació que privilegia l'ensenyament superior de la resta, més desprestigiada

> La concepció economicista oblida el paper de l'educació com a base per a una ciutadania informada, crítica i participativa

Aportació a la creació de ciutadania

Ara que l'atur torna a ésser el primer problema del país, ara que s'ha fet evident la insensatesa d'un model econòmic basat en el ciment i l'especulació financera, és un bon moment per replantejar-se tot el model educatiu i, especialment aquell que relacionat amb la formació professional i ocupacional, amb les vies de reciclatge que se li ofereixen a la gent. Ara que tenim una societat amb mixtura d'orígens geogràfics, lingüístics i socials és urgent plantejar-se l'educació d'adults com una aportació bàsica a la creació de ciutadania. Ara que ens fa falta reflexionar i canviar comportaments sobre tantes coses, sembla el moment adequat per oferir espais reforçats de formació i reflexió. Ara, més que mai, hauria de ser el moment d'un nou impuls a la formació post-escolar en els seus diversos àmbits.

I per això resulta tan decebedor que les primeres notícies que ens arriben siguin les de projectes de fusionar escoles d'adults en macroescoles de districtes, ignorant tant la demanda real com els hàbits de vida de la gent. O es tracta simplement de retallar la despesa allà on s'espera menys resistència o simplement és una nova mostra del desconeixement profund que genera mirar les coses des d'una lectura elitista. O simplement és mera incompetència. I resulta intranquil·litzador que en l'actual situació no sembli que estiguin clares les línies d'actuació que han de desenvolupar-se en els àmbits de la formació professional, ocupacional i d'adults. Repetir eslògans no significa tenir projectes seriosos. I aquests els necessitem més que mai.

Una història inoportuna

ALFONS FORMARIZ
EXMESTRE D'ADULTS
I COL·LABORADOR DE L'EICA

Fer la història de la formació bàsica de persones adultes, que té com a referent dominant al nostre país les escoles d'adults -escoles de persones adultes-, exigeix referir-se per una banda al marc social del qual han format part en l'arc temporal a què fa referència aquest article: dictadura, transició, democràcia. També caldrà ressenyar els principals actors que hi intervenen: mestres, "alumnat" adult, moviments socials específics, moviments corporatius, ressò en els mass media i administració. Finalment, caldrà esmentar l'imaginari social i les produccions teòriques que expliquen un desenvolupament determinat o el posen en qüestió. I tot plegat contemplar-ho des de les interrelacions de tots aquests elements que conformen la història concreta.

Herència del franquisme

Partir de la dictadura com a referent immediat de la nostra formació bàsica té sentit per posar en relleu que malgrat que la societat catalana hagi canviat molt en els darrers cinquanta anys, el model de formació bàsica és en essència el mateix que el de les campanyes d'alfabetització del franquisme, l'última de les quals va desenvolupar-se a partir de 1963. Què pretenien aquelles campanyes? Legitimar les mancances de l'organització social de l'educació que produïa l'analfabetisme. El seu objectiu era la utilitat productiva, l'educació posada al servei de la indústria i els serveis, en una societat que pretenia desenvolupar-se econòmicament i per a la qual l'analfabetisme i el baix nivell acadèmic havien esdevingut una rèmora. L'organització operativa de la qual es van dotar les campanyes va ser la del sistema escolar infantil: els mateixos mestres de nens eren els alfabetitzadors d'adults sense una altra preparació, la mateixa inspecció, el mateix calendari escolar, en principi el mateix tipus d'ensenyament, grinyolant amb la realitat adulta, la mateixa mentalitat. És el que s'ha anomenat aprenentatge retro-infantil, de "segona oportunitat".

Quan, a partir dels anys setanta, el nou llistó del sistema escolar s'aixeca fins al Graduat Escolar, el sistema produeix un percentatge important de joves i adults sense les primeres regles, ni la titulació elemental requerida. A l'alfabetització s'afegirà el Certificat i el Graduat Escolar en l'oferta formativa de les escoles de persones adultes, amb els mateixos mestres sense altra preparació prèvia que la infantil, la mateixa inspecció, el mateix calendari escolar, el mateix tipus d'ensenyament escarritxant amb la realitat adulta, la mateixa mentalitat escolar.

Finalment, a partir dels any noranta el llistó del sistema escolar s'aixeca de nou fins al Graduat en Educació Secundària i les escoles de persones adultes responen a la demanda del nou títol amb el mateix professorat sense formació prèvia, la mateixa inspecció, etc.

Malgrat, doncs, els profunds canvis socials d'aquests darrers cinquanta anys, hi ha una continuïtat sorprenent dels eixos esmentats que conformen l'imaginari social i el marc administratiu: la formació bàsica de persones adultes com a legitimació social de les mancances del sistema escolar i segona oportunitat al servei de l'aparell productiu.

Continuïtat a primera vista desconcertant, ja que la formació bàsica de persones adultes en aquestes quatre dècades i escaig ha depès successivament del Ministerio de Educación, del Departament d'Ensenyament, del Departament de Benestar i, ara, del Departament d'Educació. Diferents administracions, diferents signes polítics, però una mateixa cultura conceptual i organitzativa amb pocs matisos secundaris.

En aquests darrers anys, a més, aquest model ha agreujat les seves arestes. A tall d'exemple de l'enfocament productivista, només fa tres o quatre anys l'Administració educativa va intentar que no poguessin inscriure's a les escoles d'adults de la Generalitat les persones més grans de 65 anys, ja que havien sobrepassat l'edat laboral.

Un altre exemple, referent aquest a la mentalitat de segona oportunitat escolar portada a l'extrem. Diagnosticada sense matisos l'etapa anterior de Benestar com a etapa de disbauxa administrativa a les escoles d'adults, es decideix gestionar la nova època des de la burocràcia uniformitzadora, mimètica del sistema escolar obligatori, enderrocant progressivament, pedra a pedra, dins de l'estructura administrativa, qualsevol vestigi que recordi que la formació de persones adultes, atès que el subjecte és adult, no un infant ni un adolescent, ha de tenir característiques pròpies en l'aprenentatge, el calendari, els agents avaluadors, els professionals, en l'organització i en la relació amb l'entorn.

Amb tot, aquesta postura radical de segona oportunitat escolar, que nega la realitat, que s'enroca en el passat, que vol ignorar les teories i les pràctiques internacionals i els propis estudis en sentit contrari del Consell Superior d'Avaluació del mateix Departament ha hagut de mantenir dins de la seva oferta les diverses proves d'accés a la FP i a la Universitat, nivells inicials d'informàtica, llengües estrangeres i català i castellà per a persones autòctones i nouvingudes, aprenentatges heretats de l'etapa anterior, que trenquen en part el caràcter marginal on la mentalitat de segona oportunitat escolar empresona la formació bàsica de persones adultes.

Una cultura per a tothom

L'època de la transició va crear un moviment social a favor de la cultura per a tothom -"la cultura ens farà lliures"- concretada en la creació d'aules d'adults reivindicades i promogudes per les associacions de veïns, moviments culturals i polítics dels barris perifèrics, comunitats cristianes, estudiants i mestres. Sense voler idealitzar el període, sí que es pot parlar d'unes tendències que contrastaven amb el model de la dictadura. Acceptaven que les persones adultes havien de tenir segones oportunitats acadèmiques i que la societat, l'Administració Pública, les havia de posar al seu abast. Entenien que incrementar el nivell de competències individuals té una repercussió positiva en l'aparell productiu, però alhora es volia construir una ciutadania crítica en una societat en transformació.

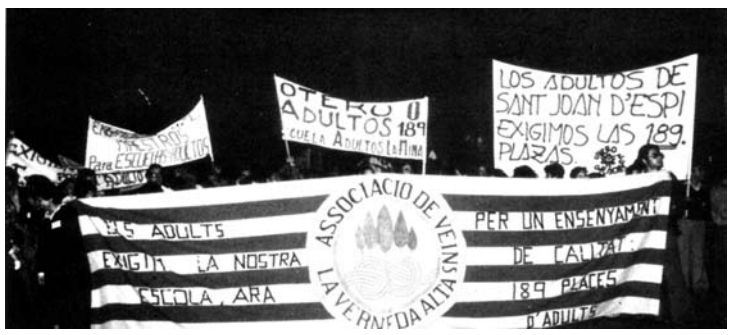

AV DE LA VERNEDA ALTA
Mobilitzacions al barri de la Verneda per reivindicar una escola d'adults, a finals dels anys 70

> Malgrat els profunds canvis socials d'aquests darrers 50 anys, hi ha una continuïtat sorprenent en l'imaginari social i el marc administratiu

La paraula clau era participació. Les estructures veïnals havien de participar en la determinació de l'oferta formativa de les aules, els "alumnes" adults havien d'esdevenir participants de les decisions dels centres, el centre havia de participar en el barri/poble i representar un dels elements dinamitzadors de la creació cultural de l'entorn i d'una ciutat més igualitària. Sens dubte, els vectors decisius d'aquest moviment van ser els mestres, voluntaris o no, implicats en la societat i amb la il·lusió d'un treball creatiu que començava per modelar allò que ningú no els havia ensenyat, la metodologia i l'organització diferenciada i específica de la formació de persones adultes.

Els mestres i les mestres, però, són persones que formen part de la societat i les seves pulsions. La ruptura social no es va produir a la transició, sinó que va ser una reforma discreta. La il·lusió pel canvi va esdevenir progressivament decepció i impotència, arrossegant l'impuls de molts professionals de l'educació a un cert "taylorisme" amorf, segons el qual es tracta de complir les normes provinents de l'Administració i bandejar la pròpia creativitat. L'estructura funcionària, que consagra el dret dels mèrits personals del funcionari al marge de les necessitats col·lectives del lloc de destinació, ha anat conformant progressivament uns centres de formació de persones adultes considerats reductes tancats des d'instàncies externes, impermeables a les necessitats culturals canviants dels barris i pobles on són presents, i aliens a les dinàmiques de les xarxes socials i culturals existents. L'important nombre de mestres que no accepten l'organització escolar tal i com se'ls imposa es veuen tanmateix asfixiats per unes estructures burocràtiques i jeràrquiques que tendeixen a ofegar qualsevol vestigi d'innovació i apropament a les necessitats adultes que no estiguin prèviament sancionades des de dalt.

Cap als moviments corporatius

Els moviments socials específics de mestres, professors i "alumnes" adults nascuts de les esperances socioculturals de la transició es van anar diluint al llarg dels vuitanta fruit en part del desencís social citat i d'errors de plantejament en les estratègies, deixant pas a partir de la dècada del noranta als moviments corporatius que els van suplantar i han ajudat indirectament a la implantació del gris model escolar normativista de l'actualitat.

En tota aquesta història hi ha dos elements que han marcat i continuen marcant la ruta: l'imaginari social i la manca de pressió social. L'imaginari social -no les minories que han entrat en contacte amb determinades escoles d'adults-, fruit de tants anys de mentalitat monocord, situa les escoles de persones adultes en el lloc tradicional de segona oportunitat compensatòria, considerant que són uns equipaments no de primera necessitat.

No és estrany que els que arriben sovint a desgrat a la responsabilitat administrativa, d'entrada sense cap coneixement específic del tema, combreguin amb la mentalitat comuna, l'imaginari social, i actuïn en conseqüència.

Si, a més, la formació de persones adultes no té presència social, no és notícia, rarament apareix als mass media, la manca de recursos de la formació de persones adultes, o la disminució de professionals i de centres en un moment que Catalunya ha crescut en milió i mig de persones, o les llistes d'espera, o la supressió de subvencions a les entitats sense finalitat de lucre la desaparició de les quals augmentaria aquestes llistes, o les infraestructures inadequades, o la manca d'oferta que obliga els de menys nivell instructiu a deambular d'un centre a un altre perdent-se pel camí, o els professionals que arriben del sistema obligatori sense preparació i desmotivats, o..., si tot plegat no té repercussions públiques i provoca escasses reaccions i protestes socials, no es posa en marxa un dels pocs motors, la protesta pública, que obliga els responsables administratius i polítics a la recerca de solucions.

Un nou model que miri cap al futur

Cal un canvi de model, no mirant al passat, sinó al futur, que respongui a les necessitats formatives actuals, que faci persones competents en la societat del coneixement, que connecti amb les dinàmiques culturals de l'entorn, que permeti als professionals ser creatius, que tingui com a objectiu principal ajudar a la construcció d'una ciutadania crítica a través de la formació i es doti d'una organització en conseqüència. És possible? Alguns opinen que l'anquilosament del model ha arribat al punt crític de no retorn. Però mentre la història futura ens explicarà què ha passat en aquest present immediat, com s'ha desenvolupat l'increment de la desigualtat social i cultural a què porta en part aquest desgast de la formació de persones adultes, podem fer nostres les paraules d'Ani Choying Dolma: "En comptes de maleir l'obscuritat que no t'agrada, per què no encens una espelma?"

Referències europees en la formació d'adults

ROSA M. FALGÀS
PRESIDENTA D'ACEFIR

Massa sovint parlem d'Europa com si nosaltres no en fóssim una part important, com si fos un altre país molt allunyat del nostre. Sovint també parlem dels països europeus com d'una utopia. Allò que ens agradaria tenir però que no aconseguirem mai. Hi ha qui s'atreveix a dir que "hem de copiar". Però tots sabem que Europa està formada per una pluralitat de cultures i maneres de fer molt diferents. Hi ha un nord i un sud, un est i un occident i no podem oblidar el centre d'una Europa que sovint desapareix entre dues pàgines d'un mapa mundi. Hem de conèixer al màxim la manera de fer i actuar dels altres, tenir referències, però allò més important és tenir la voluntat de dissenyar i portar a terme el nostre model. Un model que respongui a una realitat i necessitats de les persones del nostre país.

Si fem un repàs a la història recent dels països europeus, descobrirem que per reconstruir l'Europa destrossada per la primera i segona Guerra Mundial, el que van fer la majoria dels estats va ser invertir en la formació de les persones que havien de portar una tasca tan important com la reconstrucció del seu país.

Al Regne Unit, el 1919 es crea el Ministeri de la Reconstrucció i un dels objectius va ser la formació de les persones, la majoria dones, que havien de reconstruir el país. Just acabada la segona Guerra Mundial, tant els organismes internacionals, els estats afectats, com la societat civil, van considerar essencial la formació de les persones que havien de contribuir a la reconstrucció europea i internacional. En aquest marc, la recent constituïda UNESCO organitzava, el 1949, la primera Conferència Internacional d'Educació d'Adults i es posava la primera pedra de l'actual Associació Europea per a l'Educació d'Adults.

> Mentre als països més avançats la gestió de l'oferta formativa és municipal, al nostre país ni tan sols hi ha coordinació entre els departaments implicats

Actualment, tot i que els noms Erasmus, Sòcrates, Leonardo i Comenius ens sonen més a "joves que viatgen" que no a les persones de l'antiga Grècia o Roma, possiblement poca cosa o res ens diu el nom Grundtvig.

Aquest nom tan estrany i difícil de pronunciar i escriure per als mediterranis, és el nom d'un clergue danès (1783-1872), gran impulsor de l'educació d'adults. Amb ell naixia l'educació d'adults de l'era moderna. Preocupat per la formació dels pagesos que passaven l'hivern dins de casa amb la impossibilitat de treballar fora perquè tot estava colgat de neu, va decidir construir Centres Residencials on les persones podien residir-hi a canvi de rebre formació. Aquells Centres Residencials ara estan estesos a molts països europeus com els països nòrdics, Alemanya i Holanda. Aquests centres permeten a les persones en atur poder formar-se, fins i tot els caps de setmana, sense haver-se de separar de la família.

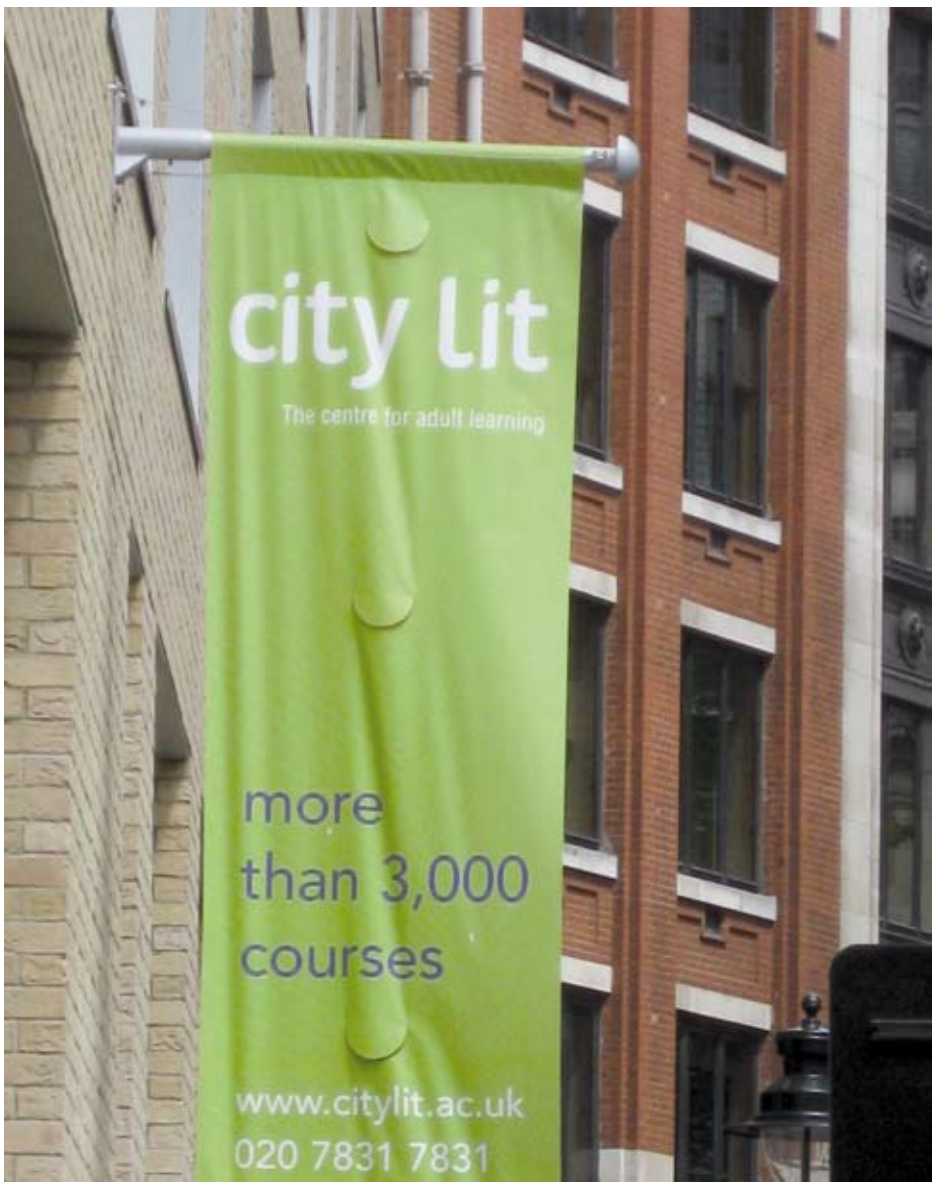

ROSA M. FALGÀS

Aquest centre d'un barri de Londres ofereix més de 3.000 cursos

El paper educatiu dels ateneus

A Catalunya, ja en el segle XIX, els ateneus varen jugar un paper molt important a la formació dels joves, adults i grans. Amb més de trenta anys com a mestra dedicada a l'alfabetització d'adults només m'he trobat amb dues persones analfabetes catalanes. De petita només recordo una dona del meu poble que era analfabeta. A Catalunya l'educació ha estat sempre una peça clau per al seu desenvolupament i prosperitat. Un país desenvolupat és el que més inverteix en les seves persones.

A la dècada dels 50 (1957) es crea la Comunitat Econòmica Europea. A la dècada dels 80, amb 12 estats membres, la Unió Europea veu la necessitat d'afrontar la qüestió de l'educació dels adults. Tot i que l'educació no era una responsabilitat de la Unió Europea, sinó dels estats membres, es va crear una Task Force per avaluar la situació general i estudiar la necessitat de fer recomanacions als estats. Actualment, parlar de la importància de l'Educació d'Adults per a la Unió Europea seria tot un altre article.

Grans diferències entre comunitats

La importància que donen els diferents estats a l'educació d'adults és tan diferent que això sol demostrar les dificultats que han de tenir a l'hora de fer funcionar una organització tan necessària com polèmica com és la Unió Europea.

Tenim contrastos com el del nostre país i els països nòrdics. Així com aquí ni tan sols hi ha coordinació entre les comunitats autònomes, els països nòrdics (Suècia, Noruega, Finlàndia, Islàndia i Dinamarca) treballen coordinats com a Consell Nòrdic de Ministres. Aquest any s'ha de celebrar la VI Conferencia Internacional d'Educació d'Adults. Està previst que hi participin delegacions dels diferents països d'arreu del món formades per representants tant dels governs com de la societat civil. A Espanya, atès que l'educació, la formació i la cultura estan transferides a les comunitats autònomes, allò lògic hauria estat que s'haguessin organitzat trobades per debatre i decidir qui formaria part de la delegació espanyola i quines aportacions hi faria. De moment no s'ha fet res.

Un altre contrast és la programació i oferta formativa per a adults. Mentre al Regne Unit els Centres de Formació per a Adults estan oberts 365 dies l'any 12 hores cada dia, al nostre país ni tan sols totes les capitals de comarca tenen un Centre d'ensenyaments reglats per a adults. Al Regne Unit els centres i aules del mateix comtat (l'equivalent aquí de comarca), programen i fan la difusió de l'oferta de forma conjunta.

Mentre als països més avançats, la gestió de l'oferta formativa per a adults és municipal, al nostre país ni tan sols hi ha coordinació entre els Departaments implicats. Si vols obtenir un títol oficial has d'anar als centres de Formació d'Adults del Departament d'Educació, si vols fer un curs ocupacional has d'anar a un Centre de Formació d'Adults del Departament de Treball, si vols aprendre català has d'anar als cursos del Departament de Cultura, però si ets analfabet i no pots seguir el curs que t'ofereix el Departament de Treball o de Cultura, has d'anar als cursos que ofereix el Departament d'Educació...

L'avantatge que la gestió sigui dels municipis és perquè són aquests qui més coneixen les necessitats dels seus vilatans, els municipis poden establir convenis amb tots els Departaments implicats en la formació dels adults i així oferir més i millors ofertes, optimitzant els recursos.

Un altre pilar important de l'educació d'adults als països amb més tradició en el camp de l'educació d'adults és el servei d'informació, assessorament i orientació. Al nostre país no existeix cap servei unificat d'informació, assessorament i orientació per als adults i aquests, tot buscant allò que necessiten es cansen, es desanimen, es perden i acaben per no fer res. En aquest aspecte qui millor ofereix aquest servei unificat són els Centres Cívics, que dit de passada són diamants en brut que caldria explotar.

Per últim, el control de qualitat: cal avaluar la qualitat per sobre de la quantitat. S'ha de programar amb objectius clars, no en relació a quants estudiants hi ha d'haver a les aules.

A Catalunya tenim tots els ingredients per esdevenir un país al nivell dels països punters, només ens cal fer un pas que espero que la nova llei d'Educació sigui capaç de fer i no perdem l'ocasió com tantes vegades hem perdut en aquests últims anys. L'any 1991 es va aprovar una de les Lleis d'Educació d'Adults més progressistes del món, però mai no es va aplicar.

ASSOCIACIÓ DE VENEDORS MERCAT FIRA DE BELLCAIRE BARCELONA

Parkings
Consell de Cent, Plaça de les Glòries, Independència, Avda. Meridiana, Gran Via
Metro
Glòries, Clot
Autobusos
18, 33, 34, 43, 44, 48, 51, 54, 56, 62, 92

Des d'un botó fins un canó!!

OBERT DE SOL A SOL
ELS DILLUNS, DIMECRES, DIVENDRES I DISSABTES

UNA CIUTAT DINS UNA CIUTAT!!

ASSOCIACIÓ DE VENEDORS
Mercat Municipal
Fira de Bellcaire

LA NOSTRA OFERTA: Conjuguem el nou i el vell.
SUBHASTES: Dilluns, dimecres i divendres a les 7 del matí de
MOBLES I TRASTOS VELLS:
Els més diversos objectes que vostè pugui imaginar i adquirir. On tal vegada trobi els més inesperats.
OFERTES PERMANENTS:
Tot el que es fabrica i confecciona de qualsevol tipus, que s'ofereix al públic a preus veritablement satisfactoris.

Dones en Forma, una experiencia de aprendizaje, igualdad y participación

CELIA JUÁREZ
EDUCADORA SOCIAL

"Aprender es abrirse a los afanes
y ¿por qué no? también a la utopía
la enseñanza es enjambre y sus gaviotas
se posan en el alma sorprendida"
Mario Benedetti

Muchas veces nuestra alma se sorprende con experiencias que nos enriquecen, nos permiten reflexionar y aprender. A veces sucede que las personas ilusionadas con nuevas oportunidades para sus vidas se organizan y crean espacios donde la utopía se hace realidad. Esto ha ocurrido en el Centro Cívico Torre Llobeta.

Torre Llobeta, en el distrito de Nou Barris, nació en 1983, con vocación de convivencia y como espacio de cultura. Es un palacete del siglo XV recuperado por y para el vecindario que ocupó, literalmente, salas, patio, cocina, etc., para dedicarlo a cursos, talleres, actividades culturales, conferencias y exposiciones. Sus puertas siempre han estado abiertas a iniciativas diversas. Los diferentes grupos que aquí han nacido crecen, conviven, crean y aprenden juntos; construyen un nuevo sentido para la educación de personas adultas. Ellos y ellas dan vida al centro cívico: voluntarios/as (que imparten más de veinte talleres), grupos de poesía, tertulias literarias, teatro, Aula de Cultura per a la gent gran y Dones en Forma. Con estos colectivos he ido creando y recreando, durante estos últimos años, mi quehacer educativo.

Me centraré en explicar la historia del grupo Dones en Forma para mostrar que la educación es una experiencia viva de enriquecimiento y de transformación personal que no sólo posibilita el aprendizaje, también la igualdad y la participación social. Se fundó en 1993, fruto del deseo de un grupo de mujeres mayores del barrio que querían un espacio propio para aprender, relacionarse y poner lo educativo en el centro de sus actividades, más allá de lo instrumental, con la ilusión de ser las artífices de un cambio en sus vidas y de la realidad de la sociedad en la que vivían. Suponía, por lo tanto, abrirse al conocimiento y a la educación, para tener nuevas oportunidades vitales, también para la promoción social y cultural y la eliminación de las desigualdades que como mujeres habían vivido y seguían viviendo. El primer paso fue crear el espacio, luego buscar el nombre y pensar qué querían hacer y cómo llevarlo a cabo. Escuchar sus propios deseos "abrió las ventanas", como ellas dicen, para que entrara aire renovado en sus vidas. La inquietud y la curiosidad desplegaron ante ellas un mundo nuevo en el que aportan sus propios saberes: cursos, talleres, conferencias, visitas a museos, salidas al cine y al teatro, excursiones, lectura compartida de libros... Creadoras de sus propios itinerarios, deciden los objetivos, los contenidos y las maneras de llevarlos a cabo: aprenden juntas. Ahí, reside la novedad y la clave. Al escribir sus impresiones, comentar la lectura, la película o el cuadro, construyen conocimientos nuevos, lo que genera confianza en sí mismas y en el grupo, afloran nuevos valores y sentimientos de respeto y autoestima.

PEDRO TOLEDANO

Algunas participantes del grupo Dones en Forma

Los estereotipos respecto al género y la edad han sido derribados por los procesos de cambio personal y los nuevos caminos de aprendizaje

Los prejuicios y estereotipos respecto al género y la edad han sido derribados por los procesos de cambio personal y los nuevos caminos de aprendizaje: escuelas de adultos, universidad para mayores, participación política en el distrito y en la ciudad, nuevas formas de relacionarse en el seno de sus propias familias...

Una de las experiencias más ricas, además del grupo de teatro, las tertulias de actualidad o la revista *La Veu*, es la Tertulia Literaria. Leer en compañía. El saber de la vida, de la lectura del mundo, como dice Freire. Ese "saber del mundo" circula en las tertulias cuando se aprende a leer en voz alta, se incorporan nuevas palabras o distintas maneras de decir, de la mano de la literatura clásica o moderna: *La Celestina*, *Solitud*, *La voz dormida*, *La maternitat d'Elna*, *El Quijote* y un largo etcétera de libros leídos. La escucha atenta y respetuosa a lo que cada una tiene que decir y aportar desde sus conocimientos, experiencias y emociones, ayuda a repensar y recrear sus viejos conceptos sobre el sentido de vida, el ser mujeres en el siglo XXI, sobre la afectividad, la sexualidad, la familia, la sociedad en la que vivimos, y lo que ellas llaman "su lucha para las mujeres que vienen detrás".

Hoy Dones en Forma lo constituyen casi cien mujeres. La media de edad es más de 70 y la mayoría hace más de doce años que participa, en el sentido profundo de la palabra: deciden, colaboran, aprenden, crean, disfrutan, ríen, lloran (las pérdidas y las ausencias) y aman. Aman lo que hacen, a sus compañeras y al barrio. Esta mediación del amor, propicia la creación de cultura y de nuevos conocimientos, como también la organización y la gestión de la entidad, basados en el diálogo y en la escucha de los deseos, intereses y necesidades de las mujeres. De la misma forma se evidencia en la colaboración fructífera con el centro cívico dinamizando las diferentes actividades y con el barrio.

Para terminar, creo imprescindible hacer un reconocimiento a todos los que nos han precedido: participantes, vecinos/as, personas anónimas de las escuelas, de los centros cívicos y de las asociaciones, profesionales, trabajadores/as, que aún trabajan y luchan día a día por una educación de personas adultas igualitaria, democrática, participativa, basada en el diálogo, en la cultura popular, sensible a las necesidades de las personas y arraigada a la realidad de los barrios. También a mis compañeras del centro cívico Torre Llobeta, mujeres jóvenes comprometidas con la educación, y a las Dones en Forma, que me dieron la lección más importante de mi vida: "nunca es tarde para aprender". Ellas fueron quienes me ayudaron a dar a luz mi deseo de dedicarme a la educación. Con todas ellas he compartido estos últimos años de mi vida, mi formación y mi práctica educativa. Sólo me queda dar las gracias, por tantas veces que habéis sorprendido mi alma.

Sogeur, SA, Gestora de Cooperatives d'Habitatge a Catalunya

ELS HABITATGES COOPERATIUS. El sistema de cessió d'ús (I)

Presentem aquí una part de l'estudi (1) sobre els habitatges cooperatius pel sistema de cessió d'ús. En números posteriors oferirem d'altres, incloses les dificultats d'aplicació d'aquest sistema, de caràcter tributari, fiscal i jurídic.

MODEL. El model de cessió d'us és una nova alternativa d'accedir a un habitatge basada en els principis i la filosofia del cooperativisme que són referents claus de l'economia social en el seu conjunt.

Amb més d'un segle d'història en els països del nord d'Europa, el Canadà i els Estats Units, aquest model pretén oferir una via de solució a la problemàtica de l'habitatge al nostre país, a través del mecanisme de la cessió d'ús a llarg termini d'un habitatge de propietat cooperativa.

En la pràctica, és una alternativa intermèdia entre el lloguer i la propietat, que ofereix una gran estabilitat en el temps a un cost assequible per als joves, les noves famílies, les famílies monoparentals i les persones grans, perquè puguin seguir desenvolupant els seus projectes personals de vida, sense que l'habitatge suposi un obstacle per a això.

D'aquesta manera, trenca amb la transitorietat del lloguer i la inaccessibilitat de l'habitatge de propietat, oferint com a resultat més seguretat i un millor preu.

Concretament als joves, aquets model els vol oferir la possibilitat d'accedir a un pis de baix cost, que els permeti independitzar-se i seguir el seu camí de desenvolupament personal i professional.

Per a las noves famílies constitueix una alternativa assequible per a iniciar un projecte comú sense que això signifiqui assumir costos prohibitius com els d'una hipoteca de llarg termini per a un habitatge de propietat.

En el cas de les famílies monoparentals i les persones grans és una oportunitat per a reconduir la vida, gaudint de la seguretat, els serveis, la companyia i atenció que pot oferir una cooperativa.

En la pràctica, el Model de cessió d'us permet que la quota d'us dels habitatge pugui arribar a ser inferior al valor del lloguer dels pisos de protecció oficial.

Pel fet d'estar concebut dins del sistema cooperatiu d'habitatge, aquets model té una vocació no lucrativa i participativa que es manifesta des de la construcció dels immobles fins a la posterior convivència dels usuaris.

BENEFICIS. En termes sintètics, els beneficis que ofereix el Model de cessió d'us als usuaris són:

a. L'accés a un habitatge de qualitat a llarg termini.
b. Una aportació inicial assequible i recuperable en el moment de marxar.
c. Unes quotes mensuals més econòmiques que les que ofereix el mercat de lloguer.
d. Un control de qualitat i manteniment periòdic de l'habitatge.
e. Participar d'un nou projecte de convivència, més social, participatiu i solidari.

FONAMENTS COOPERATIUS. Les cooperatives d'habitatge tenen una llarga trajectòria a l'estat espanyol pel que fa a la construcció i gestió d'habitatges de propietat per als seus socis. Avui, des d'aquest model, es pretén oferir una nova fórmula d'accés a la habitatge: la cessió d'us a llarg termini, per a respondre a les necessitats, possibilitats i valors d'un ampli sector de la població.

En aquest model l'edifici és propietat d'una cooperativa sense finalitat lucrativa; per tant, el preu dels habitatges no està subjecte a les oscil·lacions del mercat especulatiu, sinó que, per contra, es manté sempre en el rang de preu més ajustat. Això, per als socis, suposa tenir el dret d'ús d'un habitatge de qualitat, durant un llarg termini i a un preu més econòmic que el del mercat de lloguer.

Com és sabut, les propietats immobles constitueixen un patrimoni segur i molt rendible per a qualsevol persona, sobretot si estan situades en llocs amb alts índexs de demanda. Per aquest motiu, no és estrany que els preus dels habitatges s'elevin a nivells inassolibles per a un ampli sector de la població. En aquest context, el Model de cessió d'ús –i amb ell, cada soci participant- contribueix a solidaritzar el mercat de l'habitatge, perquè per la mateixa definició del model, els pisos propietat de la cooperativa no poden ser venuts mai en el mercat de propietat.

Així mateix, quan es produeixin excedents en la cooperativa, a través d'aquest model han de ser ingressats obligatòriament en els seus fons de reserva, els quals només poden ser destinats a les reparacions de l'immoble o a la construcció de nous habitatges. Així, el model s'autoalimenta, es reprodueix i s'estén, i contribueix progressivament a facilitar l'accés a l'habitatge de la població.

Per a garantir el bon funcionament d'aquest model, els estatuts de les cooperatives han de definir els principals aspectes de gestió, per a permetre que el model es sostingui i perduri en el temps.

FINANÇAMENT. Les fonts de finançament del Model de cessió d'ús són quatre:

a. Els recursos propis de la cooperativa.
b. Les aportacions socials al capital dels socis.
c. La tercera font, i més important, és la hipotecària, és a dir, un préstec convingut amb garantia de l'immoble, amb el qual es finança gran part dels costos de producció dels habitatges.
d. Les subvencions eventuals de l'Estat i de la Generalitat, que poden materialitzar-se mitjançant la subvenció del tipus d'interès i cost de l'habitatge, per concepte d'accessibilitat, ecoeficàcia i mobilitat.

(CONTINUARÀ)

(1) ELS HABITATGES COOPERATIUS. El sistema de cessió d'ús. TEXTOS D'ECONOMIA COOPERATIVA. Edició Nov.2008

Plaça de Sant Agustí Vell 2-4. 08003BARCELONA. Telèfon: 934883113 Fax: 933428271 Mail: comercial@sogeur.com

SOGEUR S.L.

26 Los 80, la década del desencanto

29 Barcelonins d'arreu: la mujer árbol

31 Telefónica imcompleix el conveni

CARRERS

Lluny dels circuits oficials de les galeries, les escoles d'art i les subvencions, molts creadors es fan un lloc amb les seves propostes des de tallers i associacions. El Poble Sec i el Raval són dos focus potents d'aquest art social que també cerca enriquir els veïns amb els seus coneixements

L'art social arrela als barris

DANI CODINA

Rafael Forga, restaurador de mobles que treballa a l'Atelier Retaguardia, amb seu al barri del Raval

GEMMA AGUILERA

A Barcelona hi ha tot un món artístic paral·lel a les galeries d'art i les sales d'exposicions convencionals. Lluny de l'oficialitat i d'una forma d'art subvencionat que volen defugir, fotògrafs, dissenyadors de moda, restauradors de mobles, professionals de les arts escèniques, escultors, pintors i artistes visuals han muntat els seus tallers alternatius en diferents barris. No els atrau el glamour que ofereixen locals lluents de l'Eixample perquè no va amb la seva concepció de l'art com a eina d'expressió social vinculada a la vida de barri. Potser per això han triat barris com el Poble Sec i el Raval, amb una vida veïnal i cultural molt intensa, que a més, els permet instal·lar-se en locals que ofereixen un espai econòmicament assequible i la possibilitat de crear xarxa amb d'altres professionals i enriquir-se amb coneixements d'altres àmbits artístics.

El circuit artístic alternatiu arrela a barris com el Poble Sec i el Raval, amb una vida veïnal intensa

Tots ells són professionals que intenten fer-se un lloc en un món que funciona "massa per amiguismes i subvencions i no tant per la qualitat dels treballs". L'Irma Samayoa és il·lustradora i ha constatat que "els qui no entrem en aquest joc de contactes, perquè no podem o no volem, quedem relegats a un circuit alternatiu, gairebé subterrani, que genera un art més social que artístic". Pertany a l'associació d'artistes Astillero del Poble Sec, creada el 2005. Rere el Teatre Apolo, en un local prou gran s'hi apleguen una vintena d'artistes visuals, la majoria pintors i il·lustradors, que tenen un projecte que va molt més enllà de la plasmació del seu art en una tela o en un paper. "Volem contribuir a la cohesió del barri, formar part del seu dia a dia per integrar-nos-hi i no ser només uns inquilins. Els tallers que organitzem per als veïns són una bona manera de vincular-nos uns als altres", explica l'Irma. Al marge d'aquesta vessant més social d'aproximació de l'art a la comunitat, per a la majoria de membres de l'associació el seu art és l'ofici de què viuen.

Riereta, la fàbrica de talent

En aquesta ciutat artística alternativa es professa una concepció antagònica a l'art de les elits socials, dels grans projectes, els grans edificis i els grans pressupostos. En un altre barri, el Raval, el carrer Riereta s'ha erigit com el gran hostatjador de talent de la ciutat. En pocs metres s'hi concentren un gran nombre d'entitats dedicades a l'oci i a la creació artística. En el número 20bis, l'edifici d'una antiga fàbrica tèxtil, la varietat d'oficis representants ofereix un mosaic veritablement únic.

DANI CODINA

Rebecca, fotògrafa de l'Atelier Retaguardia

I què tenen en comú un fotògraf i un restaurador de mobles per compartir un local, i a més, ajudar-se mútuament? Doncs molt més del que sembla. El Rafael Forga, un jove que no arriba a la trentena però que ja s'ha fet la seva clientela transformant peces aparentment fetes malbé en mobles exclusius, ha dedicat hores de feina a col·laborar en un projecte que desenvolupen els seus companys de l'Atelier Retaguardia, que treballen a la sala de costat. "He reconstruït una càmera de fotos del segle XIX i he creat un laboratori mòbil per poder fer fotos al carrer amb una tècnica primitiva. Mai m'hauria imaginat que treballar aquí m'aportaria tants coneixements. Faig escultura i restauració de mobles, però la meva ment s'ha obert a molt més", admet el Rafael.

La càmera del segle XIX ha servit al col·lectiu de cinc fotògrafs que integren l'Atelier Retaguardia per acomplir una tasca summament difícil, reproduir el mètode de treball dels primers fotògrafs de la dècada del 1850, que empraven la tècnica del col·lodió humit. "És un viatge en el temps per cercar els orígens de l'art fotogràfic. Us imagineu el xoc que ens provoca representar el món contemporani amb una tècnica absolutament arcaica? El resultat són cares immòbils, retrats sense moviment i poc expressius. Però el món real no és així". El Martí Llorens és un dels impulsors de l'Atelier, i un apassionat d'aquesta tècnica.

Com en el cas de l'associació Astillero, l'Atelier també vol apropar els seus treballs a tothom qui ho desitgi. Per això organitzen tallers per aprofundir en el mitjà fotogràfic des de plantejaments no convencionals, distants dels estrictament tecnològics i en ocasions fins i tot aliens a la pròpia disciplina fotogràfica. Tota una immersió en el passat que en el cas del col·lodió humit, és pionera a l'Estat espanyol.

Uns metres més enllà, al número 21 del carrer Aurora, hi ha la seu d'AREAtangent, un col·lectiu amb diverses sales destinades a l'experimentació i a la creació dins del camp de les arts escèniques que vol proporcionar als joves creadors un espai on desenvolupar projectes i la possibilitat de sotmetre'ls a un primer contacte amb el públic.

Els locals permeten als joves creadors desenvolupar projectes i tenir un primer contacte amb el públic

El recorregut artístic per aquests carrers no pot acabar sense mencionar la Carpintería del Arte, La olla express, l'Associació de Capoeira Canigó o La Poderosa. Però també referents de les arts escèniques alternatives com Pepa Plana, la pionera de les pallasses catalanes, o el cafè teatre Llantiol, que dóna veu a artistes encara no consagrats que no tenen cabuda a altres llocs.

Aquesta Barcelona artística més subterrània empeny amb força per desmuntar la creença que el bon art només es troba a les galeries i als circuits oficials. Només cal fer un passeig per carrers emblemàtics del Poble Sec, el Raval, el Gòtic o Ciutat Vella per trobar un munt d'artistes que demostren que l'art, més que dels diners, depèn de la il·lusió i del talent.

Barcelona Fanatics, la xarxa d'artistes

Es defineixen com "un grup d'artistes, aficionats al art, internet-addictes i dissenyadors, que volem ajudar a promocionar pintors, artesans, escultors, dissenyadors gràfics etc., que treballen i tenen el seu taller o estudi a Barcelona". Barcelona Fanàtics tot just comença a fer els primers passos aquest 2009, però ja té associats una trentena d'artistes. L'avantatge de pertànyer a aquest grup és poder exposar en el catàleg col·lectiu virtual les obres, posar-les a la venda i donar-les a conèixer en els circuits oficials als quals és difícil accedir-hi de forma individual. En definitiva, un lobby d'artistes i artesans des de la xarxa.

La década del desencanto

La pasada canícula barcelonesa nos permitió, a través de la exposición del CCCB dedicada a los quinquis de los 80, viajar por las vidas de los más excluidos de la década

MARIO ORTIZ

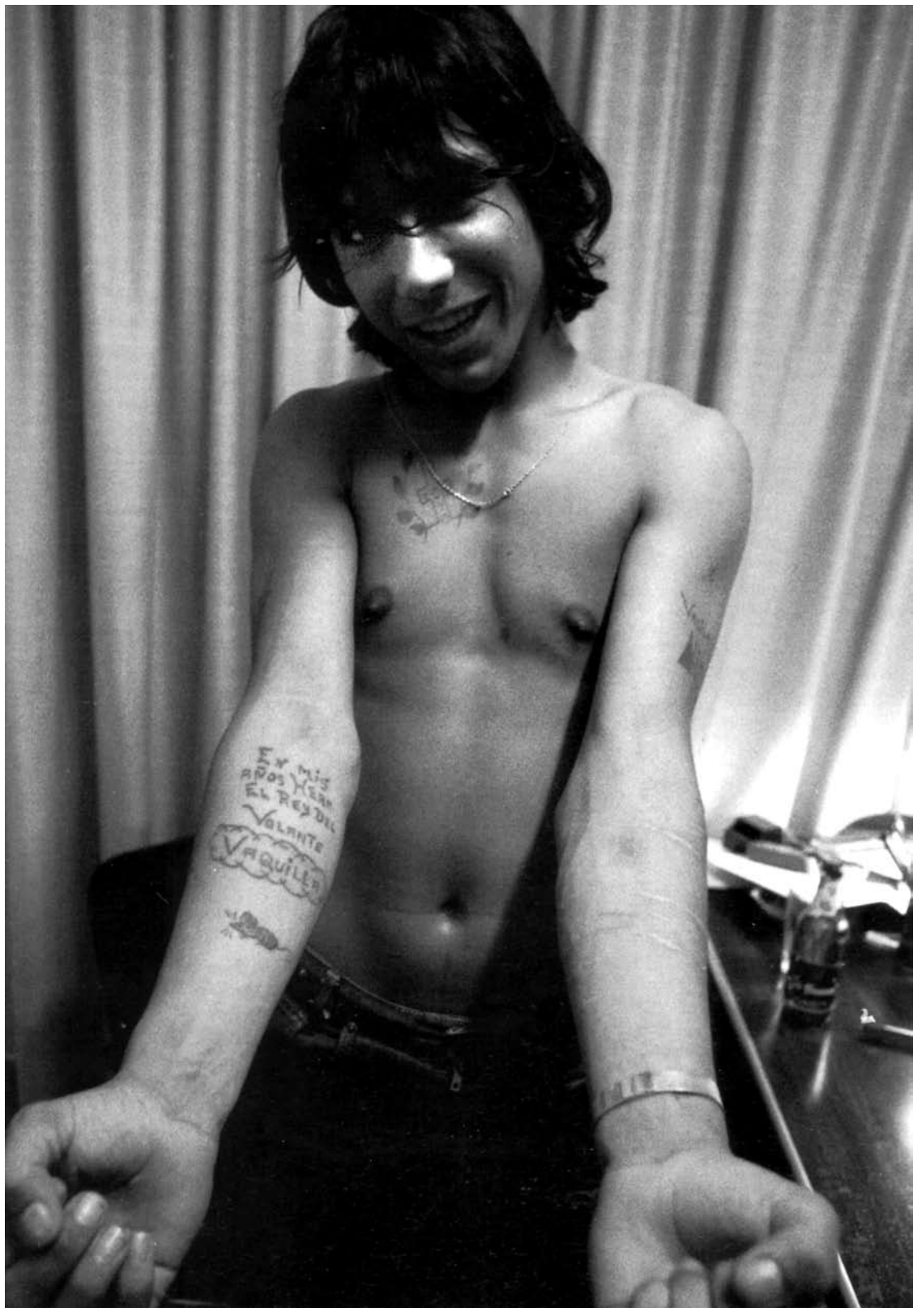

El Vaquilla fotografiado por Paco Elvira, septiembre de 1979. "Quinquis dels 80. Cinema, premsa i carrer" es una exposición que se presentó en el Centro de Cultura Contemporánea de Barcelona entre el 25 de mayo y el 6 de septiembre, resultado de una coproducción entre el propio CCCB y la Casa Encendida de Madrid. El completo catálogo se puede adquirir en estos centros culturales

Los pactos de la Moncloa, que certificaron el abandono de la izquierda de cualquier tipo de solución rupturista, fueron el pistoletazo de salida, la semilla del desencanto. El fin de las esperanzas puestas en la llamada izquierda parlamentaria se fraguó en aquel pacto que, de hecho, en primera instancia, tuvo a los partidos llamados de izquierdas y a sus respectivas correas de transmisión, es decir, a las élites de los mal llamados sindicatos mayoritarios -que, en su mayoría, únicamente aspiraban a ser activos profesionales del sindicalismo- como primeros, y casi únicos, beneficiarios-. Serían los encargados de reconducir a la clase trabajadora por el camino "correcto". Para todo lo demás habría que esperar. Y así nos fue…

La gran mayoría de polígonos de viviendas, construidos a toda prisa en las periferias de las grandes ciudades del país durante las dos décadas anteriores, eran páramos desolados. Rodeados de ratas, autopistas y descampados, sin transportes urbanos, o, en el infrecuente caso de que los hubiera, ridículamente insuficientes, sin planificación, sin servicios… Barrios millonarios en sin… Auténticas fábricas de marginados. Y, a pesar de los cambios políticos habidos en la década anterior, así seguían a principios de los ochenta, y así siguieron durante mucho, mucho tiempo, y, aún hoy, después de tantos años, palabras como Servicios Sociales me siguen sonando a cruel sarcasmo.

> La gran mayoría de polígonos construidos a toda prisa las décadas anteriores eran fábricas de marginados

> En muchos barrios era más fácil pillar caballo que hachís: la juventud delinquía para pagarse la adicción

Al salir de CCCB, después de una larga visita a la exposición dedicada a los quinquis de los 80, mis emociones navegaban entre el recuerdo de mi rebeldía juvenil, las frustraciones de los años de la llamada transición, y mi búsqueda de la felicidad y el olvido.

Después de aquel ochentero y magnífico viaje por las vidas de los más excluidos de la década, sentí aversión y fascinación, y, en un instante, me poseyó un profundo resentimiento…

No quería irme de allí con aquel mal rollo. La exposición realmente era buena. No se merecía eso.

Me senté en una de las terrazas de delante del MACBA, y pedí cerveza y olivas. En cuanto el camarero me trajo la consumición, saqué de mi bolsa un porrito liado, lo encendí, y, al levantar la vista, me encontré leyendo una pintada: VUESTROS CULOS SERÁN MÍOS…

La década del desencanto comenzó para mí en el año 1979. Cuando los álgidos momentos de la transición daban sus últimos y apagados coletazos.

Con la izquierda parlamentaria y sus respectivas correas de transmisión bien apoltronadas, la izquierda extraparlamentaria, entre un batiburrillo de siglas y compitiendo unos con otros, en un baile interminable de propuestas políticas cada vez más surrealistas, y los anarquistas, utilizando a la renacida CNT para reavivar trasnochadas diferencias, en lugar de prepararse para el futuro. El panorama era desalentador.

Demasiado para un militante veinteañero que llevaba desde los dieciséis preparándose para ser sindicalista. Lo dejé como otros muchos.

A este fenómeno se le vino a llamar desencanto.

A partir de aquel año, gran parte de la juventud militante barcelonesa se dedicó a divertirse, ligar y pillar colocones.

A esta juventud se le aplicó el despectivo epíteto de *pasotas*.

En las cárceles, los presos organizados en la C.O.P.E.L. se iban agotando entre motines, autolesiones, peticiones de amnistía, huelgas de hambre, fugas, palizas, kundas y celdas de castigo.

Las energías desatadas tras la muerte del dictador se fueron disipando lentamente. La Barcelona

Desencanto, crisis, paro, pasota, policía, golpe de estado, colocón, ETA, terrorismo, delincuencia juvenil, droga, cárcel, C.O.P.E.L., motín, camello, democracia, ¿dónde está el Nani?, OTAN, cuelgue, movida, cómic, pasados, mono, caballo, INEM, libertad, banco, atraco, tripi, globo, sida, alucinante, elecciones, mafia policial, cocaína, concierto, atentado, GAL, chocolate, marihuana, muro de Berlín, reconversión… etc.

Multireincidentes palabras en boca de prensa, radio y televisión de la época.

Filmografía

Chocolate. Gil Carretero.
Colegas. Eloy de la Iglesia.
Nunca en horas de clase. José A. de la Loma.
Navajeros. Eloy de la Iglesia.
De tripas corazón. Julio Sánchez Valdés.
Miedo a salir de noche. Eloy de la Iglesia.
Barcelona sur. Jordi Cadena.
Perros callejeros. José A. de la Loma.
Deprisa, deprisa. Carlos Saura.
El pico. Eloy de la Iglesia.
¿Qué he hecho yo para merecer esto? Pedro Almodóvar.

ESTEVE LUCERON

El barrio de La Perona con los polígonos de la Verneda al fondo, en 1983

transgresora, creativa, luchadora, capital cultural del país, que atrajo a artistas de todas partes, fue marchitándose poco a poco, y, a primeros de los ochenta, con Jordi Pujol ya instalado en la plaza Sant Jaume, se potenció una suerte de provincianismo cultural estrecho de miras que fue desplazando progresivamente al arte comprometido e independiente.

La cultura de la subvención había comenzado. A raíz de esto, gran parte de la naciente y pequeña industria cultural independiente acabó en la capital de España, donde parecían correr mejores tiempos para estas pequeñas industrias.

La epidemia de la droga

Mientras tanto, la heroína, que hasta la muerte del dictador había circulado de forma muy restringida, comenzó a correr por todas partes. Afectó a todas las clases sociales, pero, debido a los factores socioeconómicos, fue en los barrios más humildes donde causó más estragos.

En muchos barrios llegó a ser más fácil pillar caballo que hachís. El porqué sucedió esto justo entonces siempre me pareció sospechoso. La policía parecía no darse cuenta de algo tan evidente.

Un par de años más tarde, tanta relajación pasaría factura. En los barrios más humildes la juventud comenzó a delinquir para pagarse la adicción. Aquella droga acabó

> La interminables colas en las oficinas de empleo se convirtieron en el lugar más idóneo para ligar

convirtiéndose en una epidemia que destrozó vidas y familias.

Un problema social de gran magnitud para el que, como casi siempre, las autoridades supuestamente competentes no estaban preparadas. Las pilló en bragas, y costó mucho tiempo articular servicios convenientemente preparados y dotados.

Los atracos a bancos y los robos en farmacias se pusieron de moda. Y, a falta de otra cosa, las prisiones se fueron saturando de adictos que no tenían por qué haber llegado hasta allí.

Las interminables colas en las oficinas de empleo se convirtieron en un lugar idóneo para ligar.

> La Barcelona transgresora y creativa fue marchitándose desplazada por el provincianismo cultural

Los fines de semana el casco antiguo rebullía de gente (sobre todo jóvenes), y el barrio chino, si sabías moverte un poco, era el mejor lugar para pillar cualquier cosa.

La crisis económica se fue agudizando a medida que avanzaba el decenio, y el progresivo desmantelamiento de las grandes industrias relacionadas con la siderurgia convirtieron el país en un polvorín.

La lista sería inacabable. Los conflictos en minas, astilleros, altos hornos... etc. recorrieron la península como un reguero de pólvora, dejando tras de si un desalentador paisaje de luchas obreras perdidas y batallas campales con la policía.

Las interminables hogueras de la década se fueron apagando, y la ciudad se tiñó de gris mortecino. Un gris que ya no abandonaría Barcelona en mucho tiempo...

Los gritos del camarero me sacaron de mi ensueño. Discutía airadamente con unos jóvenes sentados cinco o seis mesas más allá de la mía. Por lo visto habían intentado largarse sin pagar.

Una traviesa mirada se apoderó de mi rostro. Recogí mis cosas, me levanté, y con mucha parsimonia, dejé, a modo de pago, una chapa libertaria encima de la mesa y, con una vieja sonrisa de colmillo, pasé por delante del grupo y me perdí por una oscura calleja camino de las Ramblas.

La banda sonora

No pido mucho. Kiko Veneno.
¡Bèstia! Oriol Tramvía.
Eunucos mentales. La Banda Trapera del Río.
Ciutat podrida. La Banda Trapera del Río.
¡Qué desilusión! Leño.
Bienvenidos. Miguel Ríos.
Los delincuentes. Kiko Veneno.
El tardón. Pata Negra.
Tiempos nuevos, tiempos salvajes. Los Ilegales.
Pacto entre caballeros. Joaquín Sabina.
España se droga. Siniestro Total.
Esto es un atraco. Burning.
Cuidado. Eskorbuto.
Cadillac solitario. Loquillo y Trogloditas.
Kung-Fu. Joaquín Sabina.
Me sueltan mañana. Los Ilegales.
Pongamos que hablo de Madrid. J. Sabina y Antonio Sánchez.
Hermano. Burning.
Viejos automóviles. Gato Pérez.
Agotados de esperar el fin. Los Ilegales.

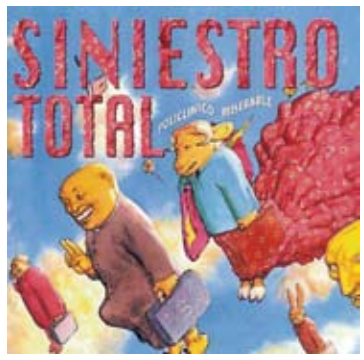

COPEL (Coordinadora de Presos Españoles en Lucha)

El 18 de julio de 1977, mil reclusos organizados tomaron los tejados de la prisión de Carabanchel. El 19 y el 20 se produjeron motines semejantes en la modelo de Barcelona y en las prisiones de Palma, Sevilla y Burgos, miles de presos de todo el país subidos a los tejados, reclamando derechos acordes con los nuevos tiempos. Todo esto dio lugar a una plataforma reivindicativa.

Los presos reclamaban, desde la derogación de las leyes penitenciarias represivas hasta la abolición de la instituciones franquistas, pasando por la reforma de Código Penal, la supresión de la ley de Bandidaje y Terrorismo, la Ley de Peligrosidad Social, la mejora de las condiciones de vida en las prisiones y la depuración de funcionarios fascistas.

Con la creación de COPEL, que tuvo una importante repercusión mediática, comenzaría por todas las cárceles del país una oleada de acciones reivindicativas: huelgas de hambre masivas, incendios en los centros penitenciarios...etc.

El 9 de mayo de 1978, 300 reclusos se autolesionan delante de los medios de comunicación.

El 2 de junio del mismo año, tuvo lugar la fuga más importante de toda la historia europea. 45 presos de la Modelo barcelonesa escapan por un butrón que comunicaba la panadería del centro con las alcantarillas de la calle Roselló.

Después de movilizar al sector más consciente de la sociedad ibérica, la COPEL fue literalmente exterminada por el estado español, a través de una reforma penal, y el constante hostigamiento y traslado de sus elementos más contestatarios. Fue desapareciendo poco a poco hasta quedar inoperante y controlada. Dejando como herencia el sistema de aislamiento impuesto por las autoridades a los revoltosos y que sería antesala del infame régimen FIES.

Y, sin embargo, todas las reivindicaciones de la COPEL eran meras reformas de un régimen penitenciario de rigor medieval.

Motín en la cárcel de Carabanchel el 31 de julio de 1976

On quedem per jugar?

L'esport pot practicar-se de moltes i diferents maneres. Formant part d'un club, acudint a un centre esportiu, trobant-se amb amics per jugar un partit, a l'aire lliure ja sigui individualment o en grup... Des de fa uns anys, a Barcelona ha arrelat la pràctica esportiva en espais públics urbans que ha contribuït a la formació de xarxes socials a la ciutat

DANI CODINA

Fent esport a les pistes de Via Favència, a Nou Barris

MARC VILLORO

Arran d'aquest fenomen, l'any 2007 es va publicar l'estudi *Els espais públics urbans i l'esport com a generadors de xarxes socials a les grans ciutats: el cas de Barcelona*, dirigit per Núria Puig i Gaspar Maza i coordinat per Xavi Camino. L'estudi incloïa una selecció de 30 espais de la ciutat. Sobre els inicis d'aquest treball, Xavi Camino comenta: "havíem treballat de forma independent en diversos temes, Gaspar Maza en esport i espai públic arran de la seva experiència com a educador social al Raval i, en el meu cas, sobre l'apropiació informal de l'espai a la Foixarda. A partir d'aquí, sorgeix l'interès per aquestes apropiacions informals de l'espai per part d'usuaris que tenien un interès comú en l'esport".

Aquesta recerca es troba amb l'interès del Laboratori d'Investigació Social de l'INEFC, que organitza un curs de doctorat sobre el tema Espai públic i esport. Aleshores intervé l'IBE (Institut Barcelona Esports) que es va interessar en ampliar el tema a partir del Pla Estratègic de l'Esport de Barcelona de 2003, que plantejava la importància de la pràctica esportiva a l'espai públic com una manera d'afavorir la qualitat d'aquest espai i la vida dels ciutadans i com a forma de generar xarxes socials.

A l'estudi s'estableixen dos grans tipus de xarxes -les formades per vincles familiars (biològics o adoptats), i les constituïdes per situacions d'amistat (laborals, lúdiques, veïnals, escolars, immigració, etc.)- que s'organitzen segons criteris d'edat (adolescents, joves i adults, gent gran) i els diferents esports que practiquen. En aquest cas, hi ha tres categories, que són esports moderns (aquelles activitats d'equip heretades de l'època industrial com el futbol, bàsquet, voleibol...); esports postmoderns (desenvolupats, sobretot, a partir de la dècada de 1980 i de caràcter individual com l'skateboarding, BMX, surfing, escalada...); i jocs i esports tradicionals (activitats físiques tradicionals, molt vinculades a la identificació amb cultures locals, com les bitlles catalanes, la tanguilla o els bolos leoneses).

Sobre l'evolució que han tingut els espais inclosos a l'estudi, Xavi Camino diu: "els que continuen funcionant són els que eren estables en el sentit d'instal·lacions esportives clàssiques que ja existien com, per exemple, les pistes de futbol i bàsquet del parc de l'Escorxador o les pistes de futbol de Diagonal Mar. Els que han canviat -que no desaparegut- han marxat d'un lloc a un altre com és el cas dels immigrants que desenvolupen activitats pròpies dels seu país d'origen com l'ecuavoley o el criquet". Pel que fa a la immigració, s'ha detectat que la convivència, interacció i participació amb altres col·lectius és fàcil quan els immigrants practiquen esports tradicionals de l'època industrial com el futbol o el bàsquet, mentre que aquest procés és més complicat quan es tracta d'activitats del seu país d'origen i no hi ha tanta interacció.

> L'apropiació informal de l'espai públic afavoreix normalment la seva qualitat i genera xarxa social

Un dels punts a resoldre és el manteniment d'aquests espais, essent els propis usuaris qui se'n fan càrrec en la majoria dels casos. En aquest sentit, Camino apunta: "els espais estan reconeguts com a espais públics, però no hi ha una partida econòmica per al manteniment. Aquest tema està sobre la taula i s'està treballant per veure com es regula".

En general, la conflictivitat és baixa i només alguns espais presenten problemes. La cèntrica plaça dels Àngels genera conflictes per la seva massificació i pel soroll produït pel contacte de l'skate -aquest és un punt de trobada molt important per als practicants d'aquesta modalitat- amb el terra. A un nivell més baix, el parc de les Tres Xemeneies i la plaça dels Països Catalans registren conflictes en determinats moments. En relació a la convivència quan un espai és compartit per diversos grups, Xavi Camino considera que "de vegades aquesta no és fàcil, però normalment s'arriben a acords i el grau de conflicte és bastant baix. Hi ha una tolerància que de vegades ha estat precedida per un procés de conflicte que s'acaba autoregulant (pels propis usuaris)".

Anàlisi de dos espais

A Nou Barris, ubicades a la Via Favència sobre la Ronda de Dalt, hi ha les pistes poliesportives Antoni Gelabert. El seu origen es remunta a 1991 amb la construcció de les rondes, i antigament era un barranc que separava els barris perifèrics de Verdum i Roquetes. L'espai es va degradar ràpidament i des del districte es van fer alguns intents per tal de recuperar l'ús esportiu de les pistes. Com explica Nacho Orts, veí de Verdum i membre de l'Associació Esportiva Babar, "un punt d'inflexió té lloc fa sis o set anys, amb l'augment de la immigració es comença a ocupar aquest espai, i això des d'algunes entitats i el districte es va veure que podia ser una font de conflictes. Aleshores es crea una comissió veïnal, potenciada pel Pla Comunitari de Verdum i Roquetes, que va començar a pressionar al districte i es va fer una proposta de dinamització social, educativa i esportiva de l'espai per recuperar-lo i perquè se'n fes un ús responsable per part de tots".

> Un dels punts a resoldre és el manteniment d'aquest espais, del qual se'n fan càrrec els mateixos usuaris

L'espai, que és gestionat per l'empresa Progess, compta amb dos camps de futbol i bàsquet, manté els frontons i ha recuperat els vestidors. A banda de l'activitat esportiva, acull actes de caire cultural o social com cinema a la fresca, concerts, festes de barri o paellades en propostes de dinamització que s'emmarquen en el moviment d'entitats.

Per altra banda, a Sant Martí trobem el Parc del Poble Nou, situat concretament entre els carrers de Carmen Amaya i de Salvador Espriu. En aquest espai es practica el bàsquet, a més del volei per part d'equatorians i altres grups, mentre que els caps de setmana i festius és un punt de trobada per a les famílies del barri. Segons Manel Andreu, vocal de l'AAVV Poble Nou, l'ús del parc "no ha generat excessiu conflicte, però hi ha gent que no ho veu bé. Hi ha una certa tolerància, però si no hi ha un control i es vigila es va degradant. És un lloc agradable, ampli, hi ha gespa i pins i és un parc per passejar". I afegeix: "amb els anys s'ha anat utilitzant i s'haurien d'habilitar uns espais, ja que no hi ha delimitació, i mantenir-los veient que hi ha aquesta necessitat d'ús".

Celebrem 40 anys
d'associacions de veïns i veïnes

✓ 40 anys d'acció ininterrompuda dels barris, del seu veïnat, de les seves associacions.
✓ 40 anys d'intervenció en la construcció de les nostres ciutats.
✓ 100 fitxes de cada ciutat que expliquen 100 reivindicacions que es van fer realitat. Parcs, edificis catalogats, equipaments, antigues fàbriques, espais urbanitzats que, defensats pel moviment veïnal, han fet que les nostres ciutats siguin millors.
✓ 100 victòries veïnals presents als nostres carrers. Podrien ser moltes més, però en són una bona mostra.
✓ N'estem orgullosos, i volem explicar-ho en una exposició-projecció que s'inaugurarà el **27 de novembre al Museu d'Història de la Ciutat**. Posteriorment recorrerà els barris i districtes. Jornades i debats ajudaran a entendre el model de ciutat que hem defensat les associacions veïnals.
✓ Publicarem un número especial de *Carrer* que farà les funcions de catàleg. Tot aquest material estarà a disposició de qui ho vulgui consultar a Internet. Un muntatge interactiu que permetrà conèixer les ciutats dels barris.

¿Hasta cuándo un inmigrante deja de ser inmigrante? Carrer entrevista a personas llegadas en diferentes oleadas migratorias. Son ciudadanos, son barceloneses, y cada cual aprende su oficio y con él brega

La mujer árbol

JESÚS MARTÍNEZ

ESCRITORA DEL AMOR

Meri Ilic nació en Zagreb (Croacia) y se vino a Barcelona en 1995 porque las cartas astrales colocaron la ciudad bajo el signo de Escorpio

FOTO: MARC JAVIERRE

A una mañana sin Twitter se sobrepone con los cuentos de Meri Ilic, una serbia que a mayor gloria nacional enseña el pasaporte con su condición de mujer. Antes de que yo le pregunte nada, ella ya está hilvanando las frases para una de sus historias de rasgos cómicos y *antígonos*. Meri Ilic es la presidenta de Casa Eslava (www.casaeslava.com), la casa de fieras de las Perseidas y de los flautistas de los Hermanos Grimm en la que si hace bueno se ofrecen talleres de arteterapia, y se hace malo se ofrecen talleres de inglés… y de otros cuentos.

Érase una vez una Mujer Árbol que brotó de un esqueje en Zagreb (Croacia), en 1959. Meri Ilic, la Mujer Árbol, nació con la invulnerabilidad de las escritoras, leyendo las aventuras de Cochise en la pluma del novelista alemán Kart May. La Mujer Árbol, atraída por las aventuras de la princesa N'Shochi, una apache a quien se le impedía liderar su tribu por ser mujer, decidió sacrificar sus aspiraciones por mor de una sociedad en la que no existieran ni las clases ni los esclavos ni los cuentos chinos, por mucho que amara los cuentos y los proverbios y que amara el amor.

> "La guerra destroza familias, la guerra no perdona a los niños de ningún bando"

La Mujer Árbol tragaba atropelladamente los libros que caían en sus manos de amapola. En un diario íntimo llevaba la cuenta de sus lecturas, a base de fichas desclasificadas. Fue con la que hacía la número mil cuando dijo basta. Ahí cerró el diario, aunque siguiera leyendo y acumulando títulos sobre donceles, martingalas y escorpiones con dos dedos de frente.

Compenetrada con las velas de sus idilios simulados, escribía en las servilletas unos poemas de temática amorosa que confiscaban, en la medida de sus versos blancos, las caléndulas de la ñoñería de los jazmines, los claros de luna, los "no me dejes" y los "sí te adoro".

Hete aquí que su padre, un serbio nacido en Nis, la segunda ciudad más grande del país, cuna del emperador Constantino, le arrebató sus escritos y los rompió en mil pedazos frente a su carita de chinchilla. Le dejó tal trauma que juró sobre la tumba de sus muertos no volver a tontear con la poesía, que la voz del Padre Militar relegaba al muladar de los hechos inmorales. "Fue un suceso trágico para mi alma", se arrepentiría Meri en la plenitud de su madurez. "La palabra de papá era fuerte."

En este cuento desordenado, Meri, la Mujer Árbol, que vivía con sus padres en Serbia, puso pies en polvorosa para huir del patriarcado que, sin quererlo ni beberlo, le estaba aguando la vida. Y por huir de un hombre que la oprimía con la autoridad de un báculo, se casó con un hombre que no tiene de hombre ni la hache. "Yo me equivoqué de marido. Bebía mucho y me pegaba", reconoce con un simple gesto mohíno tan prolijo como los discursos de Fernando Fernán Gómez.

Según datos del Departamento de Estadística del Ayuntamiento de Barcelona de enero de 2009, la población residente en Barcelona originaria de las antiguas repúblicas yugoslavas suma un total de 746 personas. Actualmente, Serbia y Montenegro (188), Montenegro (171), Croacia (147), Eslovenia (112), Bosnia-Hercegovina (61), Macedonia (48) y Serbia (19)

Se divorció del marido, en el interregno de una separación dolorosa, que la hacía sentir culpable de algo de lo que era completamente inocente. Y montó, aún con la supuración de sus laceraciones, una organización de ayuda a mujeres maltratadas: SOS.

Sus dos hijos, Miljan y Milosh, la apoyaron.

Así, Meri, la Mujer Árbol, con más cefaleas que parabienes, y con la licenciatura de filología inglesa bajo el brazo, volvió a su Zagreb natal, y trabajó como traductora de las fuerzas que la misión de interposición de la ONU había desplegado en Vukovar, la ciudad fronteriza entre Croacia y Serbia que padeció su particular sitio de Stalingrado en la guerra de los Balcanes (1991-1995).

La guerra hizo mella en su familia, si no con amputaciones sí con el distanciamiento de los seres queridos y la larga crisis de las ausencias.

Meri, la Mujer Árbol, se cagaba en los mercachifles de la Gran Serbia, los Radovan Karadzic, Slovodan Milosevic, Mile Mrksic… "Deberían estar en el banquillo de los acusados del Tribunal Penal Internacional para la antigua Yugoslavia. La gente sólo se acuerda de Bosnia, pero en general toda Yugoslavia ardía a causa de una misma guerra, promovida por los intereses de muchos. Yo ni siquiera sabía de qué etnia era mi mejor amiga. Un día se lo pregunté: 'Pero ¿tú eres croata, serbia, bosnia?' Y me contestó lo siguiente: 'Yo seré lo que a ti te apetezca que sea, me da igual'", alardea, y de ahí que haya puesto el listón de la política tan alto, que sólo pueden alcanzar los puros de corazón, de mirada limpia y sólidos principios. "Estos políticos son *hipocríticos* (hipócritas), por eso creo que la política necesita personas con ética, que no mienta al pueblo."

> "Las mujeres exigimos que se pida perdón por la dominación machista de milenios"

Asqueada, hastiada, vilipendiada, cansada de unos y de otros, de los hombres que esconden el poco honor que les queda bajo el manto estresado por el ruido de sables de sus furias de machitos, Meri, la Mujer Árbol, en 1995, se vino a Barcelona, la "maravillosa selva de culturas", simplemente porque las cartas astrales a las que era aficionada colocaron la ciudad bajo el signo de Escorpio, y Escorpio se lleva bien con Capricornio y Piscis. De Barcelona sólo sabía que había celebrado unos Juegos Olímpicos espectaculares. "Luego me enteré de que aquí casi nadie habla inglés, y sí el catalán, idioma que desconocía…", se desconcertó. "Aprendí el castellano con los dibujos de manga que veían mis hijos."

En Barcelona, Meri, la Mujer Árbol, se dedicó a los asuntos más insospechados: predecía el futuro a los desconsolados, y daba clases particulares de inglés, despreciada por las academias que sólo apostaban por las profesoras nativas. "También tenía alumnos que querían aprender serbio, los hijos de los inmigrantes ya establecidos."

De 1996 a 1998, colaboró con la brigada de antinarcóticos del Cuerpo Nacional de Policía, encargada de las escuchas de las bandas de delincuentes que transportaban cargamentos de cocaína y objetos robados. "Descifraba los códigos que usaban para entenderse, me metía en la piel del traficante… ¡Hacía de escritora, lo que siempre quise ser!"

Cuando en 1999 estalló el conflicto de Kosovo y los bombardeos de la OTAN echaron abajo los puentes de Belgrado, Meri se acordó de los niños, y para ellos fundó Naissus, una oenegé cuyo nombre significa *ciudad de las hadas*.

El 7 de julio del 2007, una fecha mágica en el horóscopo ("lo que se funda en ese día, dura toda la eternidad"), abrió Casa Eslava, junto a su compañera del Institut de Ciències Polítiques i Socials Mercedes Sala.

En Casa Eslava se asesora a los *nouvinguts*, se realizan proyectos multiculturales —con el ACESOP de la incombustible Huma Jamshed—, se colabora con la Unesco, se denuncia el patriarcado ("las mujeres exigimos que se pida perdón por la dominación machista de milenios"), se dan conferencias sobre los países del Este…

"El próximo 18 de diciembre representaré una obra de teatro sobre lo duro y complicado que es ser inmigrante. Trata de un árbol que se enamora de un hombre. El árbol se transforma en mujer. Emigran los dos a Barcelona, pero allí la multitud de problemas hacen que el hombre se convierta en árbol. Se titula *Mujer Árbol*."

Associacions de veïns i veïnes de Barcelona i punts de distribució de CARRER

DISTRICTE I

Barceloneta
Guítert, 33-35, baixos
93 221 72 44
- Servei planificació (Palau de Mar)
Plaça Pau Vila, 1

Casc Antic
Rec, 27, baixos
93 319 75 65
- CCOO (USCOB)
Via Laietana, 16
- CGT
Via Laietana, 18, 9a planta
- La Bodegueta
Palma de Sant Just, 7
- La Tete-Cooperativa
Comtessa de Sobradiel, 4
- El Glaciar
Plaça Reial, 7
- Centre Cívic Pati Llimona
Regomir, 3

Cera, carrer de la
Carrer de la Cera, 11, int.
93 329 48 53

Coordinadora Casc Antic
Serra Xic, 4, baixos
93 310 53 33

Gòtic
Regomir, 3, principal
emuaj@terra.es

Nou de la Rambla i Rodalies
Nou de la Rambla, 22
93 301 88 67
- CIAJ
Sant Oleguer, 6-8
- Sala Baluard
Plaça Blanquerna, s/n

L'Òstia
Pescadors, 49

Rambla, Amics de la
Rambles, 88-94, 3r D
93 317 29 40
- Informació Cultural
Rambla, 7
- Padam-Padam
Rauric, 9

Raval de Ciutat Vella, el
Carme, 102
93 441 77 21
- El Cafetí
Hospital, 99
- Taller de Músics
Requesens, 5

Taula del Raval
Carrer de la Cera, 44, bxs
93 442 46 68

Veïns en defensa de la Barcelona Vella
Sèquia, 5-7, baixos, 3a
vdbv@telefonica.net
- Ateneu la Torna
Méndez Núñez, 1, pral. 2a
- Illacrua
Via Laietana, 45, e.B, pral 2a

DISTRICTE II

Dreta de l'Eixample
València, 302
615 41 80 12
- Cafeteria Anem al Gra
Còrsega, 382
- Llibreria Les Punxes
Rosselló, 260

Esquerra de l'Eixample
Avinguda Roma, 139, baixos
93 453 28 79

Fort Pienc
Alí Bei, 94-96
93 231 11 46
- Consell de la Joventut
Ausiàs Marc, 60

Parc de l'Escorxador
Viladomat, 214, 5è, 2a

Ronda de Sant Antoni
Ronda de Sant Antoni, 24
93 442 24 12

Ronda de Sant Pere
Ronda de Sant Pere, 7
- Col·legi de Periodistes
Rambla de Catalunya, 10
- La Tapilla Sixtina
Bailen, 43

Sagrada Família
València, 417, local 4
93 459 31 64
- Forn d'en Pere
Dos de maig, 281

Sant Antoni, barri
Avinguda Mistral, 30, baixos
93 423 93 54
- Confeccions El Rellotge
Comte Borrell, 89
- Celler de l'Estevet
Calàbria, 57
- Pastisseria Bonastre
Tamarit, 136
- Autoservei Navarro
Avinguda Mistral, 6

DISTRICTE III

Badal, Brasil i Bordeta
Daoiz i Velarde, 30, baixos
93 491 05 49

Centre Social de Sants
Olzinelles, 30
93 331 10 07
- Cotxeres de Sants
Sants, 79

Font de la Guatlla-Magòria
Rabí Ruben, 22 B
93 424 85 06

França, barri de la
Mare de Déu del Remei, 21, 1r
93 325 08 93

Hostafrancs
Callao, 9, baixos
93 421 79 19
- Poliesportiu Espanya Industrial
Muntades, 37

Poble Sec
Margarit, 23
93 441 36 65
- Biblioteca Francesc Boix
Blai, 34
- Centre Cívic El Sortidor
Plaça del Sortidor, 12

Polvorí, el
Segura, s/n
93 432 36 42

Rambla de la Bordeta
Onzinelles, 30, baixos
93 331 10 07

Sant Cristòfol-Vivendes SEAT
Coure, 8, baixos
93 432 34 71
- Centre Cívic Can Cadena
Mare de Déu del Port, 397
- Centre Cívic El Rellotge
Pg. de la Zona Franca, 116
- Centre Cívic La Bàscula
Foc, 128

Satalia, la
Cariteo, 26

Triangle de Sants
Autonomia, 7, baixos
93 431 75 45

DISTRICTE IV

Camp Nou
Trav de les Corts, 94, baixos
93 490 96 54

Mercè, barri de la
Herois del Bruc, 9

Racó de les Corts
Trav de les Corts, 94, baixos
93 448 03 11

Sant Ramon Nonat
Passatge Jordi Ferran, 19-21

Xile, avinguda
Avinguda de Xile, 34, 11, 5è
93 440 35 12
- Can Deu
Plaça de la Concòrdia, 13

Zona Universitària
Jordi Girona s/n
93 401 77 43

DISTRICTE V

Amics del barri de Laforja
Madrazo, 50, 2n, 2a
93 209 89 84

Can Caralleu
Guarderia, 12
93 280 07 24

Can Rectoret
Bohemis, 23
93 205 04 87

Font del Mont-Vallvidrera
Escales Font del Mont, 1 A
avfontdelmont@telefonica.net

Mas Gimbau-Can Castellví
Pg. Solé i Pla, 16-18, interior
resso2002@hotmail.com

Mont d'Orsà-Vallvidrera
Reis Catòlics, 16-34 (casal)
93 406 90 53
- Llibreria La Kktua
Plaça de Vallvidrera, s/n

Putxet
Passeig Sant Gervasi, 39-47
avputxet@hotmail.com

Ronda General Mitre
General Mitre, 188 bis
mitre@mixmail.com

Sant Gervasi de Cassoles
Muntaner, 544, 2n
93 417 90 65

Sant Gervasi Sud
Laforja, 12-14 pral 3a
93 266 38 25

Sarrià
Canet, 4
93 204 90 58
- Forn de la Vila
Consell de la Vila, 9

Tres Torres
Rafael Batlle, 16, tenda 1
93 205 77 89

DISTRICTE VI

Camp d'en Grassot
Apartat de Correus 34090

Coll-Vallcarca
Tirsó, 48 local
93 284 28 80
- Centre Cívic d'El Coll
Aldea, 15-17

Gràcia Nord-Vallcarca
Bolívar, 15, 2n
93 211 26 27

Travessera de Dalt
Travessera de Dalt, 6
93 210 52 89
- Lluïsos de Gràcia
Plaça Nord, 7

Vila de Gràcia
Topazi, 29, 1r
93 217 60 88
- Ateneu La Torna
Sant Pere Màrtir, 37, baixos
- Centre Cívic La Sedeta
Sicília, 321
- Centre Moral de Gràcia
Ros de Olano, 7-9
- Hotel d'Entitats de Gràcia
Providència, 42

Joan Maragall del Guinardó
La Bisbal, 40-42, baixos
93 347 73 10
- Cooperativa Rocaguinarda
Xipré, 13

Montbau
Roig Soler, 31, baixos
93 428 29 34

Parc de la Vall d'Hebron
Pl. Joan Cornudella, 13
93 428 68 66

Sant Genís dels Agudells
Naïm, 5, tenda 1
93 417 03 67

Urbanització Vallhonesta-Font del Gos
Camí de Cal Notari, s/n
93 428 20 42
- Info-espai
Plaça del Sol, 19-20, baixos
- Poliesportiu Claror
Sardenya, 333
- Poliesportiu Perill
Perill, 16-22
- Tradicionàrius
Trav. de Sant Antoni, 6-8

DISTRICTE VII

Baix Guinardó
Plaça Alfons X, 3
93 436 81 80

Can Baró
Josep Serrano, 59-71
93 219 92 24

Can Papanaps-Vallhonesta
Mura, 8, baixos
canpapanaps@yahoo.es

Carmel, el
Feijoo, 10-12
93 357 57 48
- Casal de Joves El Carmel
Tolrà, 40
- Centre Cívic El Carmel
Santuari, 27

Clota, la
Passatge Feliu, 10
93 357 72 59

Font d'en Fargues
Pedrell, 69, baixos
ffargues@hotmail.com

Horta, barri d'
La Plana, 10, 1r
93 407 20 22
- Centre de Serveis Personals
Plaça Santes Creus, 8
- Centre Cívic Matas i Ramis
Feliu i Codina, 20
- Punt d'informació juvenil
Plaça Eivissa, 17, pral.

DISTRICTE VIII

Can Peguera
Vilaseca, 1
93 357 13 33
- IGOP-UAB
Passeig d'Urrutia, 17
- Casal de Barri de Can Peguera
Biure, 1

Ciutat Meridiana
Rasos de Peguera, 219 bis
93 276 30 94
- Centre Cívic Ciutat Nord
Rasos de Peguera, 19-25

Guineueta
Rambla Caçador, 1-3
93 428 46 23

Porta, barri de
Estudiants, 26-28
93 359 44 60
- Centre Sóller
Plaça Sóller, s/n

Prosperitat
Argullós, 92
93 276 30 15
- Casal de Barri de Prosperitat
Pl Àngel Pestaña, s/n
- Casal de Joves de Prosperitat
Joaquim Valls, 82

Roquetes
Canteres, 57, baixos
93 359 65 72
- Ateneu Popular de 9Barris
Port Lligat, s/n

Torre Baró
Escolapi Càncer, 1
a.vecinostorrebaro@hotmail.com

Torre Llobeta
Santa Fe, 5, 1r, 4a
93 429 07 06

Verdum
Artesania, 96, baixos
93 276 02 30

DISTRICTE IX

Bon Pastor
Sant Adrià, 101, baixos
93 346 46 18

Congrés, el
Felip II, 222
93 340 70 12
- Casal de Barri del Congrés
Acàcies, 26

Meridiano Cero
Torroella de Montgrí, 11
93 274 02 72

Navas, barri de
Biscaia, 402, baixos
93 340 51 85

Pi i Margall
Passeig Guayaquil, 53
93 311 41 93

Sagrera, la
Martí Molins, 29
93 408 13 34
- Centre Cívic de la Sagrera
Martí Molins, 29
- Mercasol
Portugal, 2
- Nau Ivanov
Hondures, 28-30

Sant Andreu Nord-Tramuntana
Pg Torres i Bages, 101-103
93 274 03 34

Sant Andreu del Palomar
Dr. Balari i Jovany, 14
93 345 96 98
- Biblioteca Ignasi Iglesias
Segadors, s/n
- Can Guardiola
Cuba, 2
- Centre Cívic Torre Llobeta
Santa Fe, 2, bis
- SESE
Joan Alcover, 6

Trinitat Nova
Pedrosa, 21
93 353 88 44

Turó de la Peira
Pge de la Peira, 37, local 12
93 407 21 70
- Can Basté
Passeig de Fabra i Puig, 274

Vallbona
Avinguda Alzinar, 6
93 354 89 82
- Centre Cívic St. Andreu
Gran de Sant Andreu, 111
- Districte de Sant Andreu
Plaça Orfila, s/n

Sant Andreu Sud
Virgili, 24, 1a planta
93 346 72 03

Trinitat Vella
Mare de Déu de Lorda, 2
93 274 19 58
- C. Cívic de Trinitat Vella
Foradada, 36-38

DISTRICTE X

Clot-Camp de l'Arpa
Sibelius, 3, baixos
93 232 46 10
- Casal Joan Casanelles
Pl. Joan Casanelles, s/n
- Foment Martinenc
Provença, 595

Diagonal Mar
Selva de Mar, 22-32
93 307 91 20

Front Marítim de Bcn
Taulat, 142, 5è A
696 43 57 83

Gran Via-Perú-Espronceda
Gran Via, 1.002, 8è, 2a
93 308 77 34

Maresme
Rambla Prim, 45
93 266 18 56

Palmera Centre, la
Maresme, 218, baixos
93 305 37 05

Paraguay-Perú
Gran Via, 1.144, baixos
93 278 06 93

Parc, del
Llull, 1-3
93 221 04 87

Pau, barri la
Concili de Trento, 320
93 313 28 99

Poblenou
Pallars, 277
93 256 38 40
- El Tio Ché
Rambla del Poblenou, 44-46
- Farmàcia
Bolívia, 19
- Llibreria Etcètera
Llull, 203

Provençals de la Verneda
Dr. Zamenhof, 25, baixos
93 307 46 95

Sant Martí de Provençals
Andrade, 176
93 314 17 04
- Centre Cívic de Sant Martí
Selva de Mar, 215

Sud-oest del Besòs
Rambla de Prim, 64-70
93 278 18 62

Verneda Alta, la
Campo Arriassa, 99
93 314 58 13
- Complex Esportiu Verneda
Binèfar, 10-14

Vila Olímpica
Jaume Vicenç Vives, 6
93 221 93 93

Un nou CARRER a internet www.favb.cat
Modificacions: 93 412 76 00
El pròxim número de CARRER apareixerà al mes de novembre

Llibres

Viatge a la recerca dels altres humans

EVA VICENS

Quantes vegades ens hem preguntat sobre l'origen de l'ésser humà? O l'eterna qüestió sobre d'on venim, si de l'Àfrica o resulta que els nostres ancestres són europeus? Quantes espècies han poblat el planeta? Hem coincidit en l'espai i en el temps amb altres grups humans?

Aquestes són algunes de les preguntes que respon la periodista Gemma Aguilera -veterana col·laboradora de *La Veu del Carrer*- en el seu llibre *Una humanitat extinguida* (Ara Llibres, 2009), un apassionant viatge 40.000 anys enrere al món dels Neandertals.

La publicació, prologada pel paleoantropòleg Eudald Carbonell, s'endinsa en la història dels neandertals, una humanitat que va poblar Europa entre fa 200.000 i 28.000 anys, moment en què es van extingir. Amb poc més de dues-centes pàgines, el lector pot endinsar-se en la rutina diària d'aquesta espècie i conèixer com van (sobre)viure durant tots aquests milers d'anys, de què s'alimentaven, quins eren els seus rituals i fins i tot com tenien cura dels malalts o com afrontaven la mort. Això, sumat a una acurada descripció de la seva coexistència amb els sapiens (els nostres avantpassats directes) i de les diverses hipòtesis sobre com van desaparèixer del planeta: va ser degut a motius climàtics? Hi va haver enfrontaments directes amb els sapiens? O, tal com va predir Darwin, simplement va ser l'evolució natural d'una espècie el que la va portar a desaparèixer?

A partir de converses amb experts paleontòlegs, historiadors, arqueòlegs i altres especialistes en el tema, l'autora fa una descripció molt detallada de totes aquestes hipòtesis, algunes provades científicament, d'altres encara amb uns quants interrogants per a desvetllar. En tot cas, el resultat ha estat una excel·lent recopil·lació d'informació que presenta a través d'un llenguatge àgil i proper, entenedor també per a les persones no iniciades en el tema. És, per tant, una lectura més que recomanable per a tot tipus de públics.

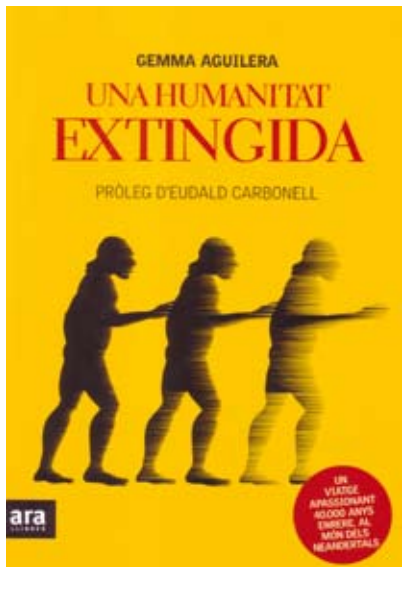

40.000 anys d'història

Una humanitat extingida

Gemma Aguilera i Marcual

Ara Llibres, 2009

208 pàgines

La Favb informa

Neix la plataforma ‘Diagonal per a tothom’

REDACCIÓ

Arran del procés participatiu obert per l’Ajuntament de Barcelona en relació amb la reforma de l’avinguda Diagonal, el passat 23 de juliol es va presentar la Plataforma “Diagonal per a tothom”, constituïda per un conjunt d’entitats representatives de diversos moviments, col·lectius i sensibilitats socials.

Reproduïm el manifest fundacional de la plataforma, signat per les entitats BACC, Catalunya Camina, CCOO, Ecologistes en Acció de Catalunya, FAVB, OCUC, PTP i P(A)T:

“Arran del procés participatiu obert per l’Ajuntament de Barcelona en relació amb la reforma de l’avinguda Diagonal, les entitats sotasignades, representatives de diversos moviments, col·lectius i sensibilitats socials, hem decidit constituir la plataforma Diagonal per a Tothom, partint dels principis fundacionals següents:

1. La Diagonal ha de recuperar-se com a espai ciutadà amable on les persones puguin passejar, conviure, comprar o simplement estar-hi.

2. La mobilitat s’hi ha de reduir perquè sigui compatible amb el respecte al principi anterior i s’ha de dissenyar donant preferència els modes més sostenibles.

3. La reforma de la Diagonal no es pot concebre sense un replantejament de la trama viària i de la mobilitat del conjunt de la ciutat, especialment de l’Eixample.

Aquests principis es concreten en aquests punts programàtics:

1. Garantir la seguretat viària per a tothom. La Diagonal actual és un carrer insegur, en un grau molt més alt la mitjana barcelonina. La seva reforma ha de garantir la seguretat viària en tot l’espai del carrer i dels seus voltants, atenent aspectes de disseny, regulació i informació.

2. Transport públic per a tothom. Necessitem actualitzar la xarxa de transport públic de superfície per evitar que el trànsit de la Diagonal sigui desviat i no reduït, protegint la circulació d’autobusos i tramvies a tot l’àmbit urbà, més enllà de la Diagonal. La nova xarxa de bus és el gran repte del transport públic amb la reforma de la Diagonal.

3. Facilitar la mobilitat no motoritzada a tothom. Cal reduir el trànsit privat motoritzat i destinar l’espai alliberat als vianants i la bicicleta, amb l’objectiu que circulin de forma còmoda i segura mantenint les seves trajectòries naturals. El carril bici ha d’estar segregat dels grans fluxos de vianants i de vehicles i tenir prou amplada per absorbir un flux de vehicles que es preveu important.

> Les entitats defensen un programa on la reforma de la Diagonal replantegi la mobilitat del conjunt de la ciutat

4. Ordenar la mobilitat per beneficiar la majoria. És imperatiu reorientar el sistema de cruïlles i la seva regulació semafòrica per atendre les necessitats dels vianants, del transport públic i de les bicicletes.

5. Reconèixer el valor patrimonial natural de l’arbrat. Cal fer prevaler l’arbrat i mantenir-ne l’alineació actual. No han de minvar, tampoc, els metres quadrats existents ni les qualificacions del planejament de zona verda actuals.

6. El tramvia ha d’anar de Glòries a Francesc Macià. Com a mínim cal unir el Trambaix i el Trambesòs per la Diagonal i en superfície, en posició central respecte de la resta de fluxos de mobilitat i amb unes andanes i vehicles adaptats a la demanda.

7. Supeditar els aparcaments a la millora ambiental de la ciutat. Qualsevol projecte d’aparcament en l’àmbit de la Diagonal hauria d’estar condicionat a la supressió de places d’aparcament en superfície i comptar amb places per a motocicletes per evitar-ne l’estacionament en superfície sobre espais ciutadans.

8. La meitat de l’espai per als vianants. Cal eixamplar considerablement les voreres per millorar la qualitat de l’espai públic, ampliar la superfície destinada als vianants i reduir la distància de creuament actual, què és de 44 metres.

Les entitats agrupades en la plataforma expressem la nostra voluntat de treballar per defensar aquest programa en qualsevol marc de debat ciutadà, ja sigui el procés participatiu engegat per l’Ajuntament o qualsevol altre espai de debat on creguem adient incidir. A aquest efecte, ens plantegem un procés de treball propi per aprofundir en els punts programàtics i, per tant, contribuir amb més efectivitat al debat ciutadà. Aquest procés no l’entenem com una activitat tancada; al contrari, caldrà contrastar les nostres aportacions amb les d’altres agents i les de la ciutadania en general, per tal d’assolir entre tots el millor resultat possible. La plataforma està oberta a qualsevol entitat que assumeixi el nostre programa”.

La Favb exigeix que Telefónica respecti el conveni amb la ciutat

REDACCIÓ

L’any 2007 l’Ajuntament de Barcelona i Telefónica de España van signar un conveni que reordenava la qualificació urbanística de les instal·lacions que l’empresa té repartides per la ciutat. Es va permetre a Telefónica convertir la central Estel de l’avinguda Roma en 400 habitatges. Entre les compensacions urbanístiques es va incloure la qualificació com a equipaments de nou centrals telefóniques que l’empresa té repartides per la ciutat: Casc Antic, Sant Andreu Nord, Gràcia, les Corts, Font d’en Fargues, Esquerra de l’Eixample, Sagrada Família, Prosperitat i Sant Antoni. Es preveu que degut al canvi tecnològic aquestes centrals puguin convertir-se paulatinament en equipaments comunitaris de titularitat privada. I, en tot cas, que si en algún d’aquests edificis es realitza una rehabilitació integral, el 50% de l’edifici es transformi en equipament comunitari.

L’Associació de Veïnes i Veïns de Prosperitat ha reivindicat l’edifici de Telefónica del carrer Boada, davant l’evidència que estava en desús. Telefónica ha reaccionat realitzat una important remodelació, amb el beneplàcit o la ignorància de l’Ajuntament, per instal·larhi activitats pròpies incomplint el compromís de dedicar aquest 50% a equipaments per als barris.

PEPUS FERRANDIZ

Obres a la seu de Telefónica al barri de Prosperitat

La Favb ha tractat el tema amb la Comissió d’Urbanisme de l’Ajuntament, sense rebre respostes convincents. Per això proposem que els barris afectats organitzem una campanya per fer que el conveni s’acompleixi i millori la nostra dotació d’equipaments. **Us convoquem a una reunió el proper dia 1 de octubre a les 7 de la tarda a la seu de la Federació.**

EL COR ROBAT

CATHERINA AZÓN

PUYAL

Amador Monleón

President de l’AV del Front Marítim

“Som un barri amb un veïnat jove que necessita escoles bressol. El districte no reacciona”

L’actual president de l’AV del Front Marítim va arribar amb 6 anys al barri d’Horta des de Teruel. Ha viscut al Poble Sec i a l’Eixample. Es va traslladar al Front Marítim per ser “un Eixample amb mar”.

— Front Marítim o Poblenou?

El Front Marítim ocupa els antics terrenys de Gas Natural, al Poblenou. Fa deu anys estava sense construir i avui hi vivim unes 8.000 persones. Un grup d’habitatges entre el mar, el carrer Llull, Diagonal Mar i el carrer Bilbao. És un barri nou.

— Com es crea l’associació de veïns?

Un grup de veïns i veïnes ens vam assabentar que s’ampliava el pavelló esportiu, amb una alçada de vuit pisos i un edifici de serveis de 33 metres, i vam valorar que aquest projecte no respectava la costa. Es van fer assemblees, manifestacions, i es van recollir 8.000 signatures en contra. Vam posar un plet en contra del pla i vam veure la necessitat d’organitzar-nos. A la primera assemblea que vam convocar hi van assistir unes 200 persones.

— Com està ara la reivindicació?

Acaba de sortir una sentència que no ens dóna la raó. L’ampliació del pavelló suposarà una superpantalla que considerem que no és respectuosa amb la costa. Veurem què fa l’Ajuntament.

— On està situada l’associació?

Ens reunim unes deu persones en un bar. No tenim seu. Hem plantejat la situació al districte però no respon. D’altra banda, aconseguir subvencions és difícil perquè són escasses, però la il·lusió de la junta és molta.

— Les vostres prioritats?

La reivindicació d’escoles bressol. El veïnat és jove i hi ha molts nens sense plaça. Vam celebrar una festa reivindicativa al passeig del Taulat on es van recollir 500 signatures. Es tracta d’una greu necessitat i el districte no reacciona.

— El passeig del Taulat?

Aquest antic i estret carrer és una rambla que vertebra el barri. Fem festes per Sant Jordi, la castanyada... Un barri jove necessita relacionar-se, fer coneixença.

— Esteu coordinats amb altres barris de Sant Martí?

Sí, mitjançant diverses comissions d’urbanisme, de mobilitat... Aquests últims mesos hem plantejat plegats la necessitat d’ampliar la línia 14 que va des de Drassanes al cementiri de Poblenou. L’ATM i el districte es decanten per posar en marxa una línia nova que connecti pel litoral amb les línies 3 i 4 de metro, amb el tramvia i amb serveis com l’Hospital del Mar.

— Hi ha data?

Existeix un compromís, però no una data. Esperem que no trigui gaire.

— Sou veïns del zoo, que s’està reformant.

Personalment no em sembla malament el projecte que ens han presentat, però no estem d’acord amb els edificis alts que tenen previst contruir-hi.

— El zoo tindrà un impacte en la mobilitat. Existeix un pla en aquest sentit?

De moment no ens n’han presentat cap.

— Per a quan la urbanització del passeig marítim?

El passeig marítim no és únicament un tema de barri: afecta tota la ciutat. Et sorprendries des de quins llocs ens arriben a visitar. Les obres pendents que tenim a la zona, com són les del zoo, impedeixen de moment urbanitzar i enjardinar el passeig. Estem disposats a esperar, però és una necessitat prioritària. Així que sigui possible s’ha de portar a terme. El projecte ha de combinar les diferents formes de moure’s. S’ha d’aconseguir que es pugui circular en bicicleta però que els vianants estiguin còmodes i protegits.

— Feina no us falta!

T’asseguro que no.

Parlant del
CARRER
i de la ciutat

Arnau Vilardebò

Actor i director teatral

DANIEL GOMIS
ENTREVISTA

ANNA CARLOTA
FOTOGRAFIA

"El gran drama de Barcelona és que ha perdut la curiositat"

Anava per metge, però un bon dia, tal i com acostuma a passar amb els girs inesperats del destí, es va creuar en el seu camí un grup de teatre experimental que "cridava i feia coses rares en una sala" i no se'n va poder estar. Va ser així, atrapat pel efecte catàrtic de les arts escèniques, com l'Arnau Vilardebò (Barcelona, 02/11/1949) va deixar de banda la bata i l'auscultador i a interessar-se cada cop més pel món de la interpretació. Prescindint dels paradigmes de la formació reglada i confiant en el seu esperit inquiet, independent i autodidacte. No en va, reconeix que de petit ja era un nen solitari i això s'endevina també com un factor clau per entendre perquè, després d'uns inicis de taules compartides (en les que cal destacar la participació en Els Joglars amb interpretació de La Torna i presó "de regal" incloses), amb els anys s'ha anat inclinant per l'absència de companyia. De fet, es considera un afortunat, ja que per a ell, una de les coses més importants a l'hora d'actuar és estar a gust, i així és com s'hi troba flanquejat únicament per la seva ombra.

Així doncs, després de fer una mica de tot treballant per a diversos directors i passant de puntetes per la tele i el cinema, va arribar un moment que se li va presentar la necessitat de centrar-se en alguna cosa que li permetés projectar-se amb més llibertat. D'aquesta manera, va ser com va descobrir la mitologia grega, que de sobte, li va posar a l'abast de la mà una infinitat d'històries apassionants i molt obertes, on poder-s'hi endinsar adaptant-les a la seva manera. Amb la inauguració de la sèrie *Ous còsmics* (1995), la seva trajectòria ha quedat marcada per un seguit d'episodis mitològics amb les particularitats dels respectius signes del zodíac associats, on s'han fet patents tant la seva característica vis còmica, com la rigorosa feina de documentació acadèmica que s'hi amaga al darrere. I sense oblidar l'habilitat per establir correspondències entre moltes d'aquestes narracions antigues i certs episodis de la nostra realitat quotidiana, una altra de les grans motivacions del nostre protagonista, tal i com ho demostra una de les seves afirmacions més reproduïdes: "Malgrat tot, en el fons, som com érem...".

Amb molts anys de professió autogestionada a l'esquena, però havent de suar com el primer dia per seguir guanyant-se la vida, l'Arnau és un artista de la vella escola, un artesà de les arts que fuig de les exigències de qualsevol guió i que intenta enganxar el públic utilitzant el mínim de recursos materials possible. La seva ment àgil i desperta, i la seva inventiva per treure del no res les austeres figures que amenitzen els espectacles, són més que suficients. Com es poden arribar a representar les constel·lacions de la Via Làctia a partir d'unes fustes mètriques descatalogades? Els qui hem tingut accés al seu improvisat centre d'operacions en una de les sales de la recuperada nau industrial on s'alçava la Fabra i Coats hem comprovat que és possible. I pel que fa a la resta de curiosos, no desespereu, tindreu oportunitat de veure la nova posada en escena els dies de la Mercè. La cosa promet. Acostumat a les representacions intimistes en escenaris tan petitons com El Llantiol o la Ruqueria, l'últim gran repte ha estat adaptar el seu minimalista imaginari a les dimensions d'un indret majúscul com és l'auditori del Cosmocaixa. Després d'estudiar molt la jugada, el creador s'ha reafirmat un cop més en la seva decisió de prescindir de les eines tecnològiques i afinar d'altra banda l'enginy per seguir readaptant les seves ja famoses figuretes de la manera més ocurrent i eficaç possible.

Finalment, com a bon coneixedor del panorama teatral i cultural de la ciutat que el va veure néixer, no ens hem pogut estar de demanar-li la seva opinió al respecte. En primer lloc, l'Arnau creu que "les arts escèniques estan massa regides pels patrons que es marquen a llocs com l'Institut del Teatre", i en segon terme, considera que el gran drama de Barcelona és que ha perdut la curiositat: "A la gent li fa por l'escena alternativa, els costa moltíssim sortir del format estàndard. A diferència d'altres capitals, aquí es prefereix molt més anar a veure allò que ja té èxit abans que anar a opinar sobre una novetat. La societat catalana pensa massa i observa poc... Ens hem cregut sempre molt oberts i europeus, però en el fons res de res...". Un "res de res" que justifica assenyalant el molt que ens costa riure'ns de nosaltres mateixos i la facilitat amb què se substitueix l'atenció i la curiositat per la crítica compulsiva.

Vilardebò també podria ser reconegut per haver contribuït a la recuperació del festival Grec quan aquest començava a perdre's, per ser un dels grans impulsors de la Marató de l'Espectacle (que va concloure l'any passat en la 25ª edició, entre d'altres raons, "després d'haver perdut la frescor i el component lúdic dels inicis i patir també la manca d'interès institucional...") o fins i tot per donar suport a la Plataforma Salvem el Molino i ser fugaçment president de l'Associació d'Actors i Directors de Catalunya, però el cert és que dins de l'actual societat de la imatge i el disseny, "que gasta milions i milions en escenografia", la senzillesa de la seva narració oral no ha acabat encara de trobar el seu lloc. Una llàstima que el fa viatjar a llocs tan llunyans com Colòmbia per poder veure la gent gaudir d'escoltar històries. Sense més.

Sal i pebre

Control i descontrol

El dret a la subvenció és just. El deure de gastar-la correctament, indiscutible. L'obligació de controlar correspon a les administracions. Per molt petits que siguin la partida o el conveni, les associacions hem de justificar en què i com es gasten els diners públics. A algunes associacions se'ls arriben a fer auditories. Fa uns mesos una associació de veïns va haver de tornar una petita quantitat perquè la coral que havia actuat a la festa major va donar un rebut sense NIF. No es perdona res. Correcte.

Durant els anys 2003 i 2004, el govern de Madrid, la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona van donar prop de 6 milions d'euros a l'Orfeó Català. Una institució privada. En aquests dos anys, el seu president, Fèlix Millet, va desviar 2,9 milions d'euros (ben bé la meitat!) i ningú no se n'ha assabentat fins a cinc anys després. Ara, després de l'ensurt, es fan auditories i es planteja que la gestió "s'ajusti als principis de transparència". Massa tard.

Zeta

L'acudit

MONTSE CABO